

KONGEN OG DRONNINGEN AV NORSKE TALKSHOW

- EN SAMMENLIGNENDE ANALYSE AV SKAVLAN OG LINDMO

Foto: NRK/Mette Randem

Foto: NRK/Evy Andersen

AV: LINDA CHRISTINE STRANDE

Masteroppgave i medievitenskap

Institutt for informasjons- og medievitenskap

Universitetet i Bergen

Våren 2013

Forord

Det er mange som fortjener en takk for å ha hjulpet meg i arbeidet med denne masteroppgaven.

Først og fremst vil jeg benytte anledningen til å takke min fantastiske veileder, Jostein Gripsrud. Med dine gode råd, din faglige kompetanse og, ikke minst, ditt upåklagelig gode humør har du ikke bare gjort arbeidet med oppgaven lettere, men også hyggeligere. Jeg er utrolig takknemlig for det.

En stor takk vil jeg også rette til Fredrik Skavlan, Anne Lindmo og deres nære medarbeidere Marianne Torp Kierulf, Jan Petter Saltvedt og Stine Traaholt. Jeg setter veldig stor pris på at dere velvillig stilte opp til intervjuer. Jeg opplevde å bli utrolig godt tatt imot av dere, og fikk mange gode svar som har vært til stor nytte for meg i dette forskningsprosjektet.

Jeg vil også takke mine kjære medstudenter som har sittet sammen med meg på rom 539. Vi døpte tidlig vårt kontorfellesskap *GOE DAGA*. Et navn som spesielt de siste, intense månedene har fremstått som mer og mer ironisk. Likevel er jeg sikkert på at vi, etter hvert når skuldrene senker seg, vil se tilbake på tiden som har vært med glede og savn. *Vinterning* og *bråkebøter* er begreper jeg alltid vil minnes med et smil om munnen.

Sist, men ikke minst, vil jeg også rette en stor takk til familie og venner. Spesielt takk til verdens beste mamma og pappa. Takk for alle gangene dere ringte med en genuin spenning i stemmen for å høre hvordan det gikk på veiledning. Tusen takk for at dere alltid heier på meg i alt jeg gjør, det betyr utrolig mye for meg. Takk for at dere har orket å høre på min endeløse syting og mine selvmedlidende monologer de siste to månedene. Jeg lover at jeg aldri mer skal starte en samtale med: «E HATA LIVET MITT!».

Linda Christine Strande

Bergen, 15. 05. 2013

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
«Kåte Fredrik»	3
Tidligere forskning på feltet	4
Kildemateriale	5
Kapittel 1: Talkshowet	6
1.1 Talkshowet som genre	6
1.2 Talkshowets appell	8
1.3 Programlederrollen	10
1.4 Offentlig intimitet.....	11
Kapittel 2: Metode.....	17
2.1 Konversasjonsanalysens historie.....	17
2.2 Konversasjonsanalysen i praksis.....	18
2.3 Konversasjonsanalysen i et kjønnsperspektiv	20
2.4 Kritikk av konversasjonsanalysen	23
2.5 Det journalistiske intervjuet	24
2.6 Intervjuer med aktører	29
2.7 Programutvalg	30
2.8 Presseoppslag.....	31
Kapittel 3: Tematikk.....	33
3.1 Dramaturgi og struktur.....	34
3.2 Skavlans strategiske bruk av kontraster.....	36
3.3 Jakten på de gode historiene	41
3.4 Kaffeslabberas eller lørdagsfest?	43
3.5 Balanse mellom kultur og politikk	44

3.6 Reklame	45
Kapittel 4: Risikoatferd og spontanitet	48
4.1 Ulv i fåreklær?	48
4.2 Lindmos strategiske bruk av publikum	59
4.3 «Et deilig lite triks»	64
4.4 Humor.....	66
Kapittel 5: Kjønn	69
5.1 Sammensetningen av gjester	69
5.2 Følelser og kjærlighet	70
5.3 Storm i vannglass?	74
5.4 Lindmo i et kjønnsperspektiv	78
Konklusjon	82
Kilder.....	87
Litteraturliste.....	87
Avisartikler.....	89
Internett	90
Episoder.....	90
Skavlan.....	90
Lindmo	91
Personlig kommunikasjon	91
Vedlegg.....	92

Innledning

«Kåte Fredrik»

I februar 2002 kastet Jon Hustad en brannfakkell mot Norges talkshowkonge, Fredrik Skavlan. I sin artikkel «Fredrik den kåte» sparte han ikke på kruttet, og totalslaktet Skavlans rolle som programleder i hans daværende talkshow, Først & Sist. Artikkelen ble publisert i tidsskriftet Samtiden, og var det man mer eller mindre kan karakterisere som et karakterdrap.

Ingen får kvinnene vakrere, flørten meir intens og sexpreiket meir subtilt enn Fredrik Skavlan på Først og Sist. Rolla til kvinnene under 40 er å vere garnityr for Skavlan sjølv. Unge kvinner må få sleppe å fungere som sexobjekt for Skavlans ekspansive kåtskap (Hustad, 2002:107).

Mediene snappet raskt opp artikkelen og det tok ikke lang tid før debatten var i full gang. Selv gikk Skavlan ut og fortalte at han ikke kjente seg igjen i kritikken. Han mente at Hustad tenkte «koffert», og at han på ingen måte reduserte kvinnelige gjester til sexobjekter (VG, 2002).

Etter stormen i 2002 ble det stille, men det tok ikke mange år før debatten igjen blusset opp. De siste fire årene har kritikken haglet mot Skavlan, og det ser ikke ut til at debatten kommer til å stilne med det første. I 2009 rykket den svenske kjønnsforskeren, Eva Lundgren, ut med en knusende dom over talkshowverten. Hun mente at Skavlan trollbandt de kvinnelige seere med sin mandighet og lederegenskaper. Hun gikk så langt som å sammenligne han med den såkalte «Knutby-pastoren», Helge Fossmo (Sørheim, 2009). Den svenske TV-profilen Carolina Gynning gjestet Først & Sist i 2010, og uttrykte i etterkant sin misnøye med Skavlans programlederstil. Hun reagerte på å bli omtalt som en «typisk Stureplans tjei», og mente Skavlans tone var både sarkastisk og nedlatende. Hun mente Skavlans oppførsel var nedlatende og at han som journalist allerede hadde fordømt henne i forkant av intervjuet (Aftonbladet, 2010).

Det var denne stadig tilbakevendende kritikken mot Fredrik Skavlan som trigget min interesse for å ta opp programledelse i talkshow som tema for en masteroppgave. Norges uomstridte talkshowkonge har altså i et tiår blitt kritisert for hvordan han henvender seg til det motsatte kjønn. Gjennom sin påståtte objektivisering av kvinner mener kritikerne at Skavlan ikke bare får seg selv til å fremstå som en «kåt gris», men også degraderer sine kvinnelige gjester og frarøver dem muligheten til å bli oppfattet seriøst av seerne. Hustad peker blant annet på et intervju med krigsreporter Åsne Seierstad, som nettopp hadde kommet tilbake fra et opphold i

Afghanistan. Skavlan lurer på hvordan hun gjorde det i forhold til dusjing, før han lener seg over mot henne, smiler lett og sier «du lukter i alle fall veldig godt nå, altså!». På denne måten har Seierstad plutselig blitt redusert fra krigsreporter og vinner av Fritt Ords honnørpris, til å bli det Hustad betegner som en «rødmende ungjente» (Halvorsen, 2002).

Den svenske komikeren og tv- programlederen Annika Lanz sparte heller ikke på kruttet når hun beskrev Skavlan i sitt radioprogram;

Han är fantastisk på att äta upp kvinnorna med sin Kalles- kaviar blick. Och precis som Kalles kaviar dröjer sig den där doften av övergrepp kvar efter programmet (Aftonbladet, 2010)

Spørsmålet er altså hvordan Fredrik Skavlan henvender seg til det motsatte kjønn, men også hvordan han utøver sitt eget kjønn i programlederrollen. I en slik undersøkelse vil det også kunne gi perspektiv på fenomenet å sammenligne Skavlan med hvordan en kvinne løser oppgaven som programleder i et talkshow, og hvordan hun henvender seg til sine mannlige gjester. Anne Lindmo er i dag det mest åpenbare motstykke til Fredrik Skavlan i forhold til talkshowsituasjonen i Norge. I februar 2012 hadde hun premiere på «Lindmo», og ble raskt pekt ut som «Skavlans arvtaker» og en «utfordrer til Skavlans trone» (Mon, 2011).

Jeg vil derfor undersøke hvordan Lindmo og Skavlan utøver rollen som programleder i et kjønnsperspektiv. I tillegg til dette ønsker jeg også å undersøke hvordan programmene skiller seg fra hverandre innholdsmessig, både i forhold til tematikk, spontanitet og det jeg definerer som «risikoatferd». Mitt mål for oppgaven er på bakgrunn av dette å gjøre en sammenlignende analyse av begge program med sikte på å besvare disse spørsmålene. Hvordan løser kongen og dronningen av talkshowgenren i Norge sin oppgave, og hva slags underholdning er det de egentlig byr på?

Tidligere forskning på feltet

Det er gjort lite forskning på talkshowgenren her til lands. Mesteparten av forskningen på området stammer fra USA. Når jeg begynte å sondere terrenget i Skandinavia fant jeg likevel at det var gjort en del i Danmark. Denne forskningen dreide seg i størst grad om om talkshowet som genre, og jeg har benyttet meg av John Mortensens bok *Talkshowet som talende TV. Bind 1: Teoretisk indkredsning* i arbeidet med min teoretiske forståelse. Det har også vært nyttig for meg å lese «Ekte mennesker med ekte følelser – en analyse af samtalerne i En anelse rødt», en hovedoppgave ved daværende Institutt for medievitenskap ved UiB, skrevet av Tine Grüner Larsen i 1997. Når det gjelder teori om det journalistiske intervjuet og

konversasjonsanalysen har jeg funnet langt flere kilder, og alle disse danner bakgrunn for min analyse. Jeg har også funnet mange interessante kilder som tar for seg intimitet i offentligheten, blant annet Erving Goffman, i *Vårt rollespill til daglig. - En studie i hverdagslivets dramatik*» og Joshua Meyrowitz bok *No Sense of Place*.

Det at det er gjort så lite forskning på talkshow i Norge gjorde meg veldig motivert for denne oppgaven og trigget min interesse for feltet ytterligere. Disse programmene sendes tross alt i primetime og er dermed en del av mange nordmenns tv- hverdag. Tall fra NRK viser at Lindmo i løpet av høstsesongen 2012 hadde et gjennomsnittlig seertall på 482 000 pr episode. Dette utgjorde 29,6 % av det totale tv-publikummet på sendetidspunktet. Skavlans seertall for den samme sesongen er høyere, med et snitt på 856 000 seere pr episode. Det utgjorde 46,8 % av det totale tv- publikummet på sendetidspunktet (NRK, vedlegg). Lindmo er et relativt nytt program, mens Skavlan har vært aktiv i en årrekke. Jeg synes at talkshowet har fått for lite plass i norsk medieforskning, og ønsker derfor å bidra til en økt interesse for feltet.

Kildemateriale

Jeg har gjort et utvalg på fire episoder av hvert program, som jeg vil forsøke å analysere så grundig som mulig. Alle disse episodene ble sendt i løpet av høsten 2012. Jeg har dessuten intervjuet Anne Lindmo og Fredrik Skavlan via mail, og har også foretatt intervjuer med noen av deres nærmeste medarbeidere i Oslo. I tillegg har jeg gått gjennom medieomtaler av de to programmene i et utvalg av norske aviser.

Kapittel 1: Talkshowet

1.1 *Talkshowet som genre*

Historisk sett kan man spore talkshowet som genre tilbake til radioens tid. Mellom 1927 – 1956 utgjorde talkshowet om lag en fjerdedel av innholdet i amerikansk radio. Til tross for dette var det ikke før rundt 1960 at begrepet «talkshow» faktisk ble etablert. (Enli m.fl. 2010:134). Når talkshowet etter hvert altså skulle overføres fra radio til fjernsyn måtte talen visualiseres på en måte som ikke fjernet blindhetens fortrinn. Dette fortrinnet kan sies å være lytterens fantasi og naturlige konsentrasjon på selve samtalen, som altså ikke ble påvirket av visuelle virkemidler. Visualiseringen av samtalen skal primært gå ut på å vise talerens og lytterens ansikt. Det er i deres ansikter at spontaniteten skal fremkomme, og seeren hjemme skal få følelsen av at de er til stede og bevitner den pågående samtalen. (Mortensen, 2002:119-120).

Begrepet «genre» kan i denne oppgaven forstås som en klassifikasjon av tekster på grunnlag av fellestrekk. Genrebetegnelser kan sies å være industriens egne merkelapper. Slike merkelapper benyttes internt for å forklare hva slags program som skal produseres, og eksternt som en del av markedsføringen som forteller publikum noe om hva de kan forvente av TV-programmet (Larsen, 2008:30-31).

Fjernsynet er kjent for å være et svært genrebevisst medium, og når genren er fastslått fungerer den altså som en slags kontrakt mellom produsent og mottakere (Mühleisen, 2002:79).

Når man beskriver en genre vil det være naturlig å snakke om ulike trekk som skiller den fra en annen genre. En produksjon trenger ikke å inneha alle trekkene som karakteriserer genren, men må inneha noen av disse. John Mortensen har funnet frem syv trekk som karakteriserer talkshowet som genre;

- 1) Samtalen er det sentrale momentet, selve begivenheten.
- 2) Grunnen til at denne samtalen finner sted er at den skal sendes ut via fjernsynet og dermed bli sett av en anonym tredjepart.

3) Programmet skal inneholde en eller annen form for show. Dette kan bety at enten selve samtalen har en karakter av show, eller at det finnes andre innsatte showelementer som ikke knyttes til samtalen.

4) Det skal enten finnes en ytre kommunikasjonskrets, eller en iscenesatt ytre kommunikasjonskrets. Det kan være et faktisk tilstedeværende publikum, eller det kan filmes fra en såkalt «point of view»- vinkel. Denne vinkelen skal imitere et bilde av det som skjer fra publikums posisjon.

5) Det skal sendes fra et TV- studio.

6) Det skal være en programleder som styrer programmet og dets retning.

7) Sendingen skal være en del av en serie programmer som bærer det samme konseptet.

(Mortensen, 2002: 203).

Til tross for disse karakteristiske trekkene vil kanskje mange synes at det kan være litt vanskelig å plassere talkshowet i jungelen av ulike genre. Noe av grunnen til dette er at det finnes så uendelig mange varianter av programmer. Denne form- og innholdsmessige spredningen kan tenkes å komme av at fjernsynsmediet stadig har vært på søken etter fornying. En naturlig konsekvens er at grensene mellom ulike typer programmer har blitt mer uklare. En tendens i dagens fjernsynsbilde er nettopp at elementer fra ulike programmer ofte kombineres på nye måter i forskjellige typer programmer (Livingstone & Lunt, 1994:37).

Til tross for de noe diffuse grensene for hva som er et talkshow, kan det likevel sies at den grunnleggende byggesteinen er samtalen. I tillegg til samtalen innehar talkshowet ofte humoristiske elementer og programmene har ofte også en slags nyhetsfunksjon (Rose, 1985:329). Denne nyhetsfunksjonen kan komme til syne ved at en av gjestene avslører noe som har nyhetsverdi, eller at samtalen omtaler noe som er aktuelt i nyhetsbildet. På denne måten kan man si at talkshowet på en måte bygger en bro mellom underholdning og nyheter (Rose, 1985:330).

Hovedingrediensen i talkshowet er altså mennesker, og deres samtaler med hverandre. Dette kan dreie seg om to personer, eller flere gjester som gradvis får ta del i samtalen. Det opereres ofte med en hovedgjest, og sidegjester. I programmet kan hovedgjesten til tider bli en tredjeperson for en stund, og dermed bli en observand til samtalen mellom programleder og

sidegjestene. I en slik situasjon vil kameraene kunne fange opp hovedgjestens reaksjoner på samtalen som utspiller seg, og vedkommende vil ofte ha muligheten til å skyte inn hvis han/hun ønsker å få komme til ordet i samtalen (Mortensen, 2002, A:173).

Talkshowet er en form for kommunikasjon til tredjepersoner. Disse personene er TV- seerne, som både er usynlige og anonyme. På denne måten har talkshowet to rom; rommet der samtalen foregår og rommet der samtalen lyttes til og sees på. Det som blir sagt i talkshowet er en form for offentlig tale som er ment for aktører som ikke er fysisk tilstedeværende. Dermed foregår det en dobbel artikulasjon; en interaksjon mellom menneskene som deltar i programmet, og samtidig en tale som er tiltenkt et publikum som ikke selv er en del av samtalen. Og det er nettopp disse seerne som sitter hjemme som skal overbevises, engasjeres og forføres. Det er på grunn av dem at samtalen i det hele tatt finner sted. Seerne kan ikke sees eller høres av deltakerne i samtalen, de er låst i sin rolle som rene mottakere. Likevel er de altså samtalens faktiske adressater (Mortensen, 2002:171-172).

1.2 Talkshowets appell

Talkshow var som fjernsynsprogram flest opprinnelig direktesendt. Nå gjøres det derimot opptak kort tid før utsendelsen. Dette gjøres fordi det skal være en mulighet til å klippe bort uinteressante deler av intervjuer, feil fra programleders side eller eventuelle tekniske feil (Mortensen, 2002:55). Preget av direkte sending blir likevel forsøkt bevart, av gode grunner: En stor del av talkshowets appell bygger på programmets uforutsigbarhet og risikoen for at det kan oppstå en uventet situasjon mellom programleder og gjest. Denne usikkerheten i forhold til hva som kommer til å skje gjør at publikum sitter med et inntrykk av at det er en sjanse for at samtalen kan ta en uventet og uheldig vending som fører til skandale. I talkshowet finnes det altså en mulighet for at noen kan tape ansikt, og dette aspektet fascinerer publikum. Gjester i et talkshow må gjennom humor, snarrådighet og slagferdighet på mange måter forsvare seg og sine meninger (Mühleisen, 2003:53). Det finnes altså en mulighet for at noe kan gå galt i interaksjonen mellom programleder og gjest, makten kan skifte og intervjuobjekt kan havne i en situasjon der han/hun føler seg nedverdighet eller urettmessig behandlet. Denne sjansen for at det kan skjære seg er helt klart appellerende for seerne (Mortensen, 2002:149).

I tillegg til følelsen av at programmet foregår «live» er formatets hverdagslighet og den intime stemningen mellom partene i samtalen med på å underbygge seerens følelse av å være til

stede. I forhold til denne genren er medieforskeren Paddy Scannells begrep ”sociability” høyst aktuelt. Dette begrepet kan oversettes til det norske ”selskapelighet”, og beskriver den intimitetsskapende henvendelsesformen og atmosfæren av samvær som talkshowet bærer (Mühleisen, 2003:54-55). «Sociability» er den mest fundamentale karakteristikken av kringkastingens kommunikative etos, nettopp fordi forholdet mellom kringkaster og publikum på mange måter er en sosial relasjon (Scannell, 1996:22-23).

De ulike formene for talkshow har stort sett vært delt inn i to grupper; lett underholdning eller mer seriøse diskusjoner. I den første typen finnes ofte programmer som har flere humoristiske elementer og musikkinnslag, mens den andre typen ofte er satt til en enkel scene der programleder intervjuer en person (Rose, 1985:330). I forhold til Lindmo og Skavlan plasserer begge programmene seg i den mer seriøse kategorien, med en enkel scene og fokus på samtalen. Begge programmene avsluttes med et musikalsk innslag.

I tillegg til programlederen er selvsagt gjesten svært viktig i talkshowet. Denne gjesten må ha en historie å fortelle, og gjerne bli konfrontert med noe. En gjest som har en spennende historie og formidlingsevne er helt nødvendig for å gjøre programmet interessant. En provokasjon fra programleders side kan ofte være med på å få i gang den gode samtalen. Gjesten i talkshowet er ofte kjent for publikum fra før, men hvis vedkommende ikke er det er det viktig at personen blir presentert for seerne i starten av programmet. Denne forståelsen for hvem gjesten er og hvorfor vedkommende er til stede er viktig for å gi seerne et maksimalt utbytte av samtalen. (Mortensen, 2002:119).

Programlederen ønsker ofte gjesten velkommen ved å gi seerne en generøs og positiv beskrivelse vedkommende, gjerne sammen med en oppstilling av personens tidligere bragder (Rose, 1985:341). Denne introduksjonen kan i følge Rose sammenlignes med introduksjonen av en person på fest. Hensikten er at gjesten skal føle seg komfortabel. Når gjesten entrer scenen blir vedkommende også gjerne tatt imot med en klem og mottar ofte komplimenter for sitt utseende, bekledding eller lignende (Rose, 1985:344).

Når gjesten har inntatt sin tildelte stol og samtalen starter fremstår det som en blanding av det spontane, dagligdagse og et mer strukturert intervju. Likevel kan det sies at talkshowet kanskje i størst grad spiller på sin spontanitet, enten denne er genuin eller tilgjort. Denne spontaniteten er i fokus til tross for at både produsenter og programleder åpenbart har foretatt mange forberedelser i forkant av innspillingen (Rose, 1985:345). Sammen med ønsket om å

fremstå som «live» kan dette sies å være den største utfordringen i talkshowet. På grunn av at sendingen tilsynelatende er direkteendt stilles det naturligvis krav til at aktørenes reaksjoner og uttalelser skal fremstå som spontane og naturlige.

Siden selve samtalen er talkshowets viktigste ingrediens fokuseres det ofte på ansiktet til den som snakker i nære og ultranære bilder. Tematikken i talkshow kan i stor grad sies å fokusere på det intime og private. Dermed blir også nærbildene av ansiktet til både taler og lytter en stor del av opplevelsen for publikum. Her kan publikum analysere personens reaksjoner og følelser også basert på ansiktsuttrykk, kroppsspråk osv. (Mortensen, 2002:126)

1.3 Programlederrollen

Programlederen er formidleren mellom seer og TV- kanalen som institusjon. På den måten kan programlederen sies å være et av vår tids fremste ikoner for mediesamfunnet og populærkulturen. I konkurransen om seerens oppmerksomhet er det programlederen som personifiserer og slik identifiserer programmet. På grunn av dette florerer det ofte med meninger om, og debatter rundt, programleders kommunikative evner, image og stil. I talkshowet identifiseres programlederen med sitt program i meget høy grad, det er ikke tilfeldig at de fleste talkshow nettopp er oppkalt etter sin programleder (Mühleisen, 2003:56).

Programlederen har altså et ansvar for å sette tonen for samtalen og spille ut sin personlighet og karisma. Det er også viktig at publikum sitter igjen med en følelse av at programlederen har en genuin interesse for deltakerne i samtalen (Rose, 1985:342). I tillegg har seeren forventninger om å få tre inn i gjestenes private tanker og meninger på en helt annen måte enn i for eksempel en debatt. Dette kravet om at gjestene skal utlevere seg selv i større grad enn de kanskje gjør i sine offentlige roller hviler også til dels på programleders skuldre. Det er tross alt programlederen som skal lokke frem gjesten som privatperson og få vedkommende til å åpne seg (Enli m.fl. 2010: 133-134).

I tillegg til den journalistiske kløkten som skal lokke privatpersonen ut av mennesker som ofte er vant til å utøve en offentlig rolle, spiller også programlederens personlighet, egenart og nærhet en viktig rolle for programmets suksess. Hvis programlederen på tilfredsstillende vis fremviser slike kvaliteter, kan man hevde at personen besitter en "karismatisk autoritet". En slik type autoritet er viktig for programlederen, fordi det viser at vedkommende har klart å finne en balanse mellom seg selv privat og sin offentlige rolle som programleder. Dette er

svært aktuelt i dagens samfunn, som i større grad enn tidligere er opptatt av at tv-personligheter også skal by på seg selv som privatperson (Mühleisen, 2003:57).

Espen Ytreberg beskriver karismatisk autoritet på denne måten;

Karismaen er en form for autoritet, i den forstand at den er en måte personer kan være overbevisende på. Og det moderne fjernsynets karismatikere søker å overbevise om, er at vi bør tro på det de sier, fordi de tror så veldig på det selv. Det er avgjørende for karismatikeren å klare å fremstå med en dyp, ekte og umiddelbart følt overbevisning brennende bak hvert ord og hver gjest. (Ytreberg, 2000: 46).

Brian Rose beskriver programlederen for et talkshow som en «realistisk skuespiller»;

Talkshowet byr på denne måten på en ny type realistisk skuespiller, som for å lykkes må by på seg selv som en appellerende og livlig karakter (Rose, 1985:341).

Å fremstå som autentisk og ekte er altså svært viktig for programlederens suksess. I en intervjusituasjon vil kroppsspråk og mimikk uten tvil være med på å skape en atmosfære.

Hvordan sitter programlederen? Hvilke former for kroppsspråk benyttes? Hva slags ansiktsuttrykk har programleder når han/hun inntar rollen som lytter når gjesten snakker? Atmosfæren vil ha stor betydning for hva slags samtale som vil ta form (Gundersen & Mühleisen 2006:165). Tenker en på andre samtalesituasjoner i livet er det liten tvil om at den som snakker ofte kan oppfatte andres reaksjoner på sine utsagn på andre måter enn de rent språklige: tanker og følelser kommer til uttrykk i kroppslige reaksjoner, og ikke minst mimikk.

Rollen som talkshow-vert kan sies å være både krevende og viktig. Programlederen er uten tvil et bærende element, og må både fungere som profesjonell ordstyrer og vise seg som menneske og til dels også privatperson. Tempoet i programmet er raskt, og forventningene høye. Som programleder for et talkshow er det ingen tvil om at man lett kan bli utsatt for kritikk (Livingstone & Lunt 1994:77).

1.4 Offentlig intimitet

Anne Jerslev skriver i sin bok, «Vi sees på TV», at en generell tendens i dagens mediebilde er at det intime og private blir trukket frem i forgrunnen (Jerslev, 2004:13). Denne tendensen har i følge Jerslev utviklet seg hånd i hånd med en økende interesse for programmer med intimitet og alminnelige mennesker i fokus (Jerslev, 2004: 15). De intime følelsene har i flere tiår vært en del av offentligheten. I dag snakker folk i det offentlige rom i større grad enn før som

individer, i motsetning til tidligere, da personer gjerne uttalte seg om ting på vegne av en gruppe (Jerslev 2004:21).

Begrepet «offentlighet» kan i følge Habermas forstås som et rom der vårt sosiale liv foregår og der våre meninger dannes. Offentligheten er i prinsippet åpen for alle, og hver eneste samtale mennesker i mellom vil av noen regnes som en del av denne offentligheten. I offentligheten blir spørsmål av felles interesse diskutert, meninger om disse skapt og utvekslet (Livingstone & Lunt, 1994:15). Richard Sennett beskriver dagens offentlighet mer hverdagsnært som «det livet du lever utenfor livet med familie og nære venner» (Sennett, 2002:17).

Habermas beskriver også hvordan offentligheten har blitt til en sfære for offentliggjøring av private livshistorier. Dette gjelder enten når det er snakk om «den lille manns» tilfeldige skjebne eller gjennom planmessig oppbygning av «stjerner». Den såkalte intimsfæren, kort sagt familie- og kjærlighetsliv, var en gang et beskyttet rom. Men denne skjermingen er langt på vei satt ut av kraft (Habermas, 2002:159-160). Sennett påpeker også at nærhet mellom mennesker nå blir sett på som noe moralsk godt. Dette er utgangspunktet for det han beskriver som «intimitetstyranniet» i moderne offentlighet, altså noe som ligner et påbud om at den som opptrer i offentligheten skal vise intime sider av seg selv og være «varm og nær», uansett hva det snakkes om. Mer generelt mener han også dette handler om at vi ønsker å utvikle vår personlighet gjennom erfaringen av nærhet og varme med andre mennesker (Sennett, 2002: 259).

Fokuset på personligheter er ikke noe nytt fenomen innenfor norsk fjernsyn. Fra starten av 1960- tallet sendte NRK de første personorienterte programmene. Utover på 1970- tallet økte interessen for personer ytterligere med programmer som «Dette er Deres liv», «Nærbilde av» osv. (Larsen, 1997:29).

Enkelte mener at vanlige mennesker i større grad enn før er en del av massemediene, og at dette utfordrer ekspertenes rolle på ulike felt. I sammenheng med denne forandringen kan man også se en tendens til at samtalenes form har endret seg (Livingstone & Lunt, 1994:98). På grunn av at ekspertene ikke lenger dominerer i samtalene blir en naturlig konsekvens at sjargongen går over til å bli mer «folkelig». Formaliteten har i større og større grad forsvunnet, og det er «praten» som står igjen. Dette kommer tydelig til syne i mange talkshow, som nettopp bærer preg av denne hverdagslige sjargongen.

Gjestene i et talkshow er der altså ikke minst for å avsløre hvem de er privat, og gjennom denne synliggjøringen av sine ulike sider skal det vekkes en følelse av gjenkjennelse i publikum. «Aviser, radio og fjernsyn elsker generelt å trekke fram de «menneskelige» sidene ved politikere og andre innflytelsesrike personer» (Gripsrud, 2011:246).

Det skal altså være mulig for seeren hjemme å identifisere seg med gjesten gjennom å trekke paralleller til sitt eget liv. Når en skuespiller gjester et talkshow kan vedkommende ikke lenger gjemme seg bak en rolle i sin seneste film, men blir i stedet forsøkt «avkledd» (Rose, 1985:343). Likevel skal det sies at man må kunne anta at de fleste som gjester et talkshow er seg bevisst hensikten med programmet, og på grunn av sin profesjonelle karriere vil de mest sannsynlig ha et ønske om å fremstå på best mulig måte. Hjemme i sofaen sitter altså mennesker som ønsker og forventer å møte personen «bak masken», og programlederens rolle går derfor i stor grad ut på å lokke gjesten ut av sin offentlige, profesjonelle rolle (Mortensen, 2002: 228).

Gjennom å ta publikum med inn i intimsfæren til offentlige kjente gjester kan programmet påvirke gjestens image som offentlig person (Mortensen, 2002: 228). Det innebærer en risiko for vedkommende, men et slikt intervju kan også styrke tiltroen til for eksempel en politiker. Dette fordi seeren plutselig kan få se nye menneskelige sider ved den ellers så seriøse, profesjonelle personen. Gjennom en slik innsikt vil «mannen i gata» kunne relatere seg til offentlige personer på en annen, kanskje mer likeverdig måte, fordi en kan identifisere seg med situasjoner som vedkommende har vært igjennom i sitt privatliv.

I Erving Goffmans bok, «Vårt rollespill til daglig», beskriver han hvordan mennesker utøver sine roller på det han beskriver som ulike «scener». Goffman mener at man kan skille mellom det han definerer som «front stage» og «back stage». «Front stage» kan beskrives som et sted der man fremfører en rolle for et publikum, og dermed er opptatt av å fremstå riktig. Goffmans teori er at man på denne «scenen» må handle etter moralske prinsipper, og at man er opptatt av å gjøre et gunstig inntrykk på sitt publikum (Goffman, 1994:93-94). Når det gjelder «back stage» beskrives dette som et sted der personen i større grad kan slappe av og være seg selv. Et av eksemplene som blir trukket fram er hentet fra Simone de Beauvoir, som mente at en kvinne alltid var «front stage» når hun var sammen med menn. Når hun kun var sammen med kvinner var hun derimot «back stage», og kunne gå rundt i morgenkåpe, legge make-up og «forberede seg til kamp». Disse to ulike «scenene» kunne historisk ofte være

svært nære hverandre, men var alltid skilt fra hverandre fysisk, som ved en vegg, eventuelt med en dør. Goffman skriver at når man er «back stage» er man seg selv, fordi man ikke pålegger seg de samme restriksjonene som når man er «front stage». (Goffman, 1994: 97-98).

Et annet eksempel på en situasjon der man går fra «front stage» til «back stage» kan være en servitør på en restaurant. Når han beveger seg i spisesalen der hotellets gjester er til stede vil han føre seg på en spesiell måte og gjerne fremstå som profesjonell og hyggelig. Går han gjennom døren inn til kjøkkenet er han plutselig «back stage», og kan tørke av seg det eventuelt påklitrede smilet og kanskje til og med skjelle ut en kollega som har gjort en feil (Goffman, 1994: 103-104).

Når det gjelder fjernsynet vil «back stage» kunne defineres som «det kamera ikke ser» (Goffman, 1994: 101). Goffman mener også at den som fremfører en rolle «front stage» til tider kan bli så opphengt i den at han/hun sliter med å slappe av og være seg selv «back stage» (Goffman, 1994: 113). Innenfor talkshowgenren benyttes gjerne et rom bak i kulissen som et såkalt «back stage» område, der gjestene får treffe hverandre før de entrer scenen. Kanskje kan en av grunnene være at produsentene ønsker at det skal oppstå en motsatt situasjon fra det Goffman beskriver. Det kan tenkes at gjestene som kommer rett fra en mer privat sfære, «back stage», er mindre ansent og dermed vil by mer på seg selv foran kamera.

Goffman hevder at en persons rolle i «front stage» ikke nødvendigvis er forenlig med rollen de spiller «back stage». Et eksempel på dette kan for eksempel være en mann som er aggressiv og tyrannisk på kontoret, men en tøffelheit i sitt eget hjem. For de fleste vil det i et slikt tilfelle være viktig å forsøke å skjule denne «back stage» rollen, for å opprettholde sitt image. Det verste som kan skje er at andre oppfatter et brudd i opptreden, og at man fremstår som en person med to, veldig motstridende sider (Goffman, 1994: 115). For eksempel var det innenfor marinen en kjent sak at kapteinen aldri måtte innta måltider sammen med de andre offiserene. Hvis han gjorde det ville han bli oppfattet som familiær, noe som ble sett på som negativt i forhold til hans rolle som den øverste kommanderende (Goffman, 1994: 62-63).

I boken *No Sense of Place* diskuterer Joshua Meyrowitz Goffmans teori, men er opptatt av at de elektroniske mediene har forandret måten vi utøver oss selv på. Meyrowitz gjør blant annet et poeng ut av at før fjernsynets tid måtte mennesker være til stede for å kunne oppleve noe.

Hadde det gått av en bombe et sted i verden kunne man tilegne seg kunnskap om dette gjennom en avis, men man fikk da ikke en opplevelse av «å være der da det skjedde». Fjernsynet forandret dette, da det gir mennesker muligheten til å føle at de er til stede selv om de geografisk befinner seg lang borte. Meyrowitz mener altså at Goffman ignorerer de påvirkningene mediene har på vårt sosiale liv (Meyrowitz, 1985: 4). Han mener at de levende mediene har stor makt over vår sosiale oppførsel, fordi mennesker nå er i det som føles som nær kontakt med hverandre på en annen måte enn tidligere. I følge Meyrowitz har dette ført til at grensene mellom våre ulike «scener» har blitt utydelige og overlappende (Meyrowitz, 1985: 5).

Mens Goffman mener at de sosiale rollene utspiller seg ut i fra en fysisk plassering, mener Meyrowitz at mediene har gjort at denne tradisjonelle koblingen mellom fysisk setting og sosial situasjon i stor grad har blitt visket ut (Meyrowitz, 1985:7). I boken introduserer Meyrowitz et nytt begrep, nemlig «middle region». Han beskriver dette som en posisjon der en person befinner seg et sted mellom «front stage» og «back stage». I dette midterste rommet er personen en del av begge disse områdene samtidig, og må derfor tilpasse sin sosiale rolle på en måte som innehar elementer fra begge «scener». Meyrowitz mener at en person i «middle region» dermed må finne en balanse mellom de tidligere atskilte «scenene», noe som kan være en utfordring siden det ikke lenger finnes en tydelig grense for hva som er akseptert og ikke (Meyrowitz, 1985: 47).

På grunn av dette nye rommet som befinner seg mellom «front stage» og «back stage», mener Meyrowitz at det dukker opp nye «scener». En av disse er det han omtaler som «deep back stage». Denne «scenen» blir da det stedet der personen er helt skjermet fra publikum og offentligheten, og blir altså en «scene» som befinner seg enda lengre bak enn den tradisjonelle «back stage». I «deep back stage» er personen isolert fra publikums blikk og kan dermed «være seg selv» uten å måtte tenke på hvordan man oppfattes utad. Det er helt bak i denne sfæren at en persons hemmeligheter må skyves for å ikke bli avslørt (ibid).

Meyrowitz mener at måten det private har fått større plass i den offentlige sfæren på er en fordel for «mannen i gata». Mange av menneskene man ser i mediene, for eksempel i talkshow, er personer som har en høy sosial status. Disse menneskene, som tidligere ikke delte noe særlig av seg selv, er i dag eksponert i mye større grad enn før. Denne eksponeringen fører til at de har mistet mye av mystikken som tidligere omspant dem. På

denne måten føler man seg nærmere disse menneskene som tidligere virket så fjerne (Meyrowitz, 1985: 322).

I de audiovisuelle mediene i dag er det altså slik at intimitet med en person kan oppleves av millioner av mennesker samtidig, til tross for at de befinner seg milevis unna geografisk. Talkshowet er et godt eksempel på dette, da programlederne skal spille på sin personlighet, humor og karisma. De blir på den måten beundret for sin «likandes» væremåte og interessante kommentarer på lik linje med måten man beundrer sine venner på. Denne assosiasjonen til noe nært og kjent skaper en følelse av nærhet (Meyrowitz, 1985: 119).

Jeg har nå gjort rede for talkshowet som genre, dets appell og programleders rolle. I tillegg har jeg forklart om offentlig intimitet, som kan sies å være en av byggesteinene i talkshowet. Jeg vil nå bevege meg videre inn på metode, som sammen med dette første kapittelet vil danne bakteppet for min analyse. I det følgende kapittelet vil jeg gjøre rede for konversasjonsanalysen, spesielt i forhold til et kjønnsperspektiv. Jeg vil også presentere teori om det journalistiske intervjuet, som er svært viktig i denne oppgaven i og med at talkshowet i stor grad har rot i dette. I tillegg vil jeg gjøre rede for hvilket materiale jeg har benyttet meg av i min analyse.

Kapittel 2: Metode

Min oppgave er en form for kvalitativ analyse. Denne analysen blir en kombinasjon av konversasjonsanalyse og en analyse av programmene som et journalistisk intervju.

Konversasjonsanalysen blir i hovedsak brukt til å analysere den dagligdagse samtalen mellom venner eller naboer, noe som skiller seg distinkt fra samtale i talkshowet. Det journalistiske intervjuet ligger i grunn for samtale i denne genren, til tross for at samtale på mange måter imiterer den hverdagslige praten. I samtale mellom venner er i utgangspunktet maktforholdet nøytralt, mens talkshowet har en hierarkisk oppbygning. Det er programlederen som styrer, og vedkommende arbeider ut i fra et nøye utarbeidet manus. På denne måten er det på forhånd lagt premisser for samtale, og det er programleders jobb å fungere som ordstyrer.

I tillegg til programanalysen har jeg også foretatt intervjuer. I produksjonsselskapet Monkberry har jeg intervjuet Skavlans produsent, Marianne Torp Kierulf. I NRK har jeg intervjuet Lindmos prosjektleder, Jan Petter Saltvedt og vaksjef Stine Traaholt. I tillegg har jeg også fortatt kortere intervjuer med Anne Lindmo og Fredrik Skavlan via mail. Jeg vil også gjøre bruk av pressedeckning av de to showene i en viss utstrekning for å belyse eller utdype enkelte poeng i analysene.

2.1 Konversasjonsanalysens historie

Kommunikasjonen som foregår gjennom samtale kan sies å være selve grunnpilaren i vårt sosiale liv. Gjennom interaksjon med hverandre kan vi utveksle meninger, skape vår egen identitet, formidle vår kultur og tilegne oss informasjon om andre mennesker og deres liv. I mange år mente forskere at det ville være vanskelig å analysere samtale som kommunikasjonsform, fordi den på mange måter synes å være ustrukturert og tilfeldig (Clayman & Heritage 2010:7). Beskrivelser av menneskets talende språk kan spores helt tilbake til antikkens Hellas og Aristoteles (Norrby, 2004:14). Men interessen var lenge begrenset til den planlagte og offentlige talen, retorikkens viktigste analyseobjekt. Det var først på 1960-tallet konversasjonsanalysen ble etablert som et verktøy for nettopp å analysere den tilsynelatende tilfeldige og uryddige samtale. Selv om Harvey Sacks blir betegnet som grunnleggeren av denne faglige tradisjonen, kan en del av æren også tilegnes de to amerikanske sosiologene Erving Goffman og Harold Garfinkel (Clayman & Heritage 2010:12).

Helt siden 1950- tallet hadde Goffman skrevet mye om hvordan den sosiale interaksjonen kan betraktes som en form for sosial organisasjon som kan analyseres. Han mente at interaksjonen mellom mennesker kunne oppfattes som en sosial institusjon på lik linje med religion, utdanning og familie. Denne institusjonen mente han at har en underliggende strukturell organisasjon, en syntaks. Hvordan de ulike deltakerne i en samtale brukte denne syntaksen kunne gi et bilde av personenes identitet og motivasjoner.

Garfinkel argumenterte på sin side for at all menneskelig interaksjon er med på å skape en delt forståelse av omstendighetene de lever i, og at mennesker ut fra denne interaksjonen kan handle ut fra en felles forståelse. Han mente også at all meningsfull handling ville bli umulig uten denne felles forståelsen (Clayman & Heritage, 2010:8-10). Garfinkel mente altså at mennesker søker å forstå verden vi lever i, og at mye av arbeidet med å gjøre dette skjer gjennom samtaler med hverandre (Speer & Stokoe, 2011:9). Han fokuserte i stor grad på deltakernes egne produksjons- og tolkningsmetoder. Interaksjonen i en samtale handlet i følge Garfinkel i stor grad om at aktørene resonnerer seg frem til en felles forståelse gjennom bruken av sunn fornuft (Norrby, 2004: 33).

I tillegg til Goffman og Garfinkel var også flere amerikanske forskere innblandet i etableringen av den konversasjonsanalytiske tradisjonen, blant andre Emanuel Schegloff og Gail Jefferson. De var alle enige i at den daværende måten å oppfatte samtaler på var utestrekkelig for å fange opp det som interesserte dem mest, nemlig hvordan interaksjonen mellom mennesker er organisert (Norrby, 2004:32).

Sacks trakk altså ut ulike elementer fra begge disse forskernes arbeid når han etablerte konversasjonsanalysen. Samtalen blir sett på som en sosial institusjon, i tillegg til at samtalepartenes felles resonnement og etablering av virkeligheten blir sett på som et viktig element som bidrar til samhandling og en gjensidig forståelse (Clayman & Heritage, 2010:12).

2.2 Konversasjonsanalysen i praksis

Når det kommer til den praktiske analysen av en samtale innenfor denne tradisjonen er hovedspørsmålet enkelt: Hvorfor sies dette akkurat nå? I forhold til dette spørsmålet må forskeren også stille seg en rekke andre spørsmål: Hvorfor skjedde dette akkurat nå? Hva skjedde rett før dette skjer som kan forklare utviklingen i samtalen? Hva skjer like etter noe

blir sagt, hvilke reaksjoner blant samtalepartnere kommer til syne? Hvordan endrer stemningen/ maktforholdet seg etter noe blir sagt, i forhold til før det ble sagt?

Gjennom bruken av slike spørsmål søker konversasjonsanalysen å analysere hvordan samtalepartners sekvenser er bygget opp, altså;

1. Hvorfor sier samtalepartnere det de sier, når de sier det?
2. Hvordan påvirker det som blir sagt samtalepartners ulike parter/maktforholdet og samtalen i seg selv?

(Nielsen & Nielsen, 2005:168).

I en samtale vil det alltid være slik at en ting leder til en annen, og dette skjer fordi deltakerne stadig reagerer på hverandres utsagn (ten Have, 1999:113). Hvordan samtalen løper i forhold til hvem som snakker når har mye med konteksten å gjøre, og er i stor grad etablert av tidligere samtaler mellom aktørene. Samtalen vil derfor allerede ha en slags forutbestemt etablering av posisjonene til samtalepartners, noe som igjen kan tenkes å bety noe for maktforholdet dem i mellom. Til tross for dette vil konteksten i en samtale stadig endres fordi de ulike partene responderer på det som blir sagt fortløpende. På grunn av at aktørene ikke vet hvordan samtalen vil løpe vil det kunne skje mange uforutsette ting: Stemningen i samtalen kan forandre seg, maktforholdet mellom aktørene forandrer seg og tematikken kan forandre seg på få sekunder (Clayman & Heritage, 2010:14-15).

I konversasjonsanalysen legges det stor vekt på at analysen er begrenset til det som faktisk finnes tilgjengelig i selve samtalen. Konkret innebærer det at forskeren ikke benytter seg av ytre faktorer (som sosiale eller kulturelle), eller setter opp hypoteser i forveien. På denne måten skiller konversasjonsanalysen seg distinkt fra diskursanalysen, der forskeren går inn i materialet som skal analyseres med teoretiske antakelser som er basert på en interaksjonsmodell (Norrby, 2004:77).

Konversasjonsanalysen bør derfor ene og alene fokusere på de enhetene som deltakerne i samtalen selv utnytter i sitt forsøk på å forstå og tolke hverandres budskap. På grunn av denne begrensningen vil det være avgjørende for forskeren å studere og beskrive kommunikasjonen mellom samtalepartners på en grundig måte (Norrby, 2004: 33). Det vil også være svært viktig å lete etter et mønster i samtalen. Konversasjonsanalysen kan sies å ha bakgrunn i fire grunnleggende antakelser;

1. All interaksjon er strukturert
 2. Alle bidrag til samtalen (både ytringen og spørsmål) er både avhengig av kontekst, men også med på å skape ny kontekst
 3. Alle detaljer i interaksjonen har potensiell verdi, og kan derfor ikke avfeies som irrelevant, ubetydelig eller feilaktig.
 4. Studiet av sosial interaksjon fungerer best når man studerer en naturlig og «ekte» samtale.
- (Nielsen & Nielsen, 2005:29).

I en konversasjonsanalyse vil mange faktorer være interessante i tillegg til det som faktisk blir sagt; latter, forandringer i stemmen, hvordan tonen i stemmen endrer seg, hvor høyt personen snakker, pauser og kroppsspråk (Norrby, 2004:43-44).

I en slik analyse vil det også være interessant å undersøke hvordan de ulike deltakerne i samtalen snakker etter tur. I utgangspunktet er det ofte den som snakker som signaliserer hvem som skal være den neste personen til å snakke (gjennom spørsmål, blick, direkte henvendelse). Likevel kan en deltaker i samtalen også uoppfordret ta ordet, og dermed selv bestemme at det er hans/hennes tur (Nielsen & Nielsen, 2005: 36-37).

I forhold til transkribering gjøres dette på ulike måter, og må tilpasses den enkelte studie. Innenfor konversasjonsanalysen er det vanlig å benytte seg av alt fra meget detaljert transkribering til en mer grov gjengivelse av samtalen. I min analyse vil det ikke være nødvendig å skrive ned alt som blir sagt muntlig i de aktuelle episodene av Skavlan og Lindmo. En av grunnene til dette er at det i en helt naturlig samtale som skal forskes på vil være et mye større behov for å transkribere alt fordi materialet vil være mindre strukturert. For min del vil en helt detaljert transkribering derfor være bortkastet tid. Gjennom å se de utvalgte episodene vil det være mest hensiktsmessig å transkribere detaljer fra deler av intervjuene som synes å være spesielt interessante i forhold til min problemstilling (Norrby, 2004:89-91).

2.3 Konversasjonsanalysen i et kjønnsperspektiv

I begynnelsen konsentrerte konversasjonsanalytikere seg i størst grad om den helt naturlige samtalen mellom mennesker, men etter hvert har også en ny gren utviklet seg innenfor tradisjonen. I tillegg til de tradisjonelle, dagligdagse samtalene kan konversasjonsanalysen

også benyttes som er verktøy til å analysere de såkalte institusjonelle samtalen. Med dette begrepet menes samtaler som foregår i en mer profesjonell setting, som for eksempel mellom lege og pasient, i debattprogram på TV eller i en klasseromssituasjon (Norrby, 2004: 35).

I konversasjonsanalysen er det altså viktig å kartlegge strukturen i samtalen, noe som er enklere i for eksempel et intervju enn i en samtale mellom to kamerater som møtes på fortauet. I en intervjusituasjon er, som nevnt ovenfor, premissene for samtalen i større grad etablert i forkant og den som intervjuer vil få en naturlig rolle som en slags leder for samtalen. Intervjuet kan ofte fremstå som forutsigbart, i tillegg til at temaskifter i større grad enn i dagligdagse samtaler vil bli klart formidlet fra programleder (Norrby, 2004:38). Til tross for at det journalistiske intervjuet som genre i stor grad er bakteppet for talkshowet, er det likevel ikke slik at samtalen fremstår som forutsigbar. Snarer tvert i mot søker altså talkshowet å fremstå som en mer dagligdags samtale. Talkshowet kan dermed kanskje sies å være en blanding av den uhøytidelige praten mellom venner og det journalistiske intervjuet.

I forhold til min oppgave er jeg spesielt interessert i å kartlegge ulikhetene mellom Anne Lindmo og Fredrik Skavlan i programlederrollen i et kjønnsperspektiv. I konversasjonsanalyser foretatt av kjønnsforskere er det blant annet funnet at kvinner i større grad enn menn kommer med støttende bemerkninger i samtaler. I en undersøkelse utført av Kerstin Nordenstam i 1990 viste det seg at såkalte «støttesignaler» utgjorde nesten 10 % av kvinners samtaler, mens menns samtaler inneholdt rundt 6 %. I denne undersøkelsen ble kommentarer som «hm», «ja», «åh» og spørrende utrop som « hva er det du sier?» regnet som såkalte «støttesignaler» (Norrby, 2004:151) Jennifer Coates har i boken «Women, men and language» også listet opp forskjeller som er funnet i samtaler mellom kvinner og menn. I tillegg til den samme formeningen om at kvinner i større grad enn menn kommer med korte, støttende kommentarer, skriver Coates at det også har vist seg at kvinner ofte bevisst eller ubevisst gjør sin samtalepartner oppmerksom på hennes sikkerhet/usikkerhet i samtalen. Dette kan skje gjennom setning som begynner med «jeg tror», «du vet», «på en måte», «kanskje» og lignende (Coates, 2004:86-87). I følge Coates har også kvinner en tendens til å legge til et «ikke sant?» på slutten av en setning mye oftere enn menn (Coates, 2004:90). Generelt sett har det også av enkelte lingvister vært påstått av kvinner er høfligere enn menn i samtalsituasjonen (Coates, 2004:105).

Deborah Tannen har også forsket mye på forskjellene mellom kjønnene i samtaler, og har funnet at kvinner er fokusert på å fremme intimitet og etablere bånd mellom mennesker. Menn blir, på den annen side, oppfattet som mer opptatt av å etablere sin identitet og selvstendighet gjennom samtaler (Eckert & McConnell-Ginet, 2003:140).

Selv om mange forskere har beskrevet kvinners «likeverdige» samtalemåte som en type samtale som vil egne seg godt som journalistisk samtalestil, viser tall fra 90- tallet at kvinnenes tale ikke har fått den samme gjennomslagskraften som menns i fjernsynet. Disse tallene er hentet fra NRKs rapporter «Hvem snakker i NRK?» fra 1973, 1989, 1991, 1992 og 1994. I den siste rapporten viste det seg at i en to ukers periode dekket kvinners tale bare 29, 7 % av den samlede taletiden (Skretting, 1996:234 i Mühleisen, 2002: 121).

Generelt sett har forskning som tar for seg forskjeller mellom menn og kvinner i samtalsituasjoner funnet tydelige forskjeller mellom kjønnene. Det skal likevel sies at disse resultatene bygger på en generalisering, og at faktorer som sosial og etnisk bakgrunn kan ha mye å si. I Norrbys bok, «Samtalsanalys», er disse forskjellene organisert i en tabell:

	Kvinnor	Män
Ämnen:	Talar om människor och relationer, s. k. «rapport-talk»	Talar om saker och händelser, s.k. «report-talk»
Genrer:	«skvaller», personlige berättelser, dela varandras problem	Polemisk stil skryt, förolämpingar skämt, problemlösning
Organisation av samtalsrummet:	Icke- hierarkiskt Samarbete mer dialog samtidig tal ej turövertagande	Hierarkiskt Konkurrens Mer monolog «tala i en taget- ideal» Turövertagande

	simultanstöd fler oppbackningar ev. med funktionen «jag hör på»	Avbrott Färre oppbackningar Ev. med funktionen «jag håller med»
Hur förhållandet mellan samtalsdeltagerna organiserar:	Tydligt jämlikt Mer indirekt stil Mer artighet	Statusorienterat Mer direkt stil

(Norrby, 2004:215).

Disse tendensene utgjør et interessant bakteppe for min analyse.

2.4 Kritikk av konversasjonsanalysen

Som alle andre forskningstradisjoner har også konversasjonsanalysen sine svake punkter. Et av problemene er generaliseringen av mennesker, ved at de ofte har blitt kategorisert som «mann», «kvinne», «hvit», «farget», «høykulturell», «lavkulturell» og så videre. Siden fokuset ofte ligger på at samtalsdeltakerne hører til i en av disse gruppene, kan forskeren miste det store bildet (Schegloff, 1991:49-50). Anne Lindmo er for eksempel en hvit kvinne med høy utdanning. Likevel vil fokuset i min oppgave være på henne som kvinne, jeg vil ikke ta i betraktning verken at hun er hvit eller at hun har høy utdanning. Det er nå en gang slik at det er nødvendig for meg å avgrense mitt forskningsområde i denne oppgaven, og da er det altså først og fremst kjønn som står i fokus.

Som en kvalitativ forskningsmetode vil konversasjonsanalysen også kunne bli kritisert for mangel på evne til å generalisere. Dette fordi analysen ikke interesserer seg for representativitet på samme måte som en kvantitativ undersøkelse (Nielsen & Nielsen, 2005:216-218). Jeg mener likevel at mine analyser, som gjelder et betydelig antall sendinger fra høsten 2012, gir grunn til å anta at mønstre jeg observerer sier noe både om gjennomgående forhold den aktuelle sesongen og – sannsynligvis – også noe om tendenser i et eventuelt større materiale.

Spørsmålet om objektivitet vil også alltid være til stede i en kvalitativ undersøkelse hvor resultatet er basert på tolkning. Forskeren kan ha gjort seg opp sine meninger i forkant av en analyse, og dermed bli påvirket av sine antakelser (Nielsen & Nielsen, 2005: 229). I tillegg til disse antakelsene er det også slik at vi mennesker tolker det vi opplever til enhver tid. Dette skjer ofte ubevisst, og gjør at vi har opparbeidet oss et sett av koder som ligger til grunn hver gang vi prøver å forstå noe. I et forskningsarbeid er det viktig å reflektere over seg selv og sine forutsetninger for å forstå det som skal analyseres. Denne refleksjonen kalles hermeneutisk selvrefleksjon (Gripsrud, 2011:146-147). Til tross for denne selvrefleksjonen er det likevel slik at man aldri kan fri seg helt fra sine historiske, kulturelle og sosiale forutsetninger i fortolkningen av en situasjon. I denne oppgaven vil jeg likevel bestrebe meg å gi et så riktig bilde av materialet som mulig, og vil etter beste evne gjøre greie for grunnlaget for mine tolkninger.

2.5 Det journalistiske intervjuet

Talkshowets samtaler forsøker som nevnt å fremstå som en spontan, «ekte» samtale, men i bakgrunnen for denne samtalen ligger også i stor grad noen prinsipper for det journalistiske intervjuet.

Termen «intervju» oppsto fra det franske uttrykket «entre voir», som betyr «å være innenfor rekkevidde». Ordet har blitt brukt siden 1500-tallet, men intervjuene i dagens mediebilde skiller seg distinkt fra intervjuene fra den tiden. I starten var intervjuet formelt, og deltakerne var stort sett mennesker som hadde høy status. Intervjuene som formidles gjennom mediene i dagens samfunn er i mye større grad enn tidligere preget av at «alle» slipper til (Clayman & Heritage, 2002: 26).

Medieintervjuet kan deles inn i mindre underkategorier: Faktaintervju, meningsintervju, portrettintervju, stemningsintervju, underholdningsintervju osv. I faktaintervjuet blir en ekspert intervjuet for å formidle faktainformasjon, i meningsintervjuet er det derimot snakk om å få intervjuobjektet til å snakke om sin oppfatning av en sak. I portrettintervjuet skal publikum bli bedre kjent med intervjuobjektet, stemningsintervjuet kan gi publikum innsikt i stemningen i et miljø og i underholdningsintervjuet er det lave krav til informasjonsformidling. I et godt intervju finner man gjerne en blanding av alle disse intervjuformene. Et godt intervju oppleves ofte som uforutsigbart, og fascinerer dermed publikum (Jacobsen, 1996: 18).

Intervjuet skiller seg fra den dagligdagse samtalen på flere måter. Det omhandler bestemte temaer og intervjueren styrer samtalen. Han eller hun skal fremstå som mest mulig nøytral og bør ikke åpenlyst kritisere intervjuobjektet. Det som kommer frem i det journalistiske intervjuet er ment for publisering, og intervjueren skal representere publikum (Handgaard, 2008:16-17). Når det gjelder talkshowet er ikke reglene for intervjuet helt det samme som i for eksempel nyhetsintervjuet. Programlederen i talkshowet kan ofte stille kritiske spørsmål til intervjuobjektet, og praten omhandler i stor grad privatlivet og også følelseslivet til den som blir intervjuet.

Når det gjelder hvilke temaer som blir tatt opp i talkshowintervjuet, er dette planlagt på forhånd. Det blir gjerne fortatt såkalte «researchintervjuer» i forkant av innspilling, og det er dermed etablert premisser for samtalen før den finner sted. Disse premissene skal blant annet gjøre at det ikke oppstår misforståelser i forhold til hva som skal skje. På bakgrunn av disse «researchintervjuene» vil intervjueren kunne oppfatte hvilke utfordringer som kan oppstå i det faktiske intervjuet. Denne informasjonen gir et fundament for intervjuet, og eventuell motstand eller skepsis fra et intervjuobjekt kan dermed kartlegges i forkant. Denne kommunikasjonen vil i stor grad komme intervjueren til fordel fordi den gjør det vanskeligere for et intervjuobjekt å motsette seg å svare under intervjuet (Strand, 2009: 231-233). Det er heller ikke slik at det bare er intervjueren som forbereder seg i forkant av intervjuet. I og med at begge parter har en forståelse av hva det skal snakkes om vil intervjuobjektet også ha forberedt seg på samtalen som skal finne sted. I hvor stor grad vedkommende er forberedt avhenger ofte av hvor medievant personen er. En person som ikke er medievant vil kanskje ha notert seg ned noen stikkord eller i grove trekk ha tenkt gjennom hva han/hun ønsker å formidle. En medievant person som har erfaring som intervjuobjekt vil ofte gå grundigere til verks gjennom å rådføre seg med ulike støttespillere i forkant av intervjuet. En dreven og medievant intervjuperson kan kategoriseres som en «profesjonell intervjuperson», og har gjerne godt forberedte svar på eventuelle spørsmål (Strand, 2009: 106- 107).

I forhold til intervju på fjernsyn ønsker journalisten å formidle faktainformasjon gjennom kommentarer før eller mellom intervjuene (Handgaard, 2008:235). Dette kan man se i både Lindmo og Skavlan. I begge programmene starter sendingen med en kort introduksjon av kveldens gjester og hva som skal skje, i tillegg til at programleder etter hvert som gjestene ankommer forteller seerne og publikum litt om personen. En slik introduksjon skal plassere intervjupersonene i en kontekst for seeren og etablere en forståelse for hvorfor vedkommende

er til stede. I et intervju som fremstår som direkte, slik som i talkshowet, kan det også være interessant å fyre løs med det tøffeste spørsmålet først. Et eksempel på dette er for eksempel da talkshoweverten Jay Leno skulle intervju Hugh Grant like etter at han hadde blitt arrestert for å plukke opp en prostituert i 1995. Leno stilte umiddelbart spørsmålet «What the hell were you thinking?». Etter dette ble hans show på NBC stedet kjendiser oppsøkte for å fremføre sine offentlige unnskyldninger, og for første gang på to år hadde han større markedsandel enn sin konkurrent, David Letterman, på CBS (Handgaard, 2008:238).

I intervjusituasjonen har den som intervjuer makten, og hvordan intervjuet styres har betydning for hvor vellykket resultatet blir. I talkshowet ligger denne makten hos programlederen, som gjennom sine spørsmål er med på å føre samtalen i bestemte retninger. Likevel er det slik at det i en intervjusituasjon alltid finnes en mulighet for at uforutsette hendelser kan finne sted (Jacobsen, 1996: 145). Plutselig kan intervjuobjektet svare på en måte programlederen ikke forventer, eller komme med utsagn som plutselig vrir samtalen i en ny retning. For programlederen er det derfor viktig å ha evnen til å bringe samtalen tilbake til det temaet som det skal snakkes om, og lede intervjuobjektet i riktig retning. Styringen av intervjuet dreier seg i stor grad om at rollene som spørrer og svarer blir fastholdt. Går disse rollene i oppløsning er det lett at intervjuet blir dårlig eller stopper opp. Et intervjuobjekt har alltid muligheten til å gi beskjed om at han/hun ikke ønsker å besvare spørsmålet, og det har hendt at et intervjuobjekt har reist seg i direktesendte fjernsynsintervjuer og marsjert ut av studio (Jacobsen, 1996:146). Verken Lindmo eller Skavlan blir sendt direkte, så hos begge programmene jeg undersøker hadde det altså vært mulig å eventuelt klippe bort en slik situasjon.

I løpet av intervjuet er det programlederen som styrer situasjonen gjennom sine spørsmål, og disse spørsmålene er som regel godt forberedt. Dette trenger ikke nødvendigvis dreie seg om et bokstavelig manus som følges, det kan også dreie seg om at intervjueren avgrensner hvilke temaer som skal belyses. Det å styre samtalen kan skje gjennom direkte eller såkalt indirekte styring. Hvis intervjueren styrer samtalen direkte vil det si at spørsmålene er veldig konkrete, og ikke gir intervjuobjektet veldig mye spillerom i sine svar. Styrer intervjueren derimot samtalen på en indirekte måte er spørsmålene gjerne åpnere, og gir dermed rom for at svaret som kommer kan sprike i ulike retninger (Jacobsen, 1996: 148-149).

En stor del av jobben som intervjuer handler også om kunsten å lytte. Gjennom å lytte vil intervjueren ofte oppfatte at svaret til den intervjuede kan brukes på ulike måter. Spesielt i talkshowet, der samtalen fremstår som muntlig og uformell, vil den intervjuede ofte komme med ganske lange og utfyllende svar. Gjennom disse svarene åpner det seg mange muligheter for hvordan intervjueren dernest kan peile seg inn på ulike temaer. Den som intervjuer bør derfor, i tillegg til å være en god spørrer, også være en god og oppmerksom lytter.

I dagens mediebilde er det å kunne komme med spektakulære avsløringer og overraskende situasjoner viktig, og journalister som klarer å oppnå dette får ofte høy status. Det kan tenkes at noe av grunnen er at publikum i dag stadig blir bombardert av ulike «skandaler», både fra den trykte presse og i fjernsynet. På grunn av denne sulten på avsløringer og skandaler forsøker mange intervjuere å styre samtalen i en slik retning. Man kan si at ethvert intervju inneholder elementer av avsløring, da det utstiller mennesker, deres tanker, meninger og følelser. Intervjuet gir publikum en innsikt i intervjuobjektets holdninger, fordi den intervjuede skal være seg selv og dermed på et vis blottlegges (Jacobsen, 1996: 155).

I de to programseriene jeg skal undersøke er det også slik at flere intervjuobjekter ofte blir intervjuet samtidig. Dette skaper nye utfordringer for programlederen, som må jobbe for å få til en balanse mellom sine gjester. Typiske problemer i en slik type intervju vil være at den ene gjesten blir for dominerende, eller at en gjest faller ut av samtalen. Hvis ikke intervjueren gjør en innsats for å få til en balanse vil den ene av intervjuobjektene som regel ta føringen. Dette trenger ikke nødvendigvis være fordi vedkommende har mest kunnskap eller mest på hjertet, det kan rett og slett handle om at personen er «raskere på avtrekkeren» (Jacobsen, 1996: 174). I intervjuet i talkshowet er det derfor svært viktig at sammensetningen av gjester er gjennomtenkt, og at programlederen klarer å håndtere flere intervjuobjekter samtidig.

I en intervjusituasjon ser man ofte at intervjueren ser intervjuobjektet direkte i øynene, og det finnes ulike teorier om hva slags hensikt denne øyekontakten har. En oppfatning er at interaksjonen mellom to mennesker fremstår som nærere ved øyekontakt. En annen oppfatning er at denne øyekontakten er et grep intervjueren kan bruke for å forsikre seg om at den som blir intervjuet forteller sannheten. Øyekontakten blir dermed sammenlignet med situasjoner man kjenner igjen fra familielivet, der en mor eller far ofte ber barnet om å se dem i øynene for å forsøke å avsløre om barnet farer med løgn. Ansiktsuttrykkene i intervjuet gir et

tilskudd til ordene og er med på å gi publikum et inntrykk av stemninger og følelser (Jacobsen, 1996: 95).

En teknikk mange journalister gjør bruk av er såkalt «speiling». Dette er en teknikk som ofte kan få intervjuobjektet til å utdype et svar videre. Denne «speilingen» foregår ved at intervjueren svarer med det intervjuobjektet nettopp har sagt. Hvis er intervjuobjekt for eksempel snakker om at han/hun ble sint for noe, svarer intervjueren «du ble sint, sier du?». På denne måten kan intervjueren lokke frem mer informasjon om dette sinnet, og dermed tilegne seg mer inngående informasjon om situasjonen som ble nevnt. Denne teknikken er ofte omtalt i lærebøker for samtaleteknikker. I tillegg til å bidra til utdypende informasjon fra intervjuobjektet, kan også denne «speilingen» gi intervjuobjektet bekreftelse på at intervjueren faktisk hører etter og er oppmerksom (Jacobsen, 1996:97).

Når det gjelder aggresjon fra intervjuerens side kan det noen ganger hemme informasjonen fra den som blir intervjuet, i følge den kanadiske journalisten og forfatteren John Sawatsky. Han mener at jo lavere aggresjonsnivået er hos intervjueren, jo mer informasjon kan han/hun innhente fra sitt intervjuobjekt. Sawatsky kommer med en sammenligning der han sier at «vi slår de beste golfballene når vi ikke prøver å slå i hjel ballen» (Lamark, 2001:108). Han mener at enkelte intervjuobjekter reagerer på aggressivitet med å trekke seg tilbake og bli stive og ukomfortable (ibid). I og med at intervjueren som oftest ikke har utdanning innenfor psykologi kan det være vanskelig for ham/henne å vite når man skal slutte å «presse» den som blir intervjuet. I slike tilfeller kan det hende at intervjueren fremprovoserer sterke følelser, som for eksempel gråt eller at intervjuobjektet blir stille. Den intervjuede går da ofte tilbake til den eventuelle hendelsen det snakkes om, og lever seg dermed inn i de følelser han/hun hadde på det tidspunktet. Da kan det være hensiktsmessig av intervjueren å bringe intervjuobjektet tilbake til nåtiden ved å for eksempel stille spørsmål som «Men, hvordan går det nå?» (Jacobsen, 1996: 107). Dette er en del av utfordringen som programlederen for et talkshow møter, da det ofte snakkes om privatliv og følelser. Rammen rundt intervjuet i denne genren er dermed veldig annerledes enn i for eksempel et debattprogram.

I et medieintervju er det også svært viktig at intervjuet skal fremstå som en autentisk samtale mellom personen, og at verken intervjuer eller intervjuobjekt skal se direkte inn i kamera eller henvende seg direkte til lytterne/seerne på noen måte. Hvis de gjør det vil det føre til at oppmerksomheten blir rettet mot et kamera og en fotograf, noe som igjen vil gjøre at det hele

oppleves som en forestilling (Handgaard, 2008:239). I underholdningsprogrammer som talkshow er det også slik at den samme scenen kan bli tatt opp flere ganger hvis noe går galt. Dette blir gjort for å sikre kvaliteten i programmet (Handgaard, 2008: 243). Intervjuet skal gi publikum både en opplevelse og informasjon. Med dette menes at intervjuet både skal tilføye publikum en eller annen form for ny informasjon, samtidig som det skal vekke følelser, skape en stemning og være med på å starte en refleksjon i publikums hode. For å være godt må et intervju må være forståelig, relevant for målgruppen og troverdig (Handgaard, 2008:253).

Når det gjelder dramaturgien i et intervju, har den ofte noen fellestrekk. Typisk deles intervjuet inn i tre faser. Innledningsfasen handler ofte om at intervjueren tilnærmer seg intervjuobjektet og temaet som skal snakkes om. I denne fasen avklares ofte fakta, og intervjueren «bryter isen» med sitt intervjuobjekt. I den andre fasen forekommer som oftest en eller annen form for konfrontasjon, og fokuset på temaet styrkes. Det er i denne delen det er størst fare for at noe kan gå galt, dette er intervjuets mest kritiske fase. I den tredje og avsluttende fasen samles løse tråder opp, og samtalen oppsummeres. Sawatsky, som jeg tidligere har nevnt, bruker termene «development», «pursuit» og «mop up» om disse tre fasene i intervjuet. De klare, presise svarene hører vanligvis hjemme i «pursuit»-delen av intervjuet. (Lamark, 2001: 112).

2.6 Intervjuer med aktører

Hensikten med mine intervjuer i denne oppgaven er todelt. For det første ønsket jeg å tilegne meg konkret informasjon om hvordan produksjonen av de to programmene faktisk foregår. Jeg ønsket å innhente informasjon om redaksjonenes arbeidsmetoder og vil i tillegg kartlegge hvilke visjoner som ligger til grunn for programmene. Min andre hensikt med intervjuene var å få et innblikk i hvilke oppfatninger Lindmo og Skavlans redaksjoner selv har omkring den rollen kjønn spiller i programmene. Jeg ønsket blant annet å få vite hvor bevisst og opptatt de to redaksjonene er av kjønnsfordelingen blant gjestene i programmet. I tillegg har jeg i intervjuer med Anne Lindmo og Fredrik Skavlan søkt å få en forståelse for deres bevissthet om, og tanker rundt, betydningen av deres eget kjønn i sin rolle som programleder. I den forbindelse har jeg stilt dem spørsmål hvis hensikt har vært å kartlegge hvilke opplevelser de har av forskjeller i sine samtaler med kvinner og menn.

Intervjuene mine kan sies å være semistrukturert. I forkant utarbeidet jeg en intervjuguide, men ønsket likevel en viss fleksibilitet for å kunne komme med oppfølgingsspørsmål eller oppklarende spørsmål der jeg fant det naturlig (Østbye m.fl. 2007:100).

Jeg har intervjuet Fredrik Skavlan og Anne Lindmo, og noen av deres nærmeste medarbeidere. Intervjuene med programlederne foregikk via mail, mens resten av intervjuene ble foretatt i Oslo i perioden 1. – 4. mars 2013. Intervjuene som ble foretatt i Oslo var nokså grundige, og jeg opplevde å få mange gode og interessante svar. Her er intervjuobjektene:

Marianne Torp Kierulf: Skavlans produsent. Hun har det øverste økonomiske og administrative ansvaret for produksjonen og har også personalansvar. Hun er også ansvarlig i forhold til produksjonsavtalen NRK har med SVT. Kierulf har jobbet sammen med Skavlan i flere år, også i hans tidligere talkshow, «Først&Sist».

Jan Petter Saltvedt: Prosjektleder hos Lindmo. Har personalansvar, er sjef for all koordinering mellom redaksjon og teknisk stab, er med på beslutninger og diskusjoner rundt innhold og har formelt sett det øverste redaksjonelle ansvaret.

Stine Traaholt: Vaksjef hos Lindmo. Er arbeidsleder for researcherne, fordeler oppgaver og komponerer sendingen sammen med programleder. Har redaksjonelt ansvar sammen med Saltvedt.

2.7 Programutvalg

Hovedmaterialet for min analyse er et utvalg av fire episoder av hvert program, som jeg har sett gjentatte ganger og fordypet meg grundig i. I tillegg til dette har jeg som nevnt foretatt intervjuer og gått gjennom presseoppslag som omhandler Skavlan og Lindmo. Visjonen min for de neste tre kapitlene er å fremlegge resultatene av min analyse av disse episodene, samt trekke inn relevant informasjon innhentet gjennom intervjuer og gjennomgang av medieomtaler. Grunnen til at jeg har valgt å gjøre det på denne måten er at jeg ønsker å gi et så bredt og grundig bilde som mulig av disse to programmene og programlederne. Jeg mener at intervjuene og presseomtalene kan bidra til å gi en mer kompleks og interessant bilde av programmene, i mye større grad enn det jeg kunne presentert kun ved å analysere de aktuelle episodene.

Hovedkriteriet mitt for utvelgelsen av disse var at jeg ønsket å ta for meg episoder som ble sendt i løpet av høstsesongen 2012. Grunnen til det er at jeg ønsker at oppgaven min skal

være mest mulig aktuell. Dernest har jeg forsøkt å velge program som syntes særlig fruktbare for en analyse med kjønnspektiv. For Skavlans vedkommende spurte jeg om spesifikke episoder, hos Lindmo fikk jeg tilsendt fire tilfeldige – men disse fant jeg velegnet for mine formål.

Episodene jeg har sett nærmere på er disse:

Skavlan

Episode A , sendt 7. september 2012

Episode B, sendt 12. oktober 2012

Episode C, sendt 19. oktober 2012

Episode D, sendt 23. november 2012

Lindmo

Episode A, sendt 29. september 2012

Episode B, sendt 13. oktober 2012

Episode C, sendt 27. oktober 2012

Episode D , sendt 08. desember 2012

2.8 Presseoppslag

Jeg har også hentet ut presseomtaler fra ATEKST for å få innsikt i hvordan de to programmene og programlederne har blitt omtalt i mediene fra år 2000 til dags dato (24.01.2013). For at mengden av dokumenter ikke skulle bli uoverkommelig har jeg valgt å begrense søkene mine til rikspresse og regionaviser i norsk papir. Søkene har blitt foretatt ved å søke på programledernes navn, og navnet på deres to talkshow («Anne Lindmo», «Lindmo», «Fredrik Skavlan», «Skavlan»).

Til tross for et begrenset søk var likevel mengden oppslag fortsatt relativt stor. Det første umiddelbare funnet var at Skavlan, ikke overraskende, genererte langt flere treff. Mens et søk på «Anne Lindmo» ga 650 treff, ga et tilsvarende søk på «Fredrik Skavlan» 3820 treff. I tillegg til at Skavlan har mange flere medieoppslag, er det også slik at han har et nokså jevnt antall omtaler (200- 350) hvert år. Lindmo har på den annen side alt fra ett oppslag i 2002 til

125 på det meste i år 2007 (Vedlegg, Retriever, 2013). Dette dreier seg nok i stor grad om Lindmos mye kortere karriere. Men det kan kanskje også henge sammen med at Skavlan vekker mer debatt. Dette har med Skavlans programlederstil og innholdet i programmene hans å gjøre. Som programanalysen vil vise, er hans programmer så å si skarpere i kantene enn Lindmos.

Når det kommer til hvilke artikler jeg har valgt å se nærmere på, dreier det seg om de som sier noe om talkshowene og programledernes rolle i disse. Jeg har ikke valgt å bruke tid på presseoppslag som omhandler personlige forhold og privatliv, og disse vil derfor ikke bli nevnt her. I tillegg til materialet hentet fra ATEKST har jeg også trukket inn noen andre presseoppslag som synes relevant for denne oppgaven.

Jeg søker altså reaksjoner på Lindmo- og Skavlans programmer og programlederstil, i tillegg til eventuelt interessante uttalelser de selv har kommet med. Størst fokus vil bli lagt på presseoppslag de siste to årene.

I dette kapitlet har jeg altså gjort rede for metoden jeg har brukt i min analyse. Jeg har tatt for meg konversasjonsanalysen og det journalistiske intervjuet, som sammen danner grunnlaget for måten jeg vil analysere episodene på. Jeg har også gjort rede for utvalget som ligger til bakgrunn for analysen, både når det gjelder episoder, medieomtaler og intervjuer med aktører. I det følgende vil jeg presentere min analyse, som jeg har valgt å dele inn i tre kapitler. Det første kapitlet vil omhandle tematikk. Dette innebærer blant annet dramaturgi, reklame, balansen mellom kultur og politikk, samt andre innholdsmessige forskjeller jeg har funnet mellom de to programmene. Jeg vil deretter presentere et kapittel som omhandler spontanitet og det jeg kaller risikoatferd fra programlederens side. Det tredje og siste analysekapitlet vil ha fokus på kjønn, både i forhold til sammensetningen av gjester og programlederstil.

Kapittel 3: Tematikk

Både Lindmo og Skavlan er programmer som ukentlig inviterer gjester som skal presentere en eller annen form for fortelling. I begge programmer er det utviklet et solid manus, og et team med researchere fra staben har foretatt grundige intervjuer med gjestene i forkant. I mine intervjuer forklarte prosjektleder, Jan Petter Saltvedt, hos Lindmo og produsent, Marianne Torp Kierulf, hos Skavlan det på følgende måte:

Vi har researchere som ringer dem til atskillige samtaler sånn at vi skal bli enige om hva det er vi har mest lyst å snakke om. [...]Altså, talkshowet fungerer på den måten at veldig mye er avtalt [...] [...]temaene avtaler vi, rett og slett for at alle skal være forberedt på å kunne fortelle best mulig [...]. (J.P. Saltvedt, 01.03 2013).

Vi har to researchere i Norge og to i Sverige [...] Altså researcherne gjør i hovedsak, øh, alle forintervjuer på telefon eller ved at de møter hverandre. Og så bearbeides intervjuene sammen med manusredaktør og Fredrik (M. Kierulf, 04.03. 2013).

Alle intervjuene er veldig godt forberedt og spørsmålene er tenkt i forhold til rekkefølge, og begynnelse og slutt (M. Kierulf, 04.03. 2013).

I og med at det foregår et så grundig forarbeid i forkant av intervjuene er det absolutt ingen tilfeldighet hvilke fortellinger og temaer som blir tatt opp i de ulike episodene. Dette forarbeidet har jeg også nevnt i første kapittel, og der forklarte jeg hvordan det har flere hensikter. Researchintervjuene er for det første gjort for å finne ut hvilke historier som skal fortelles, men det gir også intervjueren en pekepinn om hvilke deler av intervjuet som kan bli vanskeligst. Strand (2009) mener at researchintervjuet er til stor fordel for intervjueren, fordi det gjør det vanskeligere for et intervjuobjekt å motsette seg å svare under intervjuet. I researchintervjuet legges premissene for samtalen, noe som gjør at begge parter er innforstått med hva det skal snakkes om. Til tross for at talkshowet forsøker å gi seerne et inntrykk av at samtalen som utspiller seg er spontan og naturlig, ligger det altså timevis av arbeid i bakgrunnen for hver eneste episode.

Denne utvelgelsen av hvilke historier gjestene skal fortelle sier noe om hva slags program Lindmo og Skavlan ønsker å være og, ikke minst, hvem de ønsker å nå. Lindmo er produsert for og av NRK, og er dermed tiltenkt et norsk publikum. Det sendes lørdag kveld, tradisjonelt kvelden for familieunderholdning på NRK. Skavlan produseres av hans eget produksjonsselskap, Monkberry, og skal appellere til både norske og svenske seere. Programmet sendes fredag kveld både på NRK og SVT.

Skavlan har altså både to nasjonaliteter å forholde seg til, og også et større publikum. Dette har konsekvenser for hvilke mennesker og historier som presenteres på skjermen:

[...]etter at Skavlan har blitt et svensk- norsk program så er det en del lokale, nasjonale, politiske saker som ikke er så lett å ta inn i programmet lenger fordi en norsk debatt er helt ubetydelig for, og helt uforståelig for, to tredjedeler av seerne våre. Så vi må på en måte alltid hente opp temaer som er såpass generelle at de har en betydning selv om man ikke har samme referansebakgrunn (M. Kierulf, 04.03. 2013).

Disse to programmene er altså i utgangspunktet ment for to ulike publikum, og mange av sakene som kan passe godt inn i Lindmo vil derfor ikke nødvendigvis være aktuelle for Skavlan. I tillegg til å da naturlig nok invitere svenske gjester til programmet har også Skavlan et langt større antall internasjonale gjester, og har hatt besøk av mange store, internasjonale stjerner fra ulike deler av både kulturlivet og politikken.

Men vi må tilbake til historiene som fortelles og menneskene som forteller dem. Gjennom min analyse av de aktuelle episodene ser jeg mange ulikheter mellom de to programmene.

3.1 Dramaturgi og struktur

Når det gjelder dramaturgien i samtalene i disse to programmene, har jeg forsøkt å tilegne meg en helhetlig oppfatning av strukturen i samtalen. I konversasjonsanalysen er et av målene nettopp å kunne si noe om den underliggende organiserte strukturen og syntaksen i samtalen. I talkshowet ligger den overordnede makten hos programlederen og produsenter, som planlegger de ulike intervjuene og deres forløp i forkant. Jeg ønsker derfor å avdekke eventuelle gjenkommende trekk, som kan si noe om hvordan Lindmo og Skavlan bygger opp sine episoder og intervjuer. Jeg har tatt utgangspunkt i Sawatskys inndeling av intervjuet i tre ulike deler (Lamark, 2001:112). I den første delen «brytes isen» før konfrontasjonen kommer i intervjuets midterste fase. I den siste fasen mener Sawatsky at de løse trådene samles og at samtalen på en måte blir oppsummert.

Hos Lindmo har jeg sett at denne første «isbrytende» fasen forekommer i alle de fire episodene. Ser man denne tredelingen i et større perspektiv legger jeg først og fremst merke til at Lindmo starter alle de fire episodene med interaksjon og småprat med publikum i studio. Hun skaper dermed fra første stund en folkelig og jovial ramme rundt programmet. Også i forhold til hvilke av gjestene som blir intervjuet først ser jeg en tendens til at den første intervjusekvensen er relativt «ufarlig» og at samtalens tema er hyggelig. I episode A starter programmet med et intervju med «familien flaks» som har vunnet i Lotto totalt tre ganger. Dette er en typisk «gladsak» og samtalen er jovial, trivelig og uten spor av ubehagelige eller

kritiske spørsmål. Også i episode B er det første intervjuet opptatt av det «koselige», når Bård Tufte Johansen og Harald Eia intervjues og snakker om sitt nære vennskap. I episode D er Petter Solberg og konen, Pernilla, de første som blir intervjuet. Også her er fokuset positivt og koselig, da samtalen stort sett dreier seg om familieliv og morsomme fortellinger fra Solbergs barndom. I forhold til de enkelte intervjuene er det også slik at de første minuttene er fylt av typisk «småprat».

Når det gjelder den konfronterende, midtre delen av samtalen er det generelt ganske få innslag av konfrontasjoner i Lindmos programmer. Likevel kan jeg se at de mest «alvorlige» spørsmålene gjerne blir stilt etter denne typiske «innledende» fasen med småprat. Dette gjelder for eksempel i samtalen med Liv Ullmann. Først snakker Lindmo og Ullmann i noen minutter om Lotto-familien og at hun fortsatt er svært arbeidsom, men etter noen minutter beveger Lindmo seg inn på mer privat grunn når hun spør om Ullmanns forhold til Ingmar Bergman (Lindmo, 2012:A). Også i intervjuet med Kristin Halvorsen snakkes det først om trivielle ting, før Lindmo stiller spørsmål om hvordan Halvorsen opplevde å måtte si opp sin nære venn og kollega, Øystein Djupedal (Lindmo, 2012: C).

Når det gjelder den avsluttende fasen i Lindmos intervjuer, ender de på en trivelig måte, i det ene tilfellet med en gruppeklem mellom Lindmo, Ullman og performancekunstneren Abramovic (Lindmo, 2012: A). I episodene jeg har sett er det siste intervjuet alltid med gjester som byr på joviale, hyggelige historier. Det er også slik at hver episode avsluttes med et musikkinnslag.

Hos Skavlan ser jeg også i de enkelte intervjuene at samtalen stort sett begynner med et par minutter med typisk «småprat». Likevel sitter jeg igjen med en oppfatning av at Skavlan nokså raskt ønsker å komme seg inn på det temaet han vil fram til, og forsøker å kaste bort så lite tid som mulig på å «varme opp» sine gjester. Det eneste intervjuet der det ikke forekommer noen former for slik «småprat» er når Liv Signe Navarsete gjester programmet. Skavlan stiller umiddelbart spørsmål om hennes temperament, som også blir det gjennomgående temaet for samtalen (Skavlan, 2012: C). Dette kan gi assosiasjoner til Jay Lenos nevnte intervju med Hugh Grant i 1995, der han oppnådde stor suksess ved å stille det tøffeste spørsmålet først (Handgaard, 200:238).

Ser jeg på episodene som en helhet, mener jeg at Skavlan skiller seg litt fra denne typiske tredelingen med konfrontasjonen i midten. I forhold til rekkefølgen for intervjuene, er det slik

at både intervjuet med Camilla Henemark (episode B) og Liv Signe Navarsete (episode C) var det første segmentet i episoden. Her starter altså programmet med nokså kritiske intervjuer. Unntaket for dette er programmet der Richard Dawkins og Brandon Flowers ender opp i en religionsdebatt (Skavlan, 2012: A). Der er dette intervjuet det siste i programmet. Jeg oppfatter også at Skavlans programmer stort sett ender med en samtale som enten omhandler sterke følelser, eller noe hyggelig. I episode B blir Ulf Lundell intervjuet til sist, der han portretteres som en slags «einstøing» og snakker om sin sosiale angst. I episode C er det Lise Fjeldstad som intervjues sist, og hun snakker om sorgen og savnet etter sin avdøde ektemann. Episode D ender med en morsom kombinasjon av mennesker, når Swedish House Mafia og Thorvald Stoltenberg snakker om musikk. I episode A, der Flowers og Dawkins ender opp i diskusjon, er ikke stemningen i slutten av sendingen like god. I denne episoden er det tydelig av Skavlan derfor prøver å bruke de siste minuttene på å gjøre stemningen litt bedre ved å «erte» Dawkins litt. Skavlan bruker humor når han spør om Dawkins feirer jul, og om han har kledd seg ut som julenisse før. Hos Skavlan er det også slik at alle programmene avsluttes med et musikkinnslag.

3.2 Skavlans strategiske bruk av kontraster

Jeg opplever Skavlan som et program som i mye større grad enn Lindmo setter sine gjester opp mot hverandre. Dette gjøres gjennom at mennesker med veldig ulik bakgrunn og meninger blir plassert sammen for å skape diskusjoner. Det kanskje aller beste eksempelet på dette var i episoden der The Killers- vokalist og mormoner Brandon Flowers møtte den kjente forskeren og religionskritikeren Richard Dawkins. Flowers ankom studio før Dawkins, og satt først i selskap med ABBA- vokalist Björn Ulvaeus, fiolinisten Vilde Frang og tv- personlighet og forfatter Ulrikka Jonsson. I forkant av dette har det kommet frem at Ulvaeus er ateist. Samtalen dreier seg fort inn på det faktum at Brandon er mormoner, ved at Skavlan stiller følgende spørsmål til Flowers:

You are actually a Mormon, and you've been a Mormon your whole life. Can you please explain the beauty of faith to Björn here? He is an atheist (Skavlan, 2012:A).

Etter at Flowers har svart på spørsmålet følger Ulvaeus raskt opp med et oppfølgingsspørsmål:

My question for you was, I'm curious to know, do you actually, literally believe in the story about Joseph Smith and the gold plates and the hat and everything?(ibid)

Her ser man altså at både Skavlan som programleder, men også Björn som ateist raskt flytter hovedfokuset i samtalen over på Flowers religion. Det at Skavlan her ber Flowers om å forklare skjønnheten i religion til Ulvaeus oppfatter jeg som en måte å styre samtalen i retning av konflikt. Skavlan sier dette fordi han vet at Dawkins snart kommer inn i samtalen, og han ønsker derfor å vri samtalen inn på religion. Etter at Richard Dawkins har blitt introdusert og inntatt studio går det ikke lange stunden før han går til det man kan karakterisere som et frontalangrep på Flowers religion og tro:

There may well be a profound need to understand, and the satisfaction you get from genuine understanding is so much greater. I mean, there is far more beauty in the real understanding of the reality of nature, than there is in reading some ancient book. Or than reading some modern book, which is what the book of Mormon is. And I have to say, that when I read the book of Mormons recently, I didn't read it all, what impressed me is that it is an obvious fake. This is a 19th century book written in 16th century English. And it came to pass verily onto you and things like that, that's not the way people talked in the 19th century. It's a fake. So it's not beautiful, it's a book of charlatanry (ibid).

Flowers er tydelig veldig opprørt, har tårer i øynene og ser både sint og såret ut. Samtalen fortsetter:

Flowers: Øh, should I, do I... ? (ibid)

Skavlan: You're free to answer (ibid)

Flowers: The book's been studied and torn apart and looked at. And I am not one of the professors that have done that[...]To call this man a charlatan, it, I do, I do take offence to it and.. (ibid)

Dawkins (bryter inn): He was a convicted charlatan. He was a convicted conman! (ibid)

Flowers: No, no, these are all falses, you should do your research (ibid)

Dawkins: Well, I think I have (ibid)

Dawkins ler en litt hånlig latter etter sin siste kommentar, og dette blir siste ord i diskusjonen før Skavlan sender Flowers ut av studio for å gjøre seg klar til å spille med bandet sitt.

Dawkins beklager seg og sier at han ikke visste at Flowers måtte forlate samtalen så raskt, og Skavlan spør Flowers om det går bra. Til tross for at Flowers måtte forlate samtalen på dette uheldige tidspunktet mener jeg at å sette en rockeartist (som tidligere i samtalen nevner at han er der for å promotere bandet sitt) opp mot en anerkjent akademiker og forfatter som Dawkins i en religionsdebatt har et åpenbart utfall. I denne sammenhengen er det ingen tvil om at Flowers var dømt til å «tape», da han på ingen måte er i stand til å «vinne» over en mann som Dawkins i en slik debatt.

Også i episoden der Camilla Henemark gjestet programmet er en slik kontrast mellom gjestene synlig. Hun er den første gjesten som kommer i studio, og i samtalen mellom henne

og Skavlan dreier det seg i stor grad om hennes påståtte forhold til den svenske kongen. I løpet av denne samtalen fokuserer Skavlan på at hun er det han betegner som «grenseløs» og at hun har hatt ADHD. Han lurer blant annet på:

Det at du har hatt ADHD og er grenseløs, har det vært noe positivt for deg? (Skavlan, 2012: B).

Henemark forteller at det har vært positivt fordi hun våger å ta steget og gå litt lenger en kanskje andre hadde turt. I tillegg forteller hun at hun føler at hun er god på å tenke utenfor rammene, men at det samtidig an være vanskelig fordi det kan få negative konsekvenser.

Anne Holt blir deretter introdusert og Skavlan stiller henne raskt spørsmål om hva hun tenker om situasjonen:

Skavlan: Hva tenker du? (ibid).

Holt: Det er jo frimodig, men jeg er et menneske som tror på hemmeligheter. For meg er det viktig å ha grenser. Jeg er et grenseorientert menneske. Det å åpne opp for mye og sitte igjen med for få hemmeligheter det er negativt, for meg. Men alle må gjøre det som er best for seg (ibid).

Dette er nok et eksempel på hvordan gjestene settes opp mot hverandre. Selv om det her ikke er snakk om en debatt med en «vinner» og en «taper», er Holt en tydelig motpol til Henemark. Det å spørre Holt om hva hun mener om situasjonen er med på å tydeliggjøre denne ulikheten og fremstår for meg som å ikke på noen måte være tilfeldig. Dette oppfatter jeg også som et grep Skavlan bruker for å innlemme Holt i den allerede eksisterende samtalen. Ved å stille dette enkle spørsmålet utvider Skavlan dermed samtalen, som nå foregår mellom tre.

Tidligere har Skavlan allerede stilt Henemark mange kritiske spørsmål om hennes relasjon til kongen. Henemark blir på mange måter fremstilt som en kvinne som mangler kontroll over seg selv, og som tar dårlige valg som ikke nødvendigvis er bra for henne. Det at en kvinne som Anne Holt, som er så ekstremt ulik Henemark, entrer studio og blir ledet til å gjøre rede for sitt syn på saken blir en stor kontrast. Denne kontrasten som Holt skaper forsterker på mange vis denne siden ved Henemark som blir betegnet som «grenseløs», og er dermed med på å underbygge Skavlans påstander om, og antydninger av, at hun er en person som kanskje mangler litt av de grensene den jevne norske eller svenske seer har.

Disse to episodene er der jeg i størst grad ser at gjester blir satt opp mot hverandre på en måte der det er veldig tydelig hvilken part som vil komme dårlig ut av det.

Jeg har også observert en annen måte å skape kontraster på som blir brukt hos Skavlan. Et eksempel på dette er når to representanter fra forfatterfamilien Persson sitter rett overfor den svenske artisten Yohio, en 17 år gammel gutt fra Sundsvall som har gjort det stort i Japan

innenfor sjangeren «visual rock». Som artist opptrer Yohio alltid utkledd som kvinne, og hos Skavlan blir han intervjuet i sminke, en lang, blond parykk og kjole. Denne sammensetningen av mennesker som er så totalt forskjellige ser man sjeldent eksempler på i andre typer programmer, og det kan kanskje sies å være noe av Skavlans appell. Det å plassere mennesker sammen på en liten, intim scene som aldri ville omgått hverandre i det virkelige liv gjør programmet spennende. Denne sammensetningen sier også noe om at mennesker, til tross for at de er svært ulike, kan finne en felles grunn å møtes på. At de kan komme sammen og fungere i en samtale viser at vi, som mennesker, på en eller annen måte kan relatere oss til hverandre til tross for våre ulikheter. Jeg mener at denne sammensetningen dermed gir seerne en følelse av intimitet og nærhet mellom mennesker, noe som altså er viktig for talkshowet.

Et annet godt eksempel på en slik situasjon var da Thorvald Stoltenberg med tilsynelatende stor interesse hørte på Swedish House Mafia snakke om sceneshowene sine. I denne situasjonen er Skavlan rask med å få inn Stoltenberg i samtalen:

Axwell: När det är 40 00 personer som går i gång på den låten, den energien är rätt i magen. Man kan nästan börja gråta av reaktionarna, det är så POFF, samma som her nu, det är helt stilla (Skavlan, 2012: D).

Skavlan: Er det ikke litt sånn når man holder tale også, Thorvald? (ibid).

Stoltenberg: Det er vanligvis ikke 40 000 på mine taler. Men, jeg har et spørsmål. Jeg har jo vært på noen konserter, men det var Mozart, men jeg har sett på fjernsyn fra house. Det er så mye tåke og røyk, er det en del av showet? (ibid).

Axwell: ja (ibid).

Stoltenberg: Så du ser ikke hverandre altså? Er det derfor jeg ser menn og kvinner danser hver for seg? Det må jo være et helvete! (ibid).

Jeg mener at situasjoner som akkurat dette er en av Skavlans aller største styrker. I mitt intervju med Skavlans produsent ble denne bruken av kontraster nevnt flere ganger og jeg oppfattet det som et av de kanskje viktigste målene for programmet:

[...] Det handler om at sendingen ofte blir bedre når det er kontraster, enn når gjestene blir for like da. Vi har jo også, dette her er, å finne den balansen, finne den, ja, den, hva skal jeg si, altså den, å gi programmet ulik karakter og smak. Det er egentlig kjernen i det vi holder på med hele tiden[...] Nei, det handler ofte om kontraster som sagt, og variasjon og ulikhet (M. Kierulf, 04.03. 2013).

Denne måten å sette mennesker opp mot hverandre på for å synliggjøre ulikhet og kontraster ser jeg ingen eksempler på i de episodene av Lindmo som jeg har analysert. I Lindmo virker det snarere som sammensetningen av gjester er gjort for å skape harmoni og en god stemning. For eksempel ble Liv Ullmann intervjuet sammen med den verdenskjente performancekunstneren Marina Abramovic. Ullmann sitter først alene sammen med Lindmo,

men så snart Abramovic ankommer studio begynner hun og Ullmann å skryte av hverandre og fortsetter med det ved flere anledninger:

Lindmo: Marina, it's great to have you here. I believe you are familiar with Liv? (Lindmo, 2012: A).

Abramovic: I know, she is my idol, since forever, since I was introduced to the cinema. I saw every movie of hers, and I really, she is my hero (ibid).

Ullmann: And we are both Sagittarius (ibid).

Lindmo: Oh, so there is already a connection there? (ibid).

Lindmo: Is it, tell me, have you been fascinated by Marina and her work? (ibid).

Ullmann: Oh yes. I was in New York when she was there. I did not go to see it but there were so many reportages in the newspapers, so much discussion, and yes, people talk about her when she is there. And she is, what I like the most is that you talk about this, to see other people, to listen to other people and know what their reaction is (ibid).

Abramovic: But I just want to go completely away from myself because I want to tell Liv, you know the movie Silence, this is one of the movies I saw so many times, in different times of my live, and I just want to thank you for that movie, from my heart. Thank you (ibid).

Denne dynamikken mellom gjestene står i sterk kontrast til eksemplene hentet fra Skavlans sendinger. For å toppe det hele avsluttes innslaget med Ullmann og Abramovic med at de og Lindmo gir hverandre en god gruppeklem mens man kan høre Lindmo utbryte «Good girls!». Denne avslutningen gir assosiasjoner til tre gode venninner som tar avskjed etter et koselig kafebesøk. Dette er et godt eksempel på en stemning som jeg ikke kan se spor av i Skavlans program, og de to programmene fremstår for meg som veldig ulike når det gjelder stemning i studio.

I episode C intervjuet Lindmo et av medlemmene fra den russiske aktivistgruppa «Pussy Riot». Jeg mener at dette intervjusegmentet gjorde at episoden virket veldig oppstykket. Rett etter at Lindmo satt i publikum, lo og snakket med folk fra Vestfossen ble plutselig denne «Yosh» introdusert. Hun ankom scenen med finlandshette, eller rettere sagt en rosa lue som hun hadde klippet hull i til øyne og munn. I tillegg ble det brukt en mikrofon som forvred stemmen hennes fordi hun ønsket å være anonym. Samtalen foregikk på engelsk, men «Yosh» svarte på russisk og hennes svar ble derfor tekstet. Det var tydelig at Lindmo her fulgte et sett av ferdige spørsmål, siden hun åpenbart ikke kunne forstå hva «Yosh» sa. Etter noen minutters alvorlig prat med aktivisten var segmentet over og Lindmo introduserte deretter Kari Bremnes, som snakket om klesstilen sin og familieliv. Hadde Lindmo innlemmet andre i intervjuet som kanskje andre synspunkter på saken, eller på annen måte kunne relatert seg til temaet, hadde intervjuet etter min mening fungert bedre. Men på grunn av at «Yosh» plutselig

dukker opp mellom den joviale gjengen fra Vestfossen og Kari Bremnes, fremstår dette intervjuet nærmest komisk for meg. Det passet rett og slett ikke inn og gjorde at jeg som seer synes programmet ble veldig merkelig og usammenhengende. Det kan tenkes at Lindmo her forsøkte å bryte denne joviale «lørdagsfesten» med et litt overraskende innslag, men etter min mening ble resultatet litt mislykket.

Jeg mener at denne ulikheten mellom Lindmo- og Skavlans sammensetning av gjester i stor grad kommer at de har ulike visjoner, noe som kom klart til uttrykk i mine intervjuer. Av prosjektleder, Jan Petter Saltvedt, og vakt sjef, Strine Traaholt, fikk jeg følgende svar når jeg stilte spørsmål om hvilken type dynamikk programmet ønsker det skal være mellom gjestene og hvilken stemning de ønsker i studio:

[...]vi vil ikke ha noe antagonisme i særlig grad. Det er, spørsmålet er veldig relevant. Vi vil at de skal utfylle hverandre, gjerne dra hverandre opp. Det er jo ønsket. I en ideell verden så er det to gjester som begge har et tema de egentlig vil snakke om, men som ender opp med å snakke sammen om det tredje temaet. Får vi til det så, så skaper vi en ny opplevelse for seerne (J. P. Saltvedt, 01.03. 2013).

Det er lørdagsfest liksom, vi sender på lørdag kveld. Så vi prøver å møte publikummet vårt litt der de er akkurat på en lørdag. Også, men det er, det betyr jo ikke at det ikke er plass til sterke historier som kan røre på en annen måte enn latter[...] (S. Traaholt, 01.03. 2013).

3.3 Jakten på de gode historiene

Etter å ha sett disse fire episodene fra hvert av de to programmene har jeg en oppfatning av at programmene er bygget på bakgrunn av nokså forskjellige tanker og ideer, noe som igjen gir, ikke overraskende, et nokså ulikt utfall. Det de to programmene har til felles er at de spinner rundt en samtale, og hos begge parter har jeg gjennom intervju fått høre at oppskriften på suksess er gode historiefortellere med gode historier:

[...]De skal ha en interessant historie, eller et eller annet interessant engasjement å komme med. Eller ha en, altså, være på en eller annen måte noen, ja, komme med et tema eller seg selv som person og skape et engasjement da (M. Kierulf, 04.03. 2013).

(gjesten skal) Være med på å skape den lørdagsfesten vi prøver å få til for folk. Det er først og fremst, være god til å fortelle historier og ha humør[...] (J. P. Saltvedt, 01.03. 2013).

Men hva som er en god historie for Skavlan og hva som er en god historie for Lindmo vil ikke nødvendigvis være det samme. I tillegg til at dette kommer av ulike intensjoner med programmet, handler det også om at disse to programmene har en ulik struktur når det gjelder hvordan gjestene brukes. I Skavlan blir de fleste gjestene sittende gjennom hele eller store deler av programmet, og inngår dermed i en større og lenger samtale enn gjestene hos Lindmo. En samtale som i større grad krever at han som programleder har planlagt hvordan

han skal innlemme alle samtalsaktører over lenger tid, og der han bygger en slags bro mellom gjestene. Jeg opplever at Lindmo i stor grad består av mange kortere innslag som er avsluttende, og at programmet derfor presenterer flere, kortere intervjuer med forskjellige mennesker. Disse intervjuene avsluttes etter hvert i sendingen, før en ny gjest blir introdusert. På den måten kan man si at Lindmos intervjuer er bygget opp på en annen måte, da det ikke nødvendigvis er behov for å skape en rød tråd eller en flyt på samme måte som hos Skavlan. Programmene har altså ulik form, og denne ulikheten er med på å gjøre jobben til de to programlederne forskjellig. Gjennom min observasjon av de aktuelle episodene ser jeg ved flere anledninger at Skavlan bevisst passer på å dra de ulike gjestene inn igjen i samtalen hvis de faller ut. Dette gjør han ved å stille vedkommende direkte spørsmål som berører det tema det snakkes om. I tillegg stiller Skavlan ofte gjesten som kommer inn i studio direkte spørsmål om hva personen synes om samtalen som har funnet sted før han/hun ble en del av den. Eksempler på det finnes i flere av episodene, for eksempel henvender Skavlan seg til Leif G. W. Persson med et spørsmål etter at han ankommer studio. Før han kom inn har Skavlan og Liv Signe Navarsete diskutert hennes temperament som har fått stor oppmerksomhet i mediene.

Vi snakker om temperament[...] Hvor mye temperament synes du ledere skal få vise? (Skavlan, 2012: C).

Senere i samme episode har skuespiller Lise Fjeldstad kommet inn, og forteller om sorgen etter at mannen hennes gikk bort. Skavlan er raskt på banen for å involvere Navarsete og Persson i samtalen som dreier seg om sorg og død:

Liv Signe, jeg tenkte på deg da vi skulle snakke om dette. Du ble enke tidlig, så vidt jeg skjønner? (ibid).

Men er det sånn, Leif, ut i fra din erfaring, at tiden leger alle sår? (ibid).

Også når Alexander Rybakk gjester programmet og snakker ut om at han har en «stalker», innlemmer Skavlan Anne Holt i samtalen om dette. Han spør henne om hun noen gang har hatt en «stalker». Når hun svarer ja og forteller om sin opplevelse er det tydelig at dette er noe som er planlagt i forkant av programmet.

Samtalene i Skavlan har altså ofte flere deltakere enn samtalene i Lindmo, i og med at de ulike gjestene stort sett blir sittende gjennom store deler av- eller hele programmet. De ulike menneskene som gjester programmet er derfor til stede både for å fortelle sin historie og dele sine tanker rundt ulike temaer, i en større samtale.

3.4 Kaffeslabberas eller lørdagsfest?

Når det gjelder hva som blir sagt i løpet av disse timene jeg har sett av de to programmene er det av åpenbare grunner ikke mulig for meg å gjengi dette ned i minste detalj. Likevel skal jeg forsøke å si noe om ulikheten og likhetene jeg ser i måten samtalen føres på. For det første opplever jeg Lindmo som en «lettere» type underholdning enn Skavlan. Grunnen til dette er for det første at jeg i løpet av de fire episodene jeg har undersøkt ikke har opplevd å se Anne Lindmo være spesielt kritisk i sine spørsmål til gjestene. Det fokuseres stort sett utelukkende på det positive og koselige. Ordet «deilig» er et av eksemplene på ord som stadig går igjen i alle episodene jeg har sett.

Aftenposten hadde i februar, 2012, en anmeldelse av programmet:

Intensjonen er å gjøre programlederen til en Skavlan- størrelse[...] Formen ligger tett opp til Skavlan, men Lindmo har en del å gå på når det gjelder sammenheng og naturlige overganger[...]Praten flyter fint, men de store diskusjonene kommer aldri (Aldridge, 2012).

I Dagsavisen, september 2012 mottok Lindmo kritikk som henger sammen med dette:

Det er en overflattisk, uproblematisk lørdagsfest NRK har lagt opp til[...]Det gjestene hennes sier er «fantastisk», «utrolig» og «flott». Superlativene som strømmer gjennom TV- studioet fra en tilsynelatende litt for oppskrudd og insisterende vertinne gjør ikke samtalen som foregår noe mindre forutsigbare[...]Programleder Anne Lindmos overstrømmende glede virker innøvd, proff og hul (Springseth, 2012)

Også VG har i samme måned en artikkel som kritiserer Lindmo for mye av det samme. I artikkelen kommer mediekommentator og forfatter, Haakon B. Schrøder, med lignende uttalelser:

Han beskriver Lindmo som en blass kopi av Skavlan. – Hennes program minner mer om et kaffeslabberas med litt for gløgge vinklinger og lavmælte gjester, og hører ikke hjemme på TV en lørdagskveld[...]Schrøder tror heller ikke at Lindmo har den nødvendige appellens om må til for å samle et stort publikum[...] – Hun er en skikkelig dame, men den samme skikkeligheten er også det som står i veien for å gi henne x- faktoren som må til. Hun er litt kald og kantete; profilen hennes ville passet bedre til å lede for eksempel «Debatten» på torsdag (Talseth, 2012).

På grunnlag av det jeg har sett er denne kritikken i overkant krass, men jeg mener at de jeg har sitert her er inne på noe. Det er ingen tvil om at Lindmo fremstår som et program med en mindre grad av temperaturskjeller enn Skavlan, og et program der stemningen bærer preg av hygge og lørdagskos. Som et journalistisk intervju byr Lindmo dermed veldig lite på det Jacobsen (1996) beskriver som «spektakulære avsløringer» og overraskende situasjoner.

Samtidig som jeg kan si meg enig i noe av kritikken, mener jeg likevel at det ikke er så veldig sjokkerende at stemningen er god når intensjonen er å skape det Lindmos stab selv omtaler

som en «lørdagsfest». Etter min gjennomgang av pressens omtale av de to programmene ser jeg en tydelig tendens til at Lindmo hele tiden blir målt opp mot Skavlan på alle tenkelige måter. På den ene siden er denne sammenligningen helt naturlig, da Lindmo som tidligere nevnt flere ganger har blitt karakterisert som «Skavlans arvtaker». Likevel mener jeg at denne sammenligningen blir litt for enkel, da det er tydelig for meg at programmene blir laget på grunnlag av to forskjellige visjoner. Både under mitt intervju i Oslo og i episodene jeg har sett av Lindmo er termen «lørdagsfest» nevnt flere ganger. Slik jeg oppfatter det blir det sjeldent en vellykket fest hvis verten stiller sine gjester veldig vanskelige og kritiske spørsmål om temaer som kan karakteriseres som å tilhøre privatlivets sfære. En vellykket fest blir det heller ikke om gjestene begynner å gå til angrep på hverandres verdisyn og livssyn, som i eksempelet med Richard Dawkins og Brandon Flowers. Denne visjonen om å skape en fest for familien hjemme i stua går ikke nødvendigvis overens med veldig kritiske spørsmål. Likevel mener jeg at denne koselige, folkelige stemningen hos Lindmo noen ganger kanskje kan sies å bli noe monoton. Det er mye «flott» og «fint» og til tider latter som fremstår som en smule kunstig. Jeg må understreke at dette er noe jeg sier på grunnlag av fire episoder jeg har studert, og at det derfor ikke trenger å være gjeldende for programmet i sin helhet.

3.5 Balanse mellom kultur og politikk

Når det gjelder balansen mellom politikk og kultur i de to programmene vil jeg først referere til hva Kierulf, Saltvedt og Traaholt uttalte i intervjuet. Dette var svarene jeg fikk når jeg stilte spørsmål om hvor bevisst de er i forhold til balanse mellom politikk og kultur:

Bevisst på å prøve å variere sendingen, det er alltid et mål som ligger under (S. Traaholt, 01.03. 2013).

[...]Jeg tror nok det sitter lengre inne å invitere politikere for å lage lørdagsfest, enn kulturpersonligheter. Det ligger litt i naturen av hva de utøver. Politikerne må i større grad bidra med noe annet enn det de egentlig kan. Og der ligger en utfordring, å få dem ut av komfortsonen (J.P. Saltvedt, 01.03. 2013).

At, at det skal være en god mix[...] (M. Kierulf, 04.03. 2013).

Det er altså slik at begge programmene har et ønske om å kunne presentere en god blanding av gjester fra politikken og kulturlivet, likevel påpeker Saltvedt at det er mer utfordrende å få en politiker til å passe inn i deres «lørdagsfest», enn kulturpersonligheter.

I løpet av de fire episodene jeg har sett av Skavlan får han besøk av til sammen 20 gjester. Kun to av disse er politikere (Thorvald Stoltenberg og Liv Signe Navarsete). Et kjapt regnestykke viser at dette utgjør 10 % av Skavlans gjester. I episodene av Lindmo var det totalt 29 personer innom studio, og også her var det to politikere (Kristin Halvorsen og

Sigbjørn Johnsen). Dette utgjør snau 6.9 % av gjestene. I tillegg til dette har både Lindmo og Skavlan en gjest hver som er til stede for å snakke om sin politiske interesse. Marsha Gessen gjester Skavlan for å snakke om sin kritiske bok om Putin, mens et medlem av den kjente aktivistgruppa «Pussy Riot» gjestet Lindmo for å snakke om sitt politiske engasjement. I alle de fire intervjuene med politikere snakkes det nokså lite om politikk, noe som ikke er overraskende siden talkshowet som tidligere nevnt ønsker å la seerne bli kjent med en mer privat side av disse menneskene.

Når det gjelder kulturpersonlighetene som gjester Skavlan er den største delen av gjestene musikere. Totalt ti av gjestene driver med musikk, dette utgjør halvparten av alle gjestene i de fire episodene jeg har undersøkt. Hos Lindmo er det fire gjester som driver med musikk, mens den største delen av gjestene (ni personer) jobber innenfor fjernsynsunderholdning eller er skuespillere. De fleste av disse intervjuene inneholder promotering av kulturtilbud.

I forhold til nasjonaliteten til gjestene har Skavlan i løpet av de fire episodene jeg har sett seks norske gjester, ti svenske gjester, og fire internasjonale gjester. Hos Lindmo er det kun to internasjonale personer som gjester programmet, mens resten er nordmenn. I en anmeldelse av Lindmos første program i Dagsavisen, september 2012, påpeker anmelderen Skavlans bruk av internasjonale gjester. Han mener at dette er en av grunnene til at den norske kulturbransjen trenger Lindmo:

[...]Det er ikke tvil om at kulturbransjen trenger «Lindmo», nå som «Skavlan» sendes fra Sverige og London, og norske artister taper i konkurranse med svenske og internasjonale gjester (Springseth, 2012).

3.6 Reklame

Når det gjelder gjestene som representerer ulike deler av kulturlivet er de aller fleste aktuelle med en ny utgivelse, en ny tv- serie, oppsetning på teater eller lignende. Dette dreier seg om alt fra bøker, cd- plater, turneer, teateroppsetninger og tv- serier. I og med at Skavlan produseres av hans eget produksjonsselskap, Monkberry, blir ikke reklamen som presenteres der «å mele sin egen kake» slik som når Lindmo reklamerer for andre NRK- produksjoner. Skavlan sendes riktignok også på NRK, men i løpet av de fire episodene finnes det ingen eksempler på reklame for noe som er relatert til NRK. Hos Skavlan blir det reklamert for enkeltpersoners ulike bidrag til kulturlivet gjennom at bøker, musikk o.l. blir nevnt i kortere

bemerkninger. Jeg opplever ikke at samtalene i Skavlan i noe særlig grad spinner rundt produktene det reklameres for.

Hos Lindmo er situasjonen noe annerledes. I to av de fire episodene finnes det reklame for andre produksjoner i NRK. I den ene episoden blir Herborg Kråkvik, Bjarte Tjøstheim og to barneskuespillere fra NRKS adventsserie «Julekongen» intervjuet i programmet som ble sendt 08. desember (Lindmo, 2012:D). I intervjuet er det mye snakk om julen, det vises klipp fra serien og programleder passer også på å få inn noen godord om den:

Vi skal fortsette å gå inn i julestemninga, og snakke om «Julekongen», NRKs nye suksesserie som dere også er med i. Nå skal vi få inn to av deres unge kollegaer, men først et glimt av denne serien (ibid).

I sendingen 27. oktober er en av kveldens store temaer NRKs nye serie «Hjem» som hadde premiere dagen etter sending. I det første segmentet av programmet der Lindmo forteller hva dagens episode skal inneholde nevner hun programmet og henvender seg til hele den ene tribunen av publikum, som er fylt med mennesker som bor i tettstedet der serien er spilt inn:

Også er det sånn at i morgen er det premiere på en svær, ny familieserie her på NRK. Den heter «Hjem» og serien er spilt inn i et lite tettsted i Buskerud som heter Vestfossen. Vi inviterte Vestfossen i studio, og for å si det sånn: de er kommet. Er dere her? (Lindmo, 2012:C).

Hun setter seg deretter ned sammen med gjengen fra Vestfossen og slår av en prat om hvordan det var å plutselig bli en del av produksjonen. Hun snakker med flere av de som sitter rundt henne om hvordan de bidro til serien, og snakker også med en mann som har fått en statistrolle.

Litt senere i sendingen skal Lindmo intervju to av skuespillerne fra serien, Heidi Ruud Ellingen og Jannike Kruse. Før de kommer inn på scenen forteller Lindmo at programmet har premiere neste dag, og drar nok en gang inn publikumsgjengen fra Vestfossen:

I morgen er det premiere på NRKs nye, store, familieserie «Hjem». Og produsentene de har lett på kryss og tvers i Norge for å finne den ideelle bygda å spille inn denne serien i. Og til slutt så falt valget på Vestfossen, som vi også har en svær delegasjon fra med oss i studio her i dag. De har allerede sett premieren, men det har ikke vi. Vi skal få en bitteliten smakebit her[...] (ibid).

Etter å ha sett et klipp fra serien kommer skuespillerne inn og etter hvert som praten går henvender Lindmo seg flere ganger til gjengen fra Vestfossen. Etter en stund setter hun over til et innslag der hun selv har besøkt en kvinne ved navn Ellen i Vestfossen, som har lånt ut frisørsalongen sin til produksjonen.

Etter dette innslaget fortsetter praten om serien. Lindmo henvender seg til en mann i publikum som har fått en statistrolle og viser også et klipp der han er med. I denne episoden er det altså

ekstremt mye reklame for kanalens egen serie, «Hjem». I den samme episoden er også Andreas Wahl innom programmet. Lindmo forklarer publikum at han har hatt stor suksess med sin serie, «Folkeopplysningen» på NRK, der han har kastet et kritisk blikk på alternativ medisin. Lindmo nevner også at han er ute med en ny bok.

Det skal også nevnes at i sendingen 13. oktober er Harald Eia og Bård Tufte Johansen gjester, og der omtales deres program «Brille». Det er riktignok produsert av deres eget produksjonsselskap, Fuksenhauser, men sendes av NRK.

I anmeldelsen av Lindmo fra Aftenposten i februar 2012 hadde anmelderen også lagt merke til dette: «I NRK er de glad i å hylle seg selv og sine, kanskje fordi de er veldig flinke til akkurat det[...]» (Aldridge, 2012).

Jeg oppfatter altså at Lindmos programmer i mye større grad enn Skavlans inneholder promotering av ulike kulturprodukter, og at mange av disse kan knyttes direkte til NRK. Jeg har også funnet at Lindmo i stor grad innlemmer studiopublikum i sine sendinger, noe jeg vil gå nærmere inn på i den følgende delen av oppgaven som tar for seg spontanitet og såkalt risikoatferd.

Kapittel 4: Risikoatferd og spontanitet

I min analyse har jeg også forsøkt å kartlegge elementer av spontanitet og det jeg omtaler som «risikoatferd» i de utvalgte episodene. Med risikoatferd mener jeg atferd som er risikabel på den måten at det kan ha en negativ innvirkning på programmet. Slike negative konsekvenser dreier seg i hovedsak om at stemningen i studio kan bli dårlig, pinlig, gjøre at samtalen stopper helt opp, eller på annen måte ha uheldige konsekvenser. Jeg ønsket også å undersøke spontaniteten i programmene, og hvorvidt deres ulike måter å utøve dette på fungerer bra eller dårlig. Som nevnt i første kapittel er en del av talkshowets appell å presentere en samtale som fremstår som mye mer spontan enn det den faktisk er. Mortensen (2002) hevder også at muligheten for at noe uventet og skandaløst kan oppstå er noe av det som fascinerer publikum og gjør talkshowet spennende. Gjennom mine intervjuer kom det tydelig frem at det ligger mye arbeid bak intervjuene, og at alt som blir sagt stort sett er avtalt på forhånd. Likevel ønsker altså programmene å fremstå som spontane og hverdagslige. Jeg har derfor prøvd å tilegne meg en forståelse av hvordan de to programmene og programlederne utøver spontanitet på forskjellige måter, og hvor godt det lykkes med det.

4.1 Ulv i fåreklær?

Når det gjelder risikoatferd opplever jeg at Skavlan i mye større grad enn Lindmo stiller kritiske spørsmål og presser sine gjester mer i intervjusituasjonen. På denne måten opprettholder han ofte en nerve i samtalen, som kan oppfattes som et spenningsmoment av publikum. Spørsmålene han stiller er krassere enn spørsmålene jeg hører hos Lindmo og i flere av spørsmålene hans oppfatter jeg antydninger av anklager, som den han snakker med må forsvare seg mot. Skavlan kan kanskje beskrives som en ulv i fåreklær. Grunnen til det er at han bruker sin sjarm og guttaktige, nesten litt feminine fremtoning for å slippe unna med tidvis provoserende spørsmål og litt småfrelle bemerkninger. Det finnes også noen eksempler på at Skavlan, etter min mening, spiller ned sin egen intelligens. På denne måten later han som at han selv ikke forstår at det han nettopp har sagt kan oppfattes som litt frekt, og unnskylder dermed sin egen oppførsel ved å gi inntrykk av at noe bare «glapp ut av ham». Denne strategien vil jeg også komme tilbake til i den delen av oppgaven som omhandler kjønn.

I det følgende vil jeg presentere noen av de funnene jeg har gjort som ligger til grunn for synet mitt på dette.

Det første intervjuet jeg vil trekke frem er med svenskekongens påståtte elskerinne, Camilla Henemark. Gjennom hele intervjuet er Skavlan på hugget og kommer med både spørsmål og kommentarer som jeg oppfatter som litt anklagende og til tider litt nedlatende. Etter rundt fem minutter med prat der Skavlan har beskrevet Henemark som grenseløs og har fått bekreftet at hun lider av ADHD, peiler han seg inn på temaet han vil snakke om ved bruk av humor:

Camilla, det finnes en elefant i rommet her. Den elefanten har krone på, og det er ikke Babar! Vi må snakke om kungen. Historien din begynner med at du blir invitert på noen herremiddager (Skavlan, 2012:B).

Henemark forklarer at hun ikke er det hun betegner som en «kaffeflicka» og understreker at det ikke var slik at hun og de andre kvinnelige gjestene ankom lettkledde er noe slikt. Hun omtaler det som et «allment sosialt arrangement». Skavlan stiller deretter spørsmål om det var kongen selv som inviterte henne og lurer på om mennene som deltok hadde med seg hustruer. Henemark forklarer at det var «guttekveld» og at hustruene ikke var med. Skavlan kommer deretter med nok et oppfølgingsspørsmål, der han igjen bruker humor:

Er det noe mer enn bare middagen som skal gjøre det morsomt? Selskapslek eller....? (ibid).

Samtalen med Henemark fortsetter, og de snakker om hvordan hun opplevde kongen som person. Skavlan beveger seg videre inn i kjernen av saken og spør:

Hvordan ble dette et intimt forhold? (ibid)

Henemark forklarer blant annet at hun ikke vil kalle det et forhold og at det er noe hun egentlig ikke vil snakke om. Skavlan vil likevel vite mer:

Hva var det i det her for deg? (ibid)

Henemark forteller at dette ikke var noe som var planlagt, og vender tilbake til at hun er en litt grenseløs person. Hun forteller videre at de som deltok på disse middagene hadde det morsomt sammen. Skavlan hører på med et interessert blikk og ser Henemark direkte i øynene mens hun forteller. Denne øyekontakten gjør at samtalen virker fortrolig og nær, og skaper dermed denne intimiteten som er så viktig for talkshowet. Når hun har snakket ferdig beveger han seg videre inn på temaet:

Skavlan: Men i din bok beskriver du at du og kungen hadde mange møter, bare dere to? (ibid).

Henemark: Det var ofte andre også (ibid).

Skavlan: Ja, men ikke alltid? Eller har jeg lest feil... (ibid).

Den siste kommentaren mener jeg er et eksempel på en situasjon der Skavlan «erter» gjesten sin litt, da de begge vet at han åpenbart har satt seg grundig inn i denne boken i forkant av intervjuet. Henemark responderer på denne kommentaren ved å si at hun ikke synes det er så viktig å gå inn på detaljer og forteller at hun ikke en gang hadde planlagt å ha dette med i sin bok. Hun forteller at boken var planlagt før saken ble kjent i mediene og at hun skrev om det i boken for å bli ferdig med det slik at hun kan gå videre med sitt liv. Skavlans reaksjon er nok en gang kritisk:

Men når du prater nå, får jeg følelsen av at det her har vært mindre av en relasjon enn det du gir inntrykk av i din bok? (ibid).

Henemarks kommentar til spørsmålet er at det «sier seg selv» at det ikke kan ha vært en relasjon. Dette er ikke Skavlan med på, og kommenterer raskt tilbake:

Men...intimt...? (ibid).

Nok en gang forsøker Henemark å sno seg unna temaet og avfeier kommentaren ved å si at slikt ikke er uvanlig. Hun mener at mange opplever å være vitne til, eller være en del av, slike situasjoner for eksempel i arbeidslivet o.l. Skavlan lytter til det hun sier, men ser ikke ut til å være helt overbevist. Han kommenterer:

Men generelt, i dette tilfelle er det jo spesielt.. (ibid).

Videre forklarer Henemark at det eneste som er spesielt er at han er konge og hun er det hun selv omtaler som en «skandaledronning». Samtalen fortsetter med at Skavlan spør om hun var redd for å bli avslørt og lurte på om hun ikke tenkte på at det finnes en familie på slottet. Til dette svarer Henemark at hun også har en familie, men at ingen bryr seg om dem oppe i det hele. Skavlan kommenterer ikke dette utsagnet, men kommer raskt på banen igjen:

Skavlan: Det du sier er, du kan ikke være overrasket over at dette får et fokus? Så smart er du også, at du vet at når du legger det i boken er det det som blir fokus (ibid).

Henemark: Jag trodde det var allmänt (ibid).

Skavlan: nei, det trodde du ikke. (ibid).

Skavlans kommentar om at «så smart er du også», med trykk på ordet «også», oppfatter jeg som nedsettende. Her avviser altså Skavlan Henemarks påstand om at hun trodde at dette var noe som var allment kjent. Henemark forteller videre at han ikke er den eneste som er nevnt med navn, men heller ikke dette stopper Skavlan fra å stille flere inngående spørsmål:

Hvorfor gjør du det? (ibid).

Er dette en hevn? (ibid).

Henemark forteller at hun ikke har noe å hevne seg på. Etter dette snakker de noen minutter om hvordan livet til Henemark er nå, og det kommer frem at hun har vært svært deprimert og har vært innlagt på psykiatrisk avdeling. Etter hvert kommer Anne Holt inn og Skavlan spør henne hva hun mener. Hun kommenter at hun tror de ville at samtalen skulle handle om forskjellige ting. Denne kommentaren kaster Henemark seg på:

Henemark: Ja, vad vill du veta, egentligen? (ibid).

Skavlan: Skal jeg stille alle spørsmålene igjen? (ibid).

Henemark sier deretter at hun synes det er privat, og at hun opplever at Skavlan kryper over en grense. Til dette responderer Skavlan raskt, med en kort, men kraftfull kommentar:

For mange er det jo for privat å skrive i en bok også (ibid).

Her bruker Skavlan igjen en litt ironisk humor, når han spør om han skal stille alle spørsmålene en gang til. Han fremsetter denne kommentaren med en litt hånlig tone. Den siste kommentaren om at det for mange er for privat å skrive i en bok også blir den siste kommentaren til Henemark, før han vender oppmerksomheten sin mot Holt og spør om hennes mening. Som tidligere nevnt fortsetter Holt med å fortelle om hvordan hun mener det er viktig med grenser, noe som er med på å ytterligere forsterke bildet av Henemark som et menneske som kanskje er litt ute av kontroll.

I Dagbladet var det den 19. oktober en notis som handlet om dette intervjuet, med overskriften «- Legg ned Skavlan». Bakgrunnen for notisen er at kritikeren Kristin Lundell i Svenska Dagbladet har skrevet en kronikk om det hun omtaler som en «skammelig kveld med Skavlan». I notisen i Dagbladet finnes utdrag fra denne kronikken. Jeg har lest kronikken i sin helhet, men velger å bruke den norske gjengivelsen i Dagbladet, da jeg mener dette utdraget får med de viktigste påstandene til Lundell:

- Jeg har aldri forstått årsaken til Fredrik Skavlans popularitet, men forrige ukes program bør være nok til å legge ned hele showet [...] Forrige ukes Skavlan- intervju med Camilla Henemark, artist, samfunnsdebattant og svenskekongens påståtte elskerinne var dråpen[...] I introduksjonen presenteres Henemark som grenseløs, politisk og nyskapende, men vel fremme i studioet er ikke Skavlan det minste interessert i å høre om noe viktig fra hennes liv. Han gir fullstendig blaffen i å gjøre noe fornuftig ut av hennes tid i programmet (Fjellberg & Ottosen, 2012).

Det at Skavlan er mer aggressiv i sine spørsmål enn for eksempel Lindmo kan også være positivt, da det også skaper gode og spennende intervjuer. I denne samtalen var det flere

øyeblikk der man som seer nesten måtte holde pusten på grunn av spenningen rundt hvordan Henemark ville reagere på Skavlans småfrekke bemerkninger og direkte spørsmål. Skavlan er god på dette, og disse små øyeblikkene av spenning er absolutt en del av programmets appell på grunn av uforutsigbarhet. Det å stille vanskelige spørsmål å være kritisk kan gjøre programmet mer interessant, og Skavlan utøver gjennom slike spørsmål det jeg karakteriserer som risikoatferd.

Et annet intervju som jeg mener er et godt eksempel på denne måten å presse sine gjester på er intervjuet Skavlan hadde med Liv Signe Navarsete. Før Navarsete kom inn i studio viste Skavlan en liten videosnutt fra den første gangen Navarsetes temperament ble lagt merke til i mediene i 2011. I klippet som vises skjeller Navarsete ut en velger under et valgkampmøte i Nordfjordeid. Denne måten å introdusere Navarsete på skiller seg fra den typiske måten å introdusere gjestene på, som nevnt i første kapittel, skal «gi seerne en generøs og positiv beskrivelse av vedkommende». Gjennom å introdusere Navarsete på denne måten indikerer Skavlan at samtalen skal handle om dette temperamentet, noe Navarsete selv også mest sannsynlig er klar over.

Etter at Navarsete har satt seg starter Skavlan med å bemerke det som ble vist i videosnutten, og samtalen handler fra første stund om hennes temperament:

Skavlan: Nå skal det sies at dette er klipp fra 2011. Det er ikke den aktuelle saken, men det er ganske visuelt (Skavlan, 2012: C).

Navarsete: Det kan du si (ibid).

Skavlan: Dette var første gang nordmenn ble kjent med ditt temperament, eller veldig engasjerte lederstil. Hva tenkte du selv i stunden? (ibid).

Navarsete forteller videre at hun følte seg svært såret i situasjonen som ble vist i videosnutten fordi velgeren stilte spørsmålsteget ved Senterpartiets målsetting. Hun forteller også at hun egentlig hadde lyst å gråte. Skavlan stiller videre spørsmål om hun selv forsto hvor rasende hun fremsto, og lurer på hva hun tenker om det i dag. Skavlan tar deretter opp situasjonen han tidligere omtaler som «den aktuelle saken», nemlig at Navarsete skjelte ut sin egen ungdomspartileder, Sandra Borch. Navarsete har gått ut og beklaget dette på en pressekonferanse, og Skavlan lurer på hvorfor hun var så sint på Borch. Navarsete forteller at dette henger sammen med at hun føler at det har vært en debatt rundt hvem som skal ta over som partileder etter henne helt siden hun begynte i jobben. Skavlan spør videre om utskjellingene av Borch lignet på det som ble vist i klippet. Navarsete sier at det må han nesten

spørre Borch om, men at hun selv ikke opplevde at intensiteten var så høy. Skavlan er interessert i å vite mer om at Navarsete mener det har vært spekulasjoner rundt hennes etterfølger fra starten av:

Du sier det har vært snakk om hvem som skal være den etterfølger siden du begynte. Føler du at du har lite tillit? (ibid).

Navarsete avkrefter dette, men Skavlan vil vite mer om Navarsetes følelser:

Men likevel er det en usikkerhet, virker det som? (ibid).

Kan det hende du gjør det større en diskusjonen er? (ibid).

I det siste spørsmålet sikter altså Skavlan til Navarsetes tidligere utspill om at det har blitt spekulert i hvem som skal ta over etter henne siden hun begynte i jobben. Hun forteller at det kan være at den utryggheten hun har følt på kan være litt av grunnen til at hun kanskje gjorde diskusjonen større enn den var. Denne måten å snakke om Navarsetes usikkerhet på er også med på å gi publikum et innsyn i hennes følelsesliv på, og gir seerne dermed et innblikk i mennesket bak politikeren. Mortensen (2002) mener at en offentlig person, ved å utlevere slike personlige følelser, skaper en nærmere relasjon til sitt publikum. Navarsetes usikkerhet er noe mange sikkert kan relatere seg til og gjør henne dermed mer menneskelig enn i for eksempel en politisk debatt.

Videre lurer Skavlan på om Navarsete forstår selv hvor sint hun virker og bruker uttrykket «da du gikk løs på denne Sandra». Navarsete forteller videre at hun kanskje ikke forsto det med en gang, men at hun er god på å be om unnskyldning og har hatt temperament hele livet. Hun beskriver seg selv som «kortsint». Skavlan lytter interessert og holder øyekontakten, før han responderer:

Så du skremmer livet av folk, men du skjønner ikke at du gjør det? Er det det som er problemet? (ibid).

Navarsete ler av dette og presiserer at hun tror ikke hun skremmer livet av folk. Skavlan spør videre:

Men nå er det to tilfeller vi har snakket om her, og, er det sånn at du ikke helt har kontroll over hva du formidler? (ibid).

Dette er et litt kritisk spørsmål, spesielt med tanke på at Navarsete nettopp lever av å formidle i sin jobb som partileder. Navarsete svarer at hun mener hun har kontroll, men at hun har tenkt å jobbe med hvordan hun møter folk. Skavlan sier deretter at hun jobber tett sammen med statsminister, Jens Stoltenberg, og lurer på om han har fått kjenne på denne siden av henne

som det snakkes om. Navarsete avkrefter det og sier at hun tror nok ikke det. Skavlan responderer raskt:

Så du tar bare dem som er mindre enn deg? (ibid).

Skavlan insinuerer her at Navarsete kanskje er litt feig og bøllete, vil noen si. Enkelte vil kanskje til og med høre en hentydning til Sandra Borchs kortvoksthet. Men mest er det snakk om enda en overdrivelse Navarsete lett kan avvise. Navarsete velger nok en gang å le freksheten bort og forklarer at hun og Stoltenberg ofte er i forhandlinger, og at da kan det være provoserende nok at de ikke er enige. Skavlan stiller deretter et nokså direkte spørsmål:

Det lynnet du beskriver her, er det et lynne som nødvendigvis passer i politikken? (ibid).

Navarsete forklarer at hun har en annen bakgrunn enn mange av de andre politikerne, blant annet fordi hun aldri har gått det hun omtaler som «politikerkolen». Hun mener at dette kan være en av årsakene til at hun har havnet i denne situasjonen. Videre bruker Skavlan nok en gang en dose humor, når han setter Navarsete opp i en liten «felle»:

Skavlan: Hvem vil du si er ditt politiske forbilde, om vi tenker internasjonalt? (ibid).

Navarsete: Jeg er fascinert av politikere som tør å tenke store tanker (ibid).

Skavlan: Som for eksempel hvem da? (ibid).

Navarsete: Martin Luther King for eksempel (ibid).

Skavlan: Tror du at Martin Luter King skulle noen gang måtte holde en pressekonferanse om sitt eget temperament? (ibid).

Navarsete begynner å forklare at King var en mann som hadde store ambisjoner og at det er noe hun også ønsker å være. Dessverre for henne drukner dette poenget litt i publikums latter.

Ser man intervjuet med Navarsete i sammenheng med Goffman (1994) og Meyrowitz (1985) teorier rundt de ulike «scenene» man spiller ut seg selv på, kan man si at Navarsete her befinner seg i den såkalte «middle region». Før fjernsynets tid hadde Navarsete som politiker befunnet seg «front stage» når hun for eksempel ble intervjuet i en avis. Hennes personlige følelser og usikkerhet hadde befunnet seg «back stage», og hadde dermed kun vært synlige for hennes nærmeste familie, venner og kanskje kolleger. Gjennom å sitte som gjest i et talkshow avslører hun private sider av seg selv og er derfor, i følge Meyrowitz teori, med på å avmystifisere seg selv for folket. I denne midterste scenen som hun nå befinner seg i må Navarsete finne en balanse i forhold til hvordan hun ønsker å bli oppfattet av seerne. Det vil

være negativt for henne å motsette seg å dele av seg selv som privatperson, men det vil fortsatt være viktig for henne å fremvise faglig integritet og profesjonalitet som partileder.

Senere i samtalen har Leif G.W. Persson og datteren Malin Persson Giolito kommet inn i studio og de diskuterer IQ og IQ-testing. Skavlan henvender seg til Navarsete og spør om hun har tatt den. Når hun forteller at hun ikke har det responderer Skavlan raskt:

Nei...det er ikke så vanlig i politikken at man tar det (ibid).

Denne kommentaren er et godt eksempel på de situasjonene hvor Skavlan er rask med å klistre på seg et uskyldig ansiktsuttrykk og glise fra øre til øre når han fremsetter litt frekke og skøyeraktige kommentarer. Et annet eksempel som jeg mener illustrerer akkurat dette er når han intervjuer den svenske tv- personligheten Ulrika Jonsson. Hun har fått mye oppmerksomhet for å ha hatt mange menn inn og ut av livet sitt i pressen og Skavlan spør henne om hun er en romantiker. Jonsson forteller at hun synes det er viktig å tro på kjærligheten. Skavlan responderer raskt:

Gang, på gang, på gang...ja, men det er jo det (Skavlan, 2012: A).

Med denne lille kommentaren mener jeg at Skavlan kommer med antydninger til at Jonsson enten er lett på tråden, eller rett og slett litt naiv. Det interessante er måten han fremsetter kommentaren på. Med et lite smil, et skøyeraktig blick og en uskyldig mine sier han disse ordene «gang på gang, på gang». Rett etter at han sier det hører han at publikum reagerer med et litte «oh», og legger deretter raskt til «ja, men det er jo det». Dette er et godt eksempel på situasjonene jeg snakker om der Skavlan later som at han ikke mente det han sa, eller at han ikke selv forsto hva han antydet.

Også i intervjuet med far og datter, Leif G. W. Persson og Malin Persson Giolito, mener jeg å se eksempler på denne litt risikofylte og kanskje til tider provoserende programlederstilen. Skavlan får raskt samtalen til å handle om hvordan Leif er som far og bestefar. Leif forteller at han mener at han selv er en bedre bestefar enn han var far. Når Skavlan spør hvordan han er som bestefar forteller datteren at han kanskje ikke er den hun oppsøker hvis hun ønsker barnevakt. Dette tar Skavlan tak i, og spør videre:

Hvor opptatt er du egentlig av barn, Leif? (Skavlan, 2012: C).

Persson begynner å forklare at han synes barn er litt ubegripelige og sier mye rart. Han forteller deretter at han liker å omgås sin datter Malin, som nå er voksen, og at de har stort utbytte av hverandre når de treffes. Før han rekker å fortsette kommenterer Skavlan:

Så man får ikke så mye utbytte av de der? (ibid).

Når han sier dette signaliserer han at han snakker om et barn ved å holde hånden ut i luften i et barns høyde. Her kan det oppfattes som at Skavlan legger ord i munnen på Leif og vender på det han sier. Også i intervjuet med Alexander Rybak kommer Skavlan med noen små, litt frekke kommentarer. Han spør Rybak om hva han gjør når han er alene og Rybak forteller at han bygger mye Lego. Skavlan reagerer på dette ved å si at «ja, da er det bra du er helt alene for å si det sånn». Også dette resulterer i latter fra salen. Han fortsetter å spørre hva han bygger, med et litt fordomsfullt blikk som kan oppfattes som en antydning til at han synes Rybak er unormal. Rybak forteller at han kjøper ulike sett som han bygger og Skavlan lurer deretter på om han har en side som vegrer seg mot å bli voksen. Anne Holt, som også sitter i studio, bryter inn:

Holt: Nei, jeg er snart 54 år og jeg bygger også Lego, så ikke bruk det mot ham (Skavlan, 2012: B).

Skavlan: Nei, men du er ikke alene... (ibid).

I dette intervjuet oppfatter jeg at holdningen hans kanskje er litt nedlatende mot Rybak, og at han kanskje stiller spørsmålsteget rundt Rybaks modenhet.

Denne dristigheten er også noe Skavlan selv har kommentert. I et intervju i Aftenposten i september 2012 forklarte han at han selv har merket at det har skjedd en endring i forhold til hans rolle som programleder:

- Jeg føler jeg er blitt eldre[...]Jeg har også gått fra å være mest opptatt av det formmessige i begynnelsen, nå handler det mer om innholdet. I starten var jeg veldig opptatt av å lage en avslappet atmosfære, skape et rom hvor seerne og gjestene trivdes i. Men etter hvert ble feelgood veldig kjedelig. Dag ble jeg mer opptatt av feelbad, få inn mer dramatiske historier, være mer dristig[...] – Det er noen (av gjestene) som har reagert på at de synes det ble tøffere enn de hadde trodd, men vi snakker om en mindre håndfull[...] Vi får spør om hva vi vil, og gjestene får svare på det de vil (Henriksen, 2012).

Her nevner altså Skavlan selv at «feelgood» har blitt kjedelig. Dette er interessant og tyder på at han er bevisst på hvordan han ønsker at programmet skal fremstå. Skavlan uttaler altså at han ønsker å være litt dristig, men mener ikke at majoriteten av gjestene har reagert negativt på dette. Da jeg intervjuet hans produsent, Marianne Torp Kierulf, stilte jeg henne spørsmål om hvordan de ønsker at stemningen i programmet skal være. Jeg fikk følgende svar:

Vi er opptatt av at Skavlan skal være et program som skal kunne romme, altså, følelser og stemninger og innhold. Men veldig stor spredning. Og det skaper, det har vi gjort opp igjennom alle år, så har det vært intervjuer som har vært viktige, som har vært farlige, som har vært ubehagelige, som har vært, ja, også har vært hyggelige. Og det er jo fredagskvelden. Det er mye hyggelig stoff, men vi er opptatt av at ikke vi skal ha rammer som gjør at alt er hyggelig og koselig[...]Og vi vil nettopp, igjen, at programmet skal romme alt fra unge popstjerner til nobelprisvinnere til litt vanskeligere, politiske intervjuer iblant også, ikke sant. Vi vil leve det spennet der (M. Kierulf, 04.03. 2013).

I mitt intervju stilte jeg henne også spørsmål om det er slik at gjestene kan reservere seg mot enkelte temaer og være sikre på at de ikke får en konfrontasjon de ikke er forberedt på. Til dette svarte hun følgende:

Nei altså, det vi sier er at vi må, vi forbeholder oss retten til å stille alle de spørsmålene vi vil. Og gjesten har selvfølgelig full rett til å si at «det vil jeg ikke svare på». Men vi skal stille spørsmålet. Sånn at hvis, vi tar ikke inn en, altså, vi tar ikke inn en gjest som sier at «dette vil jeg ikke snakke om» for det, det blir jo for vanskelig. Og journalistisk feil synes vi. Han må få lov å stille spørsmålene han vil. Når det er sagt så er det ikke alltid, altså, noen ganger så kommer gjesten og er redd for å snakke om ting som er helt irrelevant. Som ligger langt tilbake i tid eller er, det er ikke sånn at man skal stå for alle sine synder fordi man kommer til Skavlan sitt studio. Men vi skal kunne lage det intervjuet vi vil, og som vi synes er vesentlig da (M. Kierulf, 04.03. 2013).

Her ser man altså at både produsent Kierulf og Skavlan selv er tydelige på at de må få lov til å stille de spørsmålene som de ønsker å få svar på. Når Kierulf sier at gjesten selvsagt har retten til å si at «det vil jeg ikke svare på», kan det kanskje være lettere sagt enn gjort. For eksempel oppfatter jeg i Skavlans intervju med Henemark at hun sender programlederen tydelige signaler om at hun er ukomfortabel med de kritiske spørsmålene og at hun synes at han presser for hardt på. Det var ikke slik at hun sa «dette vil jeg ikke snakke om» bokstavelig, men jeg opplevde at hun ved noen anledninger prøver å signalisere dette. Selv om en gjest i programmet i teorien kan reise seg og forlate scenen eller nekte å svare på spørsmålene kan jeg tenke meg at det for mange vil være vanskelig. Terskelen for å lage en scene på den måten vil være høy i en slik situasjon, der gjesten sitter foran et levende publikum og har flere kameraer rettet mot seg. Gjennom å «takke ja» til å gjeste programmet har Henemark satt seg i en situasjon der hun må være forberedt på noen vanskelige spørsmål, og med tanke på hennes bok er kveldens tema ikke spesielt overraskende. Likevel kan det sies at Skavlan til tider kanskje fremstår som litt aggressiv og direkte i sine spørsmål.

Når det er sagt så mener jeg også at spontaniteten hos Skavlan ligger nettopp i måten han intervjuer sine gjester på. I følge Jacobsen (1996) kan aggressive og pågående spørsmål noen ganger virke inn negativt på intervjuet, da det hemmer informasjon og kan føre til at den intervjuede blir mer ordknapp. Jeg mener at Skavlan ofte bruker humor for å unngå denne fallgraven. Ved å stille spørsmål og kommentere med humor gjør han stemningen i studio mindre alvorlig, noe som igjen fører til at hans kritiske spørsmål fremstår som mindre farlige.

Skavlan våger å stille spørsmål som er vanskelige, og det gjør at man som seer ikke nødvendigvis klarer å synke like langt ned i sofaen og slappe av i like stor grad som når man ser på Lindmo. Det er blant annet her at forskjellen mellom de to programmene blir veldig synlig.

Etter å ha sett disse åtte episodene gjentatte ganger og analysert alt ned i minste detalj ble det tydelig for meg at de to programmene har en klart ulik profil. Da jeg snakket med Kierulf hos Skavlan og Traaholt og Saltvedt hos Lindmo stilte jeg dem to enkle, men viktige spørsmål; Hva er programmets visjon? Hva er en god episode av Lindmo/Skavlan? Svarene jeg fikk avdekket denne ulikheten mellom programmene. Hos Skavlan fikk jeg følgende svar:

En god episode er et program som skaper en debatt hjemme i sofaen, på et eller annet vis. Som kommer med temaer og personer som er så interessante at samtalene i programmet fortsetter i sofaen (M. Kierulf, 04.03. 2013).

Hos Lindmo var svaret noe annerledes:

Det er når vi klarer å ha de mest aktuelle aktørene, og de som folk gjerne vil si, vet godt hvem er, blandet med noen som de kanskje aldri har hørt om, men som har en veldig god, spennende historie, som likevel er bred og som kan engasjere folk der ute. Så det er alltid en mix (S. Traaholt, 01.03. 2013).

Da jeg videre spurte om de ansvarlige kunne si noe om hvem som er den gjennomsnittlige seeren var svarene også ulike. Verken hos Lindmo eller Skavlan var de helt sikre på det, men hadde likevel enkelte forestillinger om denne figuren. Hos Lindmo fikk jeg dette svaret:

Forskningen har sikkert noen tall på det, men vi vil jo nå liksom, familien som sitter hjemme på lørdagskvelden. Det er vårt mål (S. Traaholt, 01.03. 2013).

Vi har noen hyggelige bilder av at folk faktisk sitter samla, noen generasjoner, og har spist pizza og gleder seg til å se på oss. Det er jo ikke sånn det er alle steder, men det er litt sånn, den følelsen vi har oppe i hodet av at, ja, la oss gjøre noe som de seerne vil sette pris på sammen! (J.P. Saltvedt, 01.03. 2013).

Hos Skavlan var svaret:

Nei det, vi har jo et mål om å nå alle. Men vi vet jo at NRK når et eldre publikum enn for eksempel TV 2. Og vi vet, og det samme gjelder for SVT i Sverige. Men samtidig så vet vi at Skavlan er på en måte noe av det de kanalene viser som går litt ned i alder da. Også vet vi at, at det er, vi har et publikum som er generelt litt, har litt høyere utdanning og litt...så...vi vet jo en del, men tenker at vi skal, målet er å nå alle (M. Kierulf, 04.03. 2013).

Disse svarene underbygger mine observasjoner om at programmene fremstår ulike og henvender seg til et litt ulikt publikum. Som jeg har nevnt tidligere har begge programmene, som talkshow flest, et ønske om å presentere de gode historiene. De ønsker å underholde publikum og by på «noe nytt». Likevel har de ulike visjoner. Skavlan er ment å skape en debatt, som Kierulf sier at gjerne må fortsette i sofaen hjemme. I alle de Skavlan-

programmene jeg har sett fortelles disse historiene av mennesker de fleste kjenner til eller har hørt om, det finnes ingen eksempler på gjester som er totalt ukjente. Hos Lindmo ønsker de å lage et program som har en blanding av gjester som er kjent for publikum fra før, men også noen mennesker man kanskje aldri har hørt om. De ser for seg at familien sitter hjemme og koser seg i sofaen og vil derfor lage et program som hele denne imaginære storfamilien skal kunne engasjere seg i og sette pris på. Skavlan ønsker også å «nå alle», men Kierulf nevner blant annet at de vet at deres publikum har litt høyere utdanning og er litt eldre.

4.2 Lindmos strategiske bruk av publikum

En av de tingene jeg la først merke til når jeg så de utvalgte episodene var Lindmos hyppige bruk av publikum. Den er en viktig del av Lindmos strategi for å fremstå som jovial, og er ment å bidra til å skape en god kontakt med tv- seerne. Publikum i salen representerer på mange måter alle de som ser på programmet fra sitt eget hjem. Måten Lindmo stadig henvender seg til dem på er dermed med på å bidra til at programmet i sin helhet, og også at hun som programleder, fremstår som mer folkelig og nær. Sett i sammenheng med Scannells (1996) begrep «sociability», eller «selskapelighet», kan man si at Lindmo i stor grad forsøker å spille på dette. Gjennom interaksjonen med publikum, som altså representerer folket, skapes en intim stemning som kan sies å underbygge seerens følelse av å være til stede.

Maktforholdet i programmet fremstår dermed mindre hierarkisk, selv om det fortsatt er slik at Lindmo sitter i førersetet.

I alle episodene jeg har sett henvender Lindmo seg til publikum fire ganger eller flere, og publikum er også ofte synlige i tv- bildet.

Som tidligere nevnt hadde Lindmo mye kontakt med publikum i episoden der to skuespillere fra NRKs nye serie «Hjem» gjestet programmet. Interaksjonen med publikum startet allerede under Lindmos velkomstord:

Vi inviterte Vestfossen i studio, og for å si det sånn: de er kommet. Er dere her? (Lindmo, 2012: C).

Etter å ha fått jubel og et høyt og unisont «ja» setter Lindmo seg deretter ned sammen med en av representantene fra Vestfossen, Reidun. Lindmo lurer på hva hun har hjulpet til med i forhold til serien, og Reidun forteller ivrig. Hun snakker også med en annen av gjestene, Anders, som har fått en statistrolle. Senere i programmet, etter at skuespillerne fra serien har inntatt scenen, vender Lindmo oppmerksomheten nok en gang mot publikum. Hun innlemmer de i samtalen og snakker videre om deres bidrag til serien. Mannen som hadde fått en

statistrolle uttalte tidligere at han trodde kanskje han hadde blitt klippet bort, men dette avkrefter Lindmo ved å vise klippet fra serien der han medvirker. I denne episoden vises også en reportasje der Lindmo har besøkt Vestfossen og frisørsalongen til Ellen som har vært utlånt til serien.

I en annen episode (Lindmo, 2012: D). er Petter Solberg og kona Pernilla gjest. Denne episoden starter også med at Lindmo henvender seg til en gjeng av rallyfans som sitter i salen med fullt supporterutstyr og jubler. Hun stiller dem spørsmål om hvordan de opplever at Solberg legger opp og småprater med dem en liten stund. Også senere i løpet av intervjuet med Solberg trekker hun dem frem og forteller at noen av dem til og med har reist hele veien fra Sverige for å være til stede. Senere i samme episode er nordisk mester i hukommelse, Ola Kåre Risa, gjest. Lindmo lurer på om han kan memorere en halv kortstokk og når han er klar utbryter hun entusiastisk «Er dere klare?» til publikum. Slike spørsmål stiller hun ved flere anledninger i episodene. Disse spørsmålene som «ikke sant?» og lignende er med på å innlemme publikum i sendingen.

Også når to representanter fra «familien flaks» fra Austevoll gjester programmet tar hun dette grepet i bruk, men på en litt annen måte (Lindmo, 2012:A). Dette er en familie som også har vært omtalt i andre medier på bakgrunn av at tre av familiemedlemmene har blitt lottomillionærer. I alle disse tilfellene har familien vunnet mens Hege, som gjester programmet sammen med broren sin Tord, har vært gravid. Lindmo henvender seg derfor til mannen hennes, som sitter i publikum, og lurer på om han har tenkt å fortsette det gode arbeid med å gjøre konen gravid.

I den fjerde episoden bruker Lindmo også publikum aktivt (Lindmo, 2012: B). Arve Tellefsen gjester programmet sammen med den talentfulle fiolinisten Joakim på 11 år. I løpet av intervjuet spiller de sammen, og mens de forbereder instrumentene slår Lindmo av en prat med moren til Joakim, som sitter i salen. Hun lurer på hvordan det er å ha en så talentfull sønn, og småprater med henne i et par minutter om hvordan hun opplever sønnens talent og hvilke tanker hun gjør seg om fremtiden.

Dette står i sterk kontrast til Skavlan, som ikke bruker publikum i det hele tatt. Under mitt intervju med Saltvedt og Traaholt hos Lindmo stilte jeg også spørsmål om hvordan de oppfatter publikum i studio og deres rolle. Her kom det frem at de ser på studiopublikummet som en viktig del av programmet:

Det er veldig viktig, vi gjør det helt bevisst. Vi bruker publikum som en del. Det er, vi regner dem som gjester i sendingen vår. Så de er, de er ikke bare statister. De spiller en rolle (S. Traaholt, 01.03. 2013).

Mer enn noen gang nå. Vi har dradd opp den faktoren der ganske betraktelig nå, med interaksjonen. Ved start, avslutning, sånne ting som ikke har vært der tidligere, som nå inkluderer publikum[...] (J.P. Saltvedt, 01.03. 2013).

Traaholt forteller også at det har vært kontakt mellom staben og de som skal intervjues i publikum i forkant, og at de er opptatt av å få innspill og ideer fra publikum. Programmet har blant annet en Facebook- side der de legger ut informasjon og er åpne for innspill:

Sånn som de vi intervjuet i dag da, de to norskpakistanerne, de snakket vi med på telefon på forhånd. Også inviterer vi via Facebook, og pleier å maile og legge ut litt om hva vi skal ha, høre om folk har innspill underveis. Og da bruker vi ofte de tilbakemeldingene vi får fra publikum da. Også kan vi liksom, sånn som sist uke så fikk vi en mail fra noen som sa at «Å, vi har, kona mi får alltid høre at hun ligner så mye på Anne og vi tenker å komme». Og da var det liksom, da tok vi kontakt, også fant vi ut at ja, da kan vi jo bruke det i programmet (S. Traaholt, 01.03. 2013).

Det er altså slik at Lindmo i stor grad bruker publikum som en faktor i programmet, og har interesse for å få både tilbakemeldinger og innspill via blant annet Facebook. Da jeg spurte Kierulf hos Skavlan om det samme fikk jeg følgende svar:

Viktig, fordi de, de, altså i Skavlan så ser man de jo aldri. Vi har aldri publikum i bildet, og sånn har det alltid vært helt siden Først & Sist tiden. Så de er jo ikke der, de har, deres viktigste rolle er å skape en varme i rommet og en, en stemning, som gjør at intervjuobjektene trives og blir bedre da. [...]det skaper en energi da, at de er der. Og Fredrik blir en bedre intervjuer av å ha et publikum. I motsetning til andre intervjuere, som ofte blir, eller, noen, som på en måte gjør veldig, veldig gode en til en intervjuer i et stille rom, så mener jeg jo at Fredriks styrke er hele rommet (M. Kierulf, 04.03. 2013).

Jeg spurte også om hvilken type kommunikasjon det finnes mellom publikum og staben i forkant av programmet, til det svarte Kierulf:

Vi har jo en oppvarmer, men hun er ikke en tradisjonell sånn oppvarmer, stand- up type. Hun er produksjonslederen vår, en veldig, veldig dyktig dame[...]som bare går inn og forteller publikum hva dette handler om[...] Og det er ingen vitsefortelling, det er ingen, det er ingenting sånt. Det er bare, hun er med på å fortelle at de har en jobb å gjøre, og at de, de har en funksjon i programmet. Også snakker Fredrik kort med publikum før programmet begynner. Fem minutter. De stiller han spørsmål og sånn. Men det er, det er ikke noe stand- up (M. Kierulf, 04.03. 2013).

Kierulf nevnte heller ingenting om bruk av Facebook eller lignende som kilde til innslag og ideer fra tv- publikummet. Jeg har fulgt Facebook- siden til både Lindmo og Skavlan over tid, og mener også her at jeg ser ulikheter. Skavlans side er først og fremst preget av innlegg som forteller hvem som gjester programmet, og formidler dermed informasjon (Facebook, A). Jeg har sett at Lindmo, i tillegg til de samme typene innlegg om hvem som skal gjeste programmet, også har lagt ut humoristiske bilder som lar publikum komme nærmere inn på hva som skjer backstage og i kulissene. Blant annet har det blitt publisert bilder av Lindmo som står på hodet «for å se om tankene faller på plass», Traaholt og Lindmo som sliter med å

legge fra seg påskegodteriet etter påskeferien og et humoristisk bilde der Lindmo har vellet og knust en potte (Facebook, B). Jeg mener at dette også er et trekk som Lindmo bruker for å fremstå som – eventuelt vise at hun faktisk er - folkelig, jovial og festlig.

Jeg fikk være med under opptak av Lindmo samme dag som jeg intervjuet Saltvedt og Traaholt. I forkant av sendingen ble det delt ut smågodt til publikum og programmet hadde en oppvarmer som helt åpenlyst prøvde å skape en hyggelig stemning med vitser og humor. Også det skiller seg altså markant fra hvordan Kierulf beskriver Skavlans oppvarmer. Dette henger tydelig sammen med andre forskjeller jeg har konstatert mellom de to programmene og deres ulike visjoner.

I en anmeldelse av den første episoden av Lindmo i Dagbladet har anmelderen også lagt merke til Lindmos bruk av publikum:

[...] Lindmo skaper en form for intimitet ved å ha publikum fysisk nært. I tillegg stiller hun av og til noen av gjestene små spørsmål, og involverer dem i håndsopprekninger[...] (Nordseth, 2012).

Dagsavisen har også en anmeldelse av Lindmo i september, og her har journalisten sterke meninger om Lindmos bruk av publikum:

[...]Å trekke inn publikum er et grep Lindmo også bruker nå. Forskjellen er at Lindmo virker stiv og ukomfortabel når hun satt der ute blant vanlige folk. Rundt henne befant det seg en flokk damer som var hodestups fan av Cecilia Samartin. Lindmo ville ha dem til å fortelle om forholdet til forfatteren, og tonefallet låt som om hun snakket til en gjeng Harry Potter- fans på tolv[...] (Springseth, 2012).

Etter min mening fungerer Lindmos samtaler med publikum i varierende grad. Noen ganger synes jeg Lindmo ser ut til å trives godt når hun sitter sammen med publikum og småprater, men i enkelte situasjoner opplever jeg at hun sliter litt med å få samtalen til å fremstå som naturlig. Mye av grunnen til det kan være at mennesker som ikke er vant til å være på TV rett og slett er vanskeligere å snakke med. Dette gjelder ikke bare publikum, men også for eksempel intervjuet med Hilde og Tord fra «Lottofamilien». Flere ganger blir stemningen nesten litt pinlig, da gjestene fremstår som en smule nervøse og til tider svarer svært kort og lite utfyllende. Ser man dette i sammenheng med Strands teori (2009) om hvordan intervjuobjekter forbereder seg, som nevnt i andre kapittel, er det ikke overraskende at svarene fra denne familien ble litt knappe. Strand hevder at forberedelsene til intervjuobjektet i stor grad avhenger av hvor medievant han/hun er. En person som ikke er vant til å være i mediene vil i følge Strand ofte bare tenkt igjennom hva de skal si i grovere trekk, og kanskje i beste fall ha notert seg noen stikkord. Et intervju med mennesker uten medietrening krever

derfor mer av programlederen, som i mye større grad må «varme dem opp» og prøve å gjøre dem komfortable med situasjonen.

I løpet av episodene jeg har sett, har jeg ikke sett noen eksempler på at Lindmo setter ut gjestene sine med vanskelige eller kritiske spørsmål. Hun tar ikke sjansen på at det kan bli en sur og utrivelig stemning i studio. Lindmo utøver altså ikke den typen risikoatferd som jeg har sett hos Skavlan. Det er i intervjuene med ukjente mennesker som aldri har vært på TV jeg oppfatter at Lindmo tar størst risiko. De er kanskje de eneste intervjuene der det er fare for at stemningen skal bli pinlig og samtalen skal flyte dårlig.

I episode A ble jeg imidlertid litt overrasket over hvor langt Lindmo dristet seg i en samtale med fiskeren Marius Knutsen. Knutsen har gjestet programmet tidligere, men kan nok ikke sies å være veldig medievant. I intervjuet kommer Knutsen med flere uttalelser med temmelig eksplisitte seksuelle referanser. Lindmo reagerer på dette med åpenbar overraskelse og kanskje en smule sjenanse: Hun ler, tar seg for munnen og uttrykker sin forbauselse over hans ordvalg. Likevel fortsatte hun å lede samtalen in på temaet sex.

Det hele starter etter at Knutsen har satt seg og Lindmo lurert på om han har opplevd en økt begeistring rundt seg etter at han gjestet programmet hennes den første gangen:

Knutsen: Ja, faktisk. Veldig mye begeistring var det. Det var mye gode tilbakemeldinger [...] ellers så ble det jo litt frierbrev og sånne ting[...] Jeg fikk plutselig en pakke i posten fra en dame i Troms, og der var det en truse (Lindmo, 2012: A).

Lindmo: Er det det du kaller frierbrev eller? (ibid).

Knutsen: Ja på en måte, for der var både lukt og smak på den, det kan jeg fortelle. Så det kan man jo kalle det for (ibid).

Lindmo ler deretter en litt ansent, kanskje sjokkert latter, tar seg til munnen men fortsetter:

Dette hadde jo helt voldsomme konsekvenser. Dette så jeg faktisk ikke, at det skulle bli så voldsomt. Men uansett, ja jeg vet ikke, så du det som en kompliment rett og slett? Å få den slags i posten? (ibid).

Knutsen: Nei, den var ikke så god lukta, så (ibid).

Etter dette bryter Lindmo ut i et «Nei, nei, nei! Nå må du gi deg!», og gestikulerer også et lite slag mot ham i luften på en skøyeraktig måte. Denne situasjonen fremstår som veldig utypisk for Lindmo. I løpet av de fire episodene jeg har sett var dette den eneste gangen jeg følte at jeg som seer ble satt litt ut, overrasket over det jeg fikk høre. Rett etter at Lindmo har kommet seg til hektene igjen etter de vulgære utsagnene fra Knutsen snakker de en liten stund om en tur han og en kamerat la ut på etter et vellykket fiske. Litt senere i sendinger vender Lindmo

likevel tilbake til sexprat. Frank A. Jensen gjester programmet sammen med Knutsen. Han er forfatter og har skrevet bok om torskefisket. Lindmo stiller ham følgende spørsmål:

Men du, dette med omgang med damer, det er jo viktig på fritida, men det er jo også viktig i forhold til fiske. Og her må vi inn på dette begrepet «hall». Det må du forklare, er det lange tradisjoner med «hall»? (ibid).

Jensen forklarer litt om bakgrunnen for denne tradisjonen, som handler om at sex bringer fiskelykke. Men Lindmo gir seg ikke der og er tydelig ute etter flere eksplisitte uttalelser fra Knutsen:

Hvordan er det med dere på båten? Tar dere dette med «hall» alvorlig, Marius? (ibid).

Knutsen forteller at fiskerne tar det svært alvorlig og forteller nok en seksuelt relatert historie. Denne gangen om en kollega som endte opp med å ha sex i en bil på vei tilbake til båten, fordi han måtte rekke tilbake i tide til båten skulle gå. Dette setter fortsatt ingen stopper for Lindmo, som vil vite mer om temaet:

Men er det forskjell på «hall» og «hall»? Altså, merker du det? (ibid).

Til dette svarer Knutsen at det er stor forskjell, og forklarer viktigheten av at sexen må være bra. Lindmo responderer:

Ja, dette har du forska på? (ibid).

Knutsen forteller at det har de forsket mye på og Lindmo avslutter med en kommentar om at det er fantastisk, før samtalen blir ført videre til hvor viktig fiskerinæringen har vært for Norge. Denne samtalen oppfatter jeg som både overraskende og utypisk for programmet. Samtalen fremstår også som litt utypisk for en kvinne og kan gi assosiasjoner til programmet «Du skal høre mye», som ble sendt i en årrekke på NRK. Programmet inneholdt lignende, eksplisitte historier, var svært mannsdominert og ble sendt fra utestedet «Rorbua» i Tromsø.

4.3 «Et deilig lite triks»

Lindmo bruker gjennomgående et veldig muntlig og jovialt språk, og «spriter» i blant opp programmet med ulike showinnslag. Et eksempel på dette var da Andreas Wahl kommer inn og blir med i samtalen mellom Lindmo og Kristin Halvorsen. Wahl er bare på scenen i noen minutter og hans tilstedeværelse er i størst grad sentrert rundt at han skal presenterer det Lindmo om taler som «et deilig lite triks» (Lindmo, 2012: C).

Men dette var ikke den eneste gangen hun brukte ordet «deilig» i det korte innslaget på noen få minutter:

Å, er det bare sprit og pyro? Å, det er fantastisk! Gud så deilig!! (Lindmo, 2012:C).

Å, så deilig! Det er en dobbeltime! Så nydelig! [...] (ibid).

Andreas, det var så deilig! Forfriskende og gøy. Lek og læring går hånd i hanske. Veldig deilig å ha deg her! [...] (ibid).

Denne overdrevne bruken av positive adjektiver mener jeg er knyttet til at Lindmo prøver å skape denne etterlengtede «lørdagsfesten». Som programleder setter hun tonen for programmet. Gjennom å stadig insistere på at ting er «fantastisk» og «deilig» forsøker Lindmo å få denne tilsynelatende litt påtatte entusiasmen til å smitte over på sine seere og publikum i salen.

Under intervjuet med nordisk mester i hukommelse, Ola Kåre Risa, blir han bedt om å memorere en halv kortstokk – et eksempel på et showelement i programmet. Når han har fått to minutter på seg til å huske rekkefølgen på kortene skal han i ilden og Lindmo henvender seg også denne gangen til publikum og spør om de er klare. Dette skaper en slags showstemning, og vill jubel bryter ut når det viser seg at Risa klarte oppgaven. I den samme episoden er også Rema1000- gründer og forretningsmann Odd Reitan og hans to sønner, Ole Robert og Magnus gjester. Lindmo fører samtalen inn på at familien er glad i sang og musikk, og etter hvert inviterer hun dem til å ta frem gitaren og fremføre en sang. Dette fremstår også som et slags showelement, et morsomt og uventet innslag. (Lindmo, 2012: D). Denne typen showelementer omtaler jeg i første kapittel. Mortensen (2002) har funnet ulike trekk som karakteriserer talkshowet som genre, og hevder at talkshowet alltid inneholder en eller annen form for show. Dette kan greier seg innsatte showelementer, eller at samtalen i seg selv har en karakter av show.

Når det gjelder Skavlan ser jeg kun ett eksempel på at et slikt morsomt, uventet innslag fra en gjest. Det skjer når Skavlan ber Bruno Mars om å «bringe Michael Jackson til live», og han fremfører en liten, kort parodi (Skavlan, 2012: D). I andre program enn de jeg har undersøkt har også Skavlan hatt musikkinnslag fra de intervjuede mens de sitter i stolen ved siden av ham. Jeg mener likevel at Skavlans showelementer stort sett ligger i samtale, gjennom at han ofte stiller risikable og litt pågående spørsmål som frembringer følelser og spenning.

Ved to anledninger forsøker også Lindmo å få det til å virke spontant og tilfeldig at gjestene har noe med seg. Dette gjelder både i intervjuet med Tord fra «lottofamilien» og i sin samtale med fiskeren Marius Knutsen. I intervjuet med Tord lurer Lindmo på når det gikk opp for ham at han faktisk hadde blitt millionær:

Men, når skjønnte du det? Har du kontoutskrift for eksempel? (Lindmo, 2012: A).

Når Tord begynner å grave i lommen og finner den frem utbryter roper hun «Å, du har det!», etterfulgt av en høy og lang latter. Det er jo helt åpenbart at dette var noe som var planlagt i forkant av programmet, men likevel forsøker Lindmo å fremstille det som en spontan, morsom situasjon. Også senere i samme episode oppstår noe lignende, når Lindmo lurer på om fiskeren Marius har med seg annonsen han og kameraten la ut i avisen i forkant av en liten norgesturne som de skulle på. Marius bekrefter at han har den med seg, plukker den opp av lommen og leser den høyt.

Generelt sett opplever jeg at Lindmo i stor grad benytter seg av slike grep for å skape denne hyggelige, koselige rammen rundt programmet. Disse «spontane» innslagene gjør sammen med positive adjektiver, folkelig humor og en jovial språkbruk at programmet kan gi assosiasjoner til programmer som «Norge Rundt». Ser man dette i et lørdagskvelden-på-NRK-perspektiv er det ikke veldig overraskende. Tidligere programmer som ble har blitt sendt på lørdagskvelden på NRK har blitt ledet av blant annet «Tande- P», Dan Børge Akerø og Tore Strømøy. Jeg mener at disse forgjengerne også fremsto som joviale og folkelige, med en veldig «snill», bred og lite eksperimentell humor.

4.4 Humor

Jeg mener at bruken av humor i de to programmene er svært ulik. Lindmos humor baserer seg i stor grad på hennes joviale snakkemåte, i tillegg til at hun kommer med små, humoristiske bemerkninger og spørsmål. I sitt intervju med finansminister, Sigbjørn Johnsen, parodierer hun på et tidspunkt Gro Harlem Brundtland. Denne lille parodien faller tilsynelatende i smak både hos Johnsen og publikum i salen. Ellers består humoren hos Lindmo mest i disse mindre bemerkningene. Et eksempel på slike bemerkninger er når hun lurer på hvordan Reitan-brødrene Ole Robert og Magnus opplevde å vokse opp i Rema1000- butikkene til faren:

Som alle andre familiebedrifter begynte det med utstrakt bruk av barnearbeid? (Lindmo, 2012: D).

Har du gode minner av barnearbeid? (ibid).

Når hun snakker om at familien er glad i tradisjoner og merkedager kommer hun også med en liten spøk som jeg mener representerer den typiske humoren i programmet:

Ja, hva slags merkedager har dere, sånn internt i Reitanslekta. Er det, altså hvor lite kan det være? Vi kjøper et nytt pledd, det er en merkedag, eller? (ibid).

I intervjuet med Petter Solberg og kona, Pernilla, kommer Lindmo også med et spørsmål som jeg mener er et typisk eksempel på hennes joviale snakkemåte. Hun lurer på hvorfor Solberg falt for kona, og ordlegger seg på følgende måte:

Men falt du fordi hun vet åssen det er når du kan kjenne gleden når du kan frese en bil opp i 250 på en skogsvei og kviste småskogen og det røsker i hele kroppen og tarmen nesten løsner? Er det, altså hun var jo rallykjører sjøl, var det der kjærligheten begynte? (Lindmo, 2012: D).

Også når Lindmo intervjuer Sigbjørn Johnsen kommer hun med liten, humoristisk bemerkning. Samtalen handler om den nye hatten til Johnsen, som han har kjøpt i Italia. Etter å ha fått stadfestet hvilket merke den hadde kommenterer Lindmo:

Jeg har latt meg fortelle at det er en Borsalino. Det er nydelig. Det er omtrent som en Ferrari, eller en Stradivarius[...]Laget av de aller minste og koseligste kaninungene den filten der (Lindmo, 2012: B).

Når det gjelder Skavlan mener jeg, som tidligere nevnt, at han i stor grad bruker humor når han kommer med litt frekke kommentarer og antydninger. Som når han for eksempel reagerer på at Rybak bygger Lego ved å utbryte «Da er det bra du er helt alene, for å si det sånn!» (Skalvan, 2012: B). Også når han intervjuer Swedish House Mafia bruker han humor i sin småfreske antydning om at de ikke er «ekte» musikere:

Men dere spiller ikke instrumenter? (Skalvan, 2012: D).

Axwell forklarer at de lager musikken på datamaskinen, men ikke spiller instrumenter fysisk slik som musikere innenfor andre musikkjangre. Skavlan utbryter:

Så dere kan ikke spille? (ibid).

Når han sier dette smiler han igjen det karakteriske, skøyeraktige smilet. Sebastian Ingrosso forteller at de kan noen sanger, men Skavlan gir seg ikke på det likevel:

Men i bunn og grunn er dere egentlig datanerder altså? (ibid).

Også når han fremsetter denne kommentaren har Skavlan et lite flir om munnen og glimt i øyet. Han stiller også flere spørsmål med slike antydninger:

Men det er jo egentlig, dere er nesten som «partyfixers? Skal bare skape fest? (ibid).

Ja, når jeg ser dere av og til, og tenker: står de der og vinker med en hånd og sjekker mail med den andre? (ibid).

Jeg har også sett flere tilfeller der Skavlan «erter» gjestene litt med slike små kommentarer. For eksempel når han begynner å stille religionskritikeren Richard Dawkins spørsmål om han feirer jul og om han har kledd seg opp som julenisse før. Dette spørsmålet stiller han etter at Dawkins har gjort det helt klart at han ikke har noe til overs for religion og mener det er trist at mennesker «ikke vet bedre» (Skalvan, 2012: A). Også i intervjuet han har med den svenske

musikeren Ulf Lundell kommer Skavlan med en ertende kommentar der han spør den gamle, ujjålete mannen om han pleier å «style» seg når han skal opptre. Ulf avkrefter dette med et «Nei, for faen», noe som bringer frem latter hos publikum. Jeg mener at Skavlan ofte benytter seg av humor når han kommer med bemerkninger eller spørsmål som fort kunne blitt oppfattet som aggressive. En kombinasjon av hans guttaktige sjarme, feminine fremtoning og at han later som han selv ikke forstår når han er frekk, gjør at han som regel slipper unna med det. Hva jeg mener denne feminine fremtoningen innebærer vil jeg utdype videre i det følgende kapittelet om kjønn.

Kapittel 5: Kjønn

I dette kapittelet vil jeg gjøre rede for hvordan kjønns sammensetningen er i episodene jeg har sett. Jeg vil også forsøke å si noe om hvordan Anne Lindmo og Fredrik Skavlan utøver sitt kjønn i rollen som programleder, samt hvordan jeg mener de henvender seg likt eller ulikt til menn og kvinner som gjester programmet. I mine intervjuer med Lindmo, Skavlan og deres medarbeidere har jeg også stilt spørsmål som omhandler kjønn, og jeg vil derfor kunne si noe om hva de selv tenker om temaet. I medieoppslagene jeg har gått gjennom har det også til dels vært et kjønnsfokus, og jeg ønsker å diskutere noen av påstandene jeg har funnet der.

5.1 Sammensetningen av gjester

I løpet av de fire episodene jeg har sett av Skavlan er det totalt 20 gjester innom. Åtte av disse gjestene er kvinner, mens tolv gjester er menn. Hos Lindmo gjester 29 personer programmet i løpet av de fire utvalgte episodene. Tre av disse gjestene er barn og jeg vil ikke medregne dem i forhold til representasjonen av kjønn. Det er altså 26 voksne gjester, av disse er tolv kvinner og fjorten menn. Hos Skavlan er altså 40 % av gjestene kvinner, mens hos Lindmo utgjør kvinnene 46. 15 % av gjestene. Etter min mening er dette en rimelig god kjønnsbalanse, selv om det altså er en litt større prosentandel av menn som gjester begge program. Når jeg stilte spørsmål om hvor bevisst de er på fordelingen av kjønn i forhold til gjester fikk jeg følgende svar fra Lindmos team:

Ekstremt bevisste. Øh, fordi programmet blir bedre med en god kjønnsbalanse. Vi har det bedre med å ha et program der det er en god kjønnsbalanse. Og det er et evig tv- problem at det er ikke lett å få en 100 % kjønnsbalanse. Men vi jobber knallhardt med det, og tallet er sikkert aldri like godt som det man håper, men, vi vil ha, kvinner som, som er gode til å fortelle. Og de finnes det mange av altså, men det er menn som prøver å styre verden, og det merker man (J.P. Saltvedt, 01.03. 2013).

Hos Skavlan fikk jeg dette svaret:

Vi er ganske bevisst på det. Vi har jo ofte ikke så veldig mange gjester, ikke sant. Altså, noen ganger er det fire gjester, noen ganger er det seks- syv. Men, øh, vi har ikke noe sånn 50/50 kriterium, men vi, vi vil gjerne ha to kvinnelige gjester. Veldig få programmer vi har laget er uten to kvinnelige, eller to mannlige gjester i programmet. Vi har laget programmer med nesten bare kvinner og vi har laget programmer med nesten bare menn, og det blir dårligere av det (M. Kierulf, 04.03. 2013).

Da jeg stilte spørsmål om hvorvidt de to redaksjonene opplever å se likheter mellom de som takker nei fikk jeg interessante svar, som indikerer at det er vanskeligere å få med kvinner enn menn. Hos Skavlan kunne Kierulf fortelle at hun mener dette er en gjennomgående tendens i mediebransjen:

Ja altså, ofte er det jo vanskeligere å overtale kvinnelige gjester til å stille. Det opplever vel alle i mediene, tror jeg, at kvinner er, har generelt, virker det som, litt lavere selvtillit og vil helst være, altså komme når de kan faget sitt 120 %. Og de er ofte litt mindre med på å snakke løst om et tema da. Ikke alltid sånn, men, men man må kanskje si at sånn generelt så er det en slags følelse som jeg vet at alle journalister snakker om (M. Kierulf, 04.03. 2012).

Også hos Lindmo fortalte Traaholt om lignende erfaringer:

[...]men det er helt klart at det er en utfordring å få med kvinner. Både fordi de tør mindre, og er rett og slett ofte mindre trygge på kunnskapen sin. Øh, at man trenger flere runder til å overtale, og at de føler at de har liksom andre forpliktelser, og er veldig flinke til å ta initiativ til å finne andre som er bedre enn de. «Som kan mye mer om dette enn meg»[...] (S. Traaholt, 01.03. 2013).

Det er altså en tydelig oppfatning innenfor disse produksjonene at det er vanskeligere å få med kvinner i programmene og at man ofte, som Traaholt nevner, må gå flere runder med de kvinnelige gjestene for å overtale dem til å stille opp. I forhold til dette må det sies å være godt gjort av programmene å få til en såpass god kjønnsfordeling som jeg har kartlagt i mitt utvalg.

5.2 Følelser og kjærlighet

Samtalene i begge program omhandler i stor grad temaer som tradisjonelt vil regnes som feminine. I det typiske talkshowet, slik man kjenner det fra USA, er dette noe man har sett mye av. Både Skavlan og Lindmo er opptatt av familieliv, sorg, kjærlighet og følelser i sine intervjuer. Talkshowgenren er slik sett et viktig uttrykk for den intimiseringen av offentligheten som jeg beskrev med henvisninger til Habermas (2002) og Sennett (2002) i første kapittel.

Fredrik Skavlan stiller gjennom de fire episodene en rekke spørsmål som omhandler disse temaene, både til menn og kvinner. I intervjuet med Brandon Flowers lurer han på hvordan det går med familielivet, med henvisning til at han er mye på reise og ikke får sett sin kone og sine barn så veldig ofte. Når han svarer på dette spørsmålet kan man tydelig se at Flowers er våt i øynene og han viser dermed en emosjonell side av seg selv (Skavlan, 2012: A). Når Swedish House Mafia gjester programmet stiller Skavlan et lignende spørsmål, når han lurer på hvordan de klarer å kombinere artistlivet med familielivet (Skavlan, 2012: D).

I intervjuet med Anne Holt stiller Skavlan også flere spørsmål som frembringer følelser. Han lurer på hvordan hun hadde det da mediene fokuserte på at hun er homoseksuell, og stilte også andre spørsmål om familielivet:

Når har du selv følt at livet ditt har vært på utstilling? (Skavlan, 2012:B).

Du er selv mamma, hva slags mamma er du? Streng? Snill? (ibid).

Har du alltid planlagt å bli mor? (ibid).

Holt forteller blant annet at hun gikk igjennom en voldsom sorg da hun kom opp i en alder der hun så det som usannsynlig at hun ville få oppfylt denne drømmen om barn. Hun forteller at hun er veldig glad for at hun forelsket seg i en yngre kvinne, og at hun dermed kunne bli mor likevel. Også i denne samtalen kommer sterke emosjoner til syne når Holt kommenterer at hun nesten begynner å gråte bare av å snakke om det (Skavlan, 2012: B).

Når Skavlan senere i samme episode intervjuer den svenske artisten Ulf Lundell, blir han intervjuet alene på scenen. Lundell hadde ønsket å bli intervjuet alene og Skavlan vil inn i dybden på dette. Han spør hvorfor Lundell ønsket å være alene, og lurer på hvorfor han selv har beskrevet seg som en «sosial katastrofe». Praten går inn på at Lundell ikke trives i større, sosiale sammenhenger og viser dermed en litt sår side av den ellers så maskuline gjesten:

Jeg er nysgjerrig på den siden som du selv kaler en sosial katastrofe, hva ligger i det? (ibid).

Er du ubekvem om du befinner deg med flere enn henne (konen)? (ibid).

Men at du kan, eller blir du en annen enn du er? Må spille en rolle? (ibid).

Har du, du er ikke en mann med mange venner? (ibid).

Men er du, er det noe du aktivt har valgt, eller noe du kan savne? (ibid).

I samtalen med Thorvald Stoltenberg blir praten også preget av sterke følelser. Når Stoltenberg forklarer at han gikk på jobb dagen etter at han mistet konen sin får han tårer i øynene, og forteller at hun er med ham overalt og at han føler at de fortsatt har god kontakt. Skavlan lurer på hvordan tiden etter hennes bortgang har vært og Stoltenberg forteller om sorgen og savnet. Skavlan stiller også spørsmål om hvordan de møttes og lurer på om det var kjærlighet ved første blick. Han spør også hvordan det er å komme hjem til et tomt hus, noe som igjen frembringer sterke følelser hos Stoltenberg (Skavlan, 2012: D). Når far og datter, Malin- og Leif Persson gjester programmet er det også mye prat om relasjonen mellom dem og resten av familien. Skavlan lurer på hvordan Leif er som bestefar og hvordan han har vært som far (Skavlan, 2012: C). I den samme episoden intervjuer han også Lise Fjeldstad, som nylig har mistet mannen sin. Også her stiller han veldig mange spørsmål som omhandler private temaer som kjærlighet og sorg:

Jeg tenkte vi kunne gå tilbake til da dere møttes, hva var det du falt for? (ibid).

Er det stormfullt når to skuespillere lever sammen? (ibid).

Snakket dere mye om at han kom til å dø før deg, var det et tema? (ibid).

Hvordan endret livet seg da han ble syk? (ibid).

Var du der da han døde? (ibid).

Tenker du, når du snakker om dette, dette er jo noe vi alle skal oppleve. Mange har opplevd og mange vil oppleve, som oftest skjer i høy alder. Hvordan har du opplevd det? Du er jo nå i sorg som det heter. Hvordan opplever du det? (ibid).

Hos Lindmo ser jeg også at samtalen i stor grad omhandler disse nære, private temaene. I sitt intervju med Kristin Halvorsen stiller Lindmo spørsmål om hvordan hun er som mor, og er opptatt av å få vite hvordan hun opplevde å måtte si opp sin nære medarbeider og venn, Øystein Djupedal. Lindmo spør hvordan det var å faktisk måtte gjøre det, og lurer også på om hun kan fortelle hva som skjedde den kvelden hun dro hjem til ham for å gi ham den vanskelige beskjeden. Halvorsen forteller at hun vandret rundt gråtende i regnværet etterpå, og deler dermed av sitt følelsesliv (Lindmo, 2012: C).

I intervjuet med Liv Ullmann, som jeg tidligere har vært inne på, er Lindmo også svært opptatt av hennes kjærlighetsforhold til Ingmar Bergman. Hun stiller mange spørsmål om dette forholdet:

Også er det også sånn at det er klart en ny film, som ikke du har laget, men som du da er med i, som handler om deg og ditt lange forhold til han som vi kaller, med litt sånn ærefrykt i stemmen, Ingmar Bergman. Vi må jo si det sånn, men du har litt sånn kosenavn på ham? (Lindmo, 2012:A).

Det var et langt forhold. Dere startet i en voldsom forelskelse, så var det turbulent til tider, og så ble det et veldig nydelig og dypt vennskap[...] Og dere var forelsket og du ble hos ham på Fårö, og alt var veldig spennende. Men så kom jo hverdagen, og det lurer jeg på, hvordan var det når dere var der ute og geniet skulle arbeide med sine ideer. Hvordan var det rundt frokostbordet da? (ibid).

Men det kosta deg jo ganske mye[...]altså i hvilken grad, han stengte dere inne på en måte? (ibid).

Men han ga deg regelrette portforbud? Det var litt sånn, når kommer du hjem? (ibid).

Også kalte han deg «min Stradivarius», hvordan var det, å bli sammenlignet med en, en eksklusiv fiolin, er det allright? (ibid).

Også når Marina Abramovic blir med i samtalen lurer Lindmo på hvordan hun hadde det i sitt kjærlighetsforhold til sin samarbeidspartner, Ulay:

We have to talk about Ulay. You lived and worked for twelve years with a partner, Ulay[...]Is there a parallel to the way Liv met Ingmar?[...]Was there an instant connection? (ibid).

De snakker videre om hvordan hun ble forelsket i Ulay og om deres litt turbulente forhold. Abramovic forteller at de ble så forelsket at de gikk rett til sengs og Lindmo lurer på om dette gjaldt for Bergman og Ullmann også, noe hun avkrefter. Her trekker Lindmo paralleller mellom de to forholdene og samtalen kan minne om en samtale mellom venninner.

Også i intervjuet med Petter Solberg og konen Pernilla er Lindmo interessert i å få vite mer om deres familieliv:

[...]Hvordan har det vært å ha en arbeidsledig og ubeslutsom mann hjemme? (Lindmo, 2012: D).

Pernilla, du kom jo også fra en bilfamilie[...] Hva sa pappaen din da du kom hjem og sa at du hadde fått sjekka opp Solberg- gutten? (ibid).

Men, falt du for henne fordi hun vet åssen det er når man kan kjenne gleden av å frese en bil opp i 250[...]hun var jo rallykjører sjøl, var det der kjærligheten begynte? (ibid).

Men så er det også en ny generasjon Solberg som er aktive[...]Hva kan vi si om talentet der? (ibid).

Men hvordan har du det når du står på sidelinja og ser sønnen din frese rundt i 80 km/t? (ibid).

I intervjuet med Harald Eia og Bård Tufte Johansen introduserer Lindmo dem som «et av de mest velfungerende parene» hun vet om. I sine spørsmål er hun opptatt av dere nære vennskap:

Men nå har jeg lyst å snakke litt om dere to. Jeg synes, etter hvert, at det er så rørende at dere to holder sammen[...]Dere er liksom tosomme, og dere har holdt på så lenge. Og dere husker faktisk tydelig den første gangen dere møtte hverandre? (Lindmo, 2012: B).

[...]Dere har holdt på og jobbet sammen. Og dere er jo primærpartnere. Dere er veldig tette?» (ibid).

«Men når dere kjenner hverandre så godt som dere gjør, så vet dere vel veldig mye sånn smått om hverandre?[...]Hva er det mest fjompete du vet om Harald? (ibid).

Men du, hva hadde skjedd med deg hvis ikke han hadde kommet inn i «U» og begynt å rydde opp i sketsjene dine? (ibid).

Tenker du noen ganger på hva du hadde vært uten ham? (ibid).

Her maler Lindmo nesten et slags kjærlighetsforhold mellom de to, og samtalen er preget av prat om dette koselige og nære vennskapet. Også i intervjuet med Odd-, Ole Robert- og Magnus Reitan vil Lindmo vite mer om dynamikken i familien og samholdet.

Når hun intervjuer Arve Tellefsen og hans 11 år gamle kollega, Joakim, er hun også opptatt av det «koselige» forholdet dem i mellom. Begge to skryter uhemmet av hverandre og krangler nærmest om hvem som er den «heldige» av dem som får lov til å spille sammen med den andre (Lindmo, 2012: B). Alle disse eksemplene mener jeg viser at begge programmene i stor grad ligger nærmest det man kan karakterisere som typisk feminin prat. Dette mener jeg har sammenheng med denne etterlengtede intimiteten, som kommer best til syne i samtaler som omhandler privatlivet, følelser og relasjoner til andre mennesker.

5.3 Storm i vannglass?

Ideen til denne oppgaven har ikke minst bakgrunn i den voldsomme kritikken av Fredrik Skavlan påståtte forskjellsbehandling av kvinner og menn. Jeg har innledningsvis i denne oppgaven dratt frem noen sitater fra en artikkel av Jon Hustad i 2002, der han blant annet påstår at «Unge kvinner må få sleppe å fungere som sexobjekt for Skavlan ekspansive kåtskap» (Hustad, 2002:108). Hustad er ikke den eneste som har kritisert Skavlan for dette. Samtalen om denne påståtte forskjellsbehandlingen har kommet opp igjen i mediene i flere runder, blant annet ble det i 2010 publisert en artikkel om dette temaet i det feministiske tidsskriftet «Fett». Dagbladet hadde den artikkel om denne kritikken, som ble skrevet av en mastergradsstudent i medievitenskap. Dagbladet gjengir deler av artikkelen, og kritikken vil jeg karakteriseres som nådeløs:

Som programleder minner han til syvende og sist om noe i retning av en kjønnsfascist i et anstendig menneskes forkledning, en forkledning så god at han også selv lar seg lure[...]Skavlan utseendefokus fratar kvinnelige gjester deres faglige integritet (Ottosen, 2010).

Et av mine mål med dette prosjektet var nettopp å undersøke om jeg kunne finne spor av denne påståtte forskjellsbehandlingen mellom menn og kvinner. Jeg må nok en gang presisere at mine vurderinger her har bakgrunn i et utvalg på fire episoder fra 2012. Når det er sagt er min oppfatning at kritikken mot Skavlan, ut fra det jeg har sett, er sterkt overdramatisert.

For det første mener jeg at Skavlan flørter mer med menn enn med kvinner. I løpet av episodene jeg har sett har jeg ikke sett et eneste eksempel på at han har kommentert en kvinnes utseende, ei heller kommet med sexistiske ytringer mot kvinner. Snarere finner jeg at han ved flere anledninger har kommet med det jeg vil beskrive som litt flørtende og komplimenterende bemerkninger til sine mannlige gjester. For eksempel har han i den ene episoden besøk av Björn Ulvaeus. Når Ulvaeus kommer inn kommenterer han selv at han var tykk på et av bildene som ble vist av ham i videosnutten som ble avspilt før han kom inn. Her tar Skavlan til motmæle og sier «jeg synes du var rett smal!» (Skavlan, 2012:A). De snakker videre om kropp og Skavlan lurer på om han var på en diett. Denne typen kroppsprat finner jeg ingen eksempler på når Skavlan intervjuer sine kvinnelige gjester. Litt senere i episoden har en vakker kvinne, Ulrika Jonsson, blitt med i samtalen. Til tross av at hun tidligere både har fått mye oppmerksomhet for sin skjønnhet og sitt kjærlighetsliv, er det Ulvaeus som mottar en kompliment fra Skavlan. Ulvaeus skryter av Jonsson og beskriver henne som «himla glamorøs». Her skyter Skavlan inn med en kommentar til Ulvaeus, mens han smiler på en flørtende måte:

Du kommer inte i håg, men det var du också! (ibid)

Også Leif G.W. Persson mottar en kompliment fra Skavlan. I samtalen snakker den svenske artisten Yohio om skjønnhetsidealet i Asia (Skavlan, 2012:C). Han kler seg ut som kvinne under sine sceneshow, og forklarer at det er ulikheter mellom idealet der og i Skandinavia. Han mener at i Skandinavia er maskulin skjønnhet å være «skjeggete, firkantet, stor og muskuløs». Her skyter også Skavlan inn med en munter kommentar om Leif:

Ja, mer som Leif! (ibid).

I mitt intervju med Kierulf bemerket hun også at Skavlan ofte har kommentert menns kropper:

Og han har jo ofte bemerket menns kropper, ikke sant, han har brutt med Dolph Lundgren. Og det er, men da er det helt greit, da får man ingen kritikk for det. Og en kvinnelig programleder som sier noe om en mannekropp får heller ingen kritikk for det. Så, så det er en, ja. Men nå tror jeg det er litt sånn, han, nå har det blitt et slags spor, særlig i kritiker- Norge, som gjør at mange tenker på det. I forskjellige anledninger (M. Kierulf, 04.03. 2012).

Kierulf mener altså at disse kommentarene han kommer med til menn ikke blir lagt merke til og at det ikke genererer kritikk. Jeg mener at Skavlan generelt har en slags flørtende tone, men når det gjelder konkrete kommentarer opplever jeg ikke at han henvender seg spesielt flørtende eller seksuelt betont mot kvinnelige gjester. Jeg stilte også Kierulf spørsmål om dette under mitt intervju, da jeg lurte på om hun oppfattet at han foretok justeringer i sin programlederstil etter å ha mottatt denne kritikken. Til dette svarte hun:

Nei. Det var, altså, det var, men det var jo et lite sjikt av kritikere. Sånn at, vi har ingen opplevelse av at seerne deler den kritikken da. Det skjer aldri at vi får, vi får mange mail fra seerne, men det går aldri på at han, øh, at Fredrik intervjuer menn og kvinner på forskjellig måte. Han har jo en litt sånn flørtete væremåte, og jeg mener at han flørter både med menn og kvinner, men at han, at det er, at du ikke skal lese noe mer inn i det enn det (M. Kierulf, 04.03. 2013).

Her nevner altså Kierulf også denne flørtende væremåten, som jeg også har lagt merke til. Jeg stilte også det samme spørsmålet til Skavlan i intervjuet jeg foretok med ham via mail. Han avviste også at han har foretatt justeringer i forhold til sin programlederstil:

Svaret er nei. At noen kritiserer en MÅ jo ikke bety at de har rett, og i dette tilfellet er det snakk om noen svært få seere som hensiktsmessig defineres som eksperter av løssalgspresen. Men de KAN jo ha et poeng, og derfor spurte vi befolkningen om jeg behandler kvinner og menn ulikt i en stor undersøkelse gjennomført i begge land. Svaret da var et tydelig nei. (Skavlan, 2013 [e-postsamtale]).

I tillegg til dette med flørtingen mener jeg også at Skavlan i stor grad spiller på femininiteten sin i arbeidet som programleder. For det første gjelder dette kroppsspråket hans, som jeg opplever som lite maskulint. Han sitter ofte med bena i kryss, litt tilbakelent og gestikulerer mye med armene. I konversasjonsanalysen er det, som nevnt i andre kapittel, viktig å også

analysere kroppsspråk, stemmeleie og eventuelle endringer i tonefallet. Denne nonverbale kommunikasjonen er en viktig del av samtalen.

I forhold til dette opplever jeg også at han, som tidligere nevnt, ofte har et uskyldig uttrykk når han kommer med frekke bemerkninger og at han ofte «later som» han ikke forstår at det han har sagt blir oppfattet som frekt eller krast. Jeg mener at han bruker en gutteaktig sjarme, i tråd med sin relativt lyse stemme, og at det nettopp er dette som gjør at han i stor grad «slipper unna» med sine litt frekke antydninger. Min oppfatning er at han aldri hadde «sluppet unna» med dette hvis han hadde sittet i stolen som en alfamann med autoritær og hard fremtoning. Når det gjelder stemmeleie har han en tydelig, humoristisk tone når han til tider kommer med disse småfrelle og litt provoserende kommentarene jeg har nevnt. Når jeg stilte han spørsmål om i hvor stor han føler at han bruker sin maskulinitet i sitt arbeid, svarte han:

Jeg mener vel svært lite. Om vi skal forholde oss til genus- klisjeer tror jeg at jeg har større glede av mine såkalt feminine sider (Skavlan, 2013 [e-postsamtale]).

Dette tyder på at han bevisst spiller på denne feminiteten, som jeg mener er mye av grunnen til at jeg ikke sitter igjen med en generell oppfatning av ham som veldig aggressiv eller ufin. Skavlan har ofte en sympatisk utstråling, og gir ved flere anledninger gjester som snakker om vanskelige ting et støttende blikk mens de snakker. Dette blikket oppfatter jeg som troverdig, og man får inntrykk av at Skavlan virkelig lever seg inn i gjestenes fortellinger og følelser.

Når det gjelder Skavlans tidvis kritiske og litt provoserende kommentarer og spørsmål, opplever jeg at disse rettes mot både kvinner og menn. Av de intervjuene jeg har sett mener jeg at Skavlan presset Henemark i nokså stor grad da han kom med flere litt frekke kommentarer og spørsmål. Det er likevel viktig å bemerke at spørsmålene han stilte hadde rot i en bok hun selv hadde skrevet, og at hun derfor mest sannsynlig var innforstått med hva som ville bli kveldens tema. Også i intervjuet med Dawkins var Skavlan kritisk, og jeg oppfattet at han utfordret Dawkins litt i forhold til hans bastante utsagn og tilsynelatende mangel på forståelse for andre menneskers tro og meninger. Etter et av Dawkins svar der han kunne oppfattes som litt hissig når han snakket om religion, kommenterte Skavlan:

You seem to be somehow provoked by religious people, but also people believing in things they cannot prove? (Skavlan, 2012: A).

Jeg oppfattet Skavlan som litt irritert på Dawkins påståelighet og mangel på forståelse i forhold til religionenes funksjon i folks liv. Dette kom til syne i flere av spørsmålene han stilte:

But aren't these texts about something else than true stories? It's about values, or it can be for many anyway (ibid).

This need for, as you, wheather you talk to a Mormon or a Christian or Muslim. It will give them some consolation, some kind of happiness. Do you think that's wrong? (ibid).

Når Dawkins snodde seg unna å svare på det siste spørsmålet var Skavlan raskt ute med å stille det igjen, og toneleie hans hadde en irritabel og oppgitt tone:

No, but do you think that's wrong? (ibid).

Også gjennom å forsøke å lokke frem Dawkins medmenneskelighet prøvde Skavlan å få ham til å kanskje kunne vise en mildere side:

Well ok, let's say a four year old kid. She's got a rabbit. The rabbit dies and father and daughter buries the rabbit in the garden. What should the father say? Should the father say: now the rabbit's in a better place? Or should he say: it will lie here and rot? (ibid).

Heller ikke etter dette spørsmålet ville Dawkins gå tilbake på noe han hadde sagt, men svarte at han kunne overvært en slik situasjon i stillhet uten å motsi at haren nå var på et bedre sted. I slutten av intervjuet lurte Skavlan på om Dawkins feiret jul. Når han svarte bekreftende på dette understreket han at det handlet om tradisjoner. Til dette hadde Skavlan en typisk, litt småfrekk og skøyeraktig kommentar:

So you kind of want to eat the cake and keep it too? (ibid).

Her er det tydelig at Skavlan sikter til uttrykket "You can't have your cake and eat it too», som altså antyder at Dawkins kanskje er litt dobbeltmoralisk. Her ser man altså et eksempel på at Skavlan også utfordrer en mann med høy status, stiller kritiske spørsmål og til og med kommer med en småfrekk antydning. Også i det nevnte intervjuet med Leif G. W. Persson er Skavlan litt kritisk i sine spørsmål. Jeg mener på grunnlag av dette at Skavlan ikke kan sies å være spesielt mye mer kritisk til kvinner enn menn. Han våger, etter min mening, å utfordre både menn og kvinner, fra ulike sosiale lag.

I mitt intervju med Skavlan stilte jeg ham spørsmål om han føler at han henvender seg ulikt til menn og kvinner. Til dette svarte han:

Jeg mener at om du studerer den internasjonale talkshow- bransjen, vil man se at jeg som skandinav har en nærmest «kjønnsnøytral» tilnærming til mine gjester. Jeg mener selv jeg behandler menn og kvinner ganske likt, altså utfra deres personlighet og story snarere enn kjønn (Skavlan, 2013 [e-postsamtale]).

Jeg stilte han også spørsmål om hvordan eventuelt mener at han utøver sin rolle som programleder på en annen måte enn et eventuelt kvinnelig motstykke. Han avviste denne måten å tenke på med følgende svar:

Det spørres helt hvilken kvinne du sikter til. Og det er ikke «som mann» eller som etnisk norsk eller som hvit for den saks skyld jeg utøver min rolle, jeg utøver den som meg (ibid).

Når jeg stilte spørsmål om hvordan han synes samtalen skiller seg fra hverandre i forhold til kvinnelige og mannlige gjester fikk jeg også et lignende svar:

Som du skjønner grupperer jeg ikke gjestene mine på den måten, og en samtale med Anne Holt vil for eksempel skille seg like vesentlig fra den med Alicia Keys som om jeg snakket med en mannlige popstjerne (ibid).

Jeg ville også gjerne vite hvordan han oppfatter kvinner og menn som forskjellige som intervjuobjekter. Jeg lurte på om han opplevde at det ene kjønnnet for eksempel var mer åpen/lukket, spontan/forsiktig, eller lignende. Også her fikk jeg et svar i samme stil:

Beklager igjen, men det er nettopp kjønnsfikseringen og – grupperingen jeg ikke kan være med på. Vi tenker rett og slett ikke på den måten (ibid).

Skavlan selv avkrefter altså at han forholder seg til kjønn på denne måten og mener at han er mer opptatt av å møte mennesker som den de er, fremfor som mann eller kvinne.

5.4 Lindmo i et kjønnsperspektiv

Når det gjelder Anne Lindmo, opplever jeg henne som tidligere nevnt som mindre kritisk enn Skavlan. I forhold til tabellen fra Norrbys (2004) bok, som jeg gjenga i kapittel to, sier den at den kvinnelige samtalen ofte er mer indirekte enn i den typisk «mandige» samtalen. På denne måten kan denne mer indirekte stilen kanskje sies å være mer kvinnelig. Jeg mener at det kanskje tydeligste eksempelet på dette er i hennes intervju med Liv Ullmann. I store deler av intervjuet dreier praten seg om hennes forhold til Ingmar Bergman. I intervjuet forteller Ullmann at Bergman bygget en mur rundt huset de bodde i, at hun hadde «portforbud» og måtte komme hjem til bestemte tider. Etter denne samtalen sitter jeg igjen med et inntrykk av dette forholdet som litt spesielt, og oppfatter det som at Bergman var veldig dominerende og kontrollerende. I løpet av intervjuet stiller Lindmo flere spørsmål der hun antyder disse tingene, men når jeg lytter til spørsmålene hun stiller mener jeg at de blir stilt på en veldig «snill» og lite konfronterende måte. Dette skiller seg fra Skavlans retorikk, der spørsmålene er «kvassere» og mer direkte. Dette kan kanskje sies å være en kjønnsforskjell, da Norrby hevder at menn er mer direkte i samtalen.

I tillegg til dette er det også et annet punkt i Norrbys tabell jeg har blitt svært oppmerksom på, nemlig bruken av såkalte «støttesignaler». Dette dreier seg om at kvinner i større grad enn menn kommer med små, støttende ord som «ja», «mm» og lignende når den andre parten taler. I alle de fire episodene jeg har sett av Lindmo gjør hun stor bruk av slike ord, en tendens

som er gjengående gjennom hele programmet. Lindmo har også en veldig feminin «kosestemme» når hun fremsetter disse små ordene. For eksempel kommer hun i det nevnte intervjuet med Ullmann inn på at hun hadde et «kosenavn» på Ingmar, nemlig «Pingmar». Etter at Ullmann har forklart opphavet til dette kallenavnet kommenter Lindmo med en veldig feminin og myk røst: «Ja, din Pingmar» (Lindmo, 2012: A). Jeg kan se flere eksempler på denne myke stemmen i alle episodene, noe som skiller seg veldig fra Skavlans mer nøytrale stemmeleie.

Når det gjelder bekledningen til Lindmo har jeg også lagt merke til at hun aldri velger klær som fremhever hennes kvinnelige attributter. I alle episodene har hun valgt antrekk som er i knelengde og det er ingen utringning av betydning på noen av hennes kjoler. Dette mener jeg også er et grep som kan kanskje være et bevisst valg for å fremstå som profesjonell og unngå å tiltrekke seg en eventuell seksuell oppmerksomhet. Det eneste unntaket er i det ene innslaget der hun er med en kvinnelig publikummer på bingo. I denne sekvensen har hun en svært utringet bluse, som jeg la spesielt merke til fordi det skilte seg markant fra alle de andre antrekkene jeg har sett henne i.

Jeg oppfatter ikke at Lindmo henvender seg ulikt til kvinner og menn, da sjargongen er den samme uansett hvem hun intervjuer. Jeg har likevel lagt merke til at hun ved et par anledninger har kommentert menns utseende. For eksempel var hun interessert i å vite hva slags sveis det var Bård Tufte Johansen hadde i et klipp hun viste før de kom inn i studio. Hun ber ham fortelle om den og utbryter: «det er noe nydelig med å se den sveisen». Litt senere stiller hun også spørsmål om det var en greie at de «ikke skulle styre med utseende». Et annet eksempel på lignende bemerkninger var når Sigbjørn Johnsen gjester programmet og hun viste frem et bilde av ham fra hans yngre dager (Lindmo, 2012:B). På bildet har han på seg en fargerik skjorte, har langt hår og kinnskjegg. Etter å ha vist bildet kommenterer hun:

Der har vi deg! Der er jo du, det jeg vil si «utstudert langhåra». Hva var det du prøvde å signalisere? At du var ung og fri og gæren? (ibid).

Etter at han forklarer seg kommenterer hun også hans nåværende utseende:

Jeg synes du er finere med hatt enn med koteletter, for å si det sånn (ibid).

Her kommenterer hun altså utseende til en mann. I introduksjonen til denne episoden snakker hun også til publikum at Johnsen kommer, og nevner hans mye omtalte hatt. Hun spør også en

av kvinnene i publikum hva hun synes om Johnsen med hatt. Kvinnen forteller at hun synes det er stilig og Lindmo responderer: «Ja, nesten litt kjekk?». Dette mener jeg er eksempler på kommentarer og utspill som helt klart hadde blitt lagt merke til om situasjonen var motsatt, altså at det var en mann som fremsatte kommentarene om en kvinne. En kan lett tenke seg oppstyret det hadde blitt hvis Fredrik Skavlan hadde henvendt seg til en mann i publikum før Ulrika Jonsson kom inn og skulle bli intervjuet og lurte på hva han synes om et av hennes klesplagg. Reglene for hva som blir akseptert av slike kommentarer synes veldig forskjellige for kvinner og menn: En mann har veldig lett for å bli stemplet som «sexistisk» så snart han kommenterer noe som har med en kvinnes utseende å gjøre.

Jeg har også intervjuet Anne Lindmo via mail, der jeg stilte henne de samme spørsmålene som jeg stilte Skavlan. På spørsmålet om hvorvidt hun føler at hun henvender seg ulikt til menn og kvinner fikk jeg følgende svar:

Jeg henvender meg på ulike måter til ulike intervjuobjekter, avhengig av om de har mye eller lite medietrening, om de er nervøse eller avslappa, om de har høy eller lav status, om de er kjente personer eller totalt ukjente, og avhengig av hva slags temperatur eller tempo vi ønsker å få til i samtalen. Kjønnnet på vedkommende er en mindre viktig faktor. I noen få tilfeller seg jeg at som jeg som kvinne kan stille spørsmål som ville virket underlige eller ukorrekte dersom jeg var mann. Det handler om konvensjoner og oppfatninger om hva som er politisk korrekt (Lindmo, 2013 [e-postsamtale]).

Lindmo er også her inne på disse konvensjonene for kjønn, og mener altså at enkelte ting hun sier hadde kunnet fremstå som underlige eller ukorrekte dersom hun var mann. Jeg var også interessert i å vite hvordan hun som kvinne føler at hun eventuelt utøver sin rolle annerledes enn en mann. Til det kunne Lindmo fortelle at hun heller ikke velger å ha et fokus på kjønn i sitt arbeid:

Jeg opplever ikke at kjønn er spesielt definerende for meg og min programlederstil[...]En del programledere har en utpreget «kjønnet» måte å løse oppgavene sine på, for en del kvinner kan det handle om utstrakt bruk av koketteri, og flørt eller at man gjør smil, hår, klær og sminke til en vesentlig del av den pakka de tilbyr[...]Jeg har valgt å ikke bruke et sånt grep (ibid).

Her nevner altså Lindmo dette med bruken av klær som et mulig kjønnnet grep. Jeg var også interessert i å vite i hvor stor grad Lindmo mener at hun bruker sin femininitet i rollen som programleder. Lindmo mener selv at hun ikke gjør seg nytte av den i jobben:

Overhodet ikke[...]det at jeg er kvinne er ikke noe jeg forholder meg til når det gjelder å forme programlederstilen min. Jeg ER dame, men jeg lager ikke det til en overbygning eller en førende faktor for hvordan jeg fremtrer på skjermen. Det tror jeg hadde blitt veldig anstrengt og veldig anstrengende (ibid).

Når det gjelder hvilke fordeler det har å være kvinne i sin rolle som programleder, mener Lindmo at kjønn ikke spiller noen vesentlig rolle:

Å lage et talkshow handler om å være trygg og ha evne å lede og koble samtaler, skape stemning og temperatur og driv, og ha autoritet til å gjøre dette troverdig[...] Gjennom tidene har det vært langt flere mannlige enn kvinnelige programledere i talkshow, det betyr nok at jeg skiller meg ut fra resten av gruppa, noe som på sett og vis kan gi meg en fordel. På den annen side tror jeg du som dame granskes enda nøyere når du hiver deg ut i denne bransjen. Dermed går kjønnsfaktoren i null (ibid).

Lindmo mener altså, i likhet med Skavlan, at kjønnen ikke spiller en spesielt stor rolle i programlederrollen i et talkshow. Også på spørsmålet om hvordan menn og kvinner skiller seg fra hverandre som intervjuobjekter, kunne Lindmo fortelle at hun ikke opplever noen forskjell. Hun fortalte likevel at hun i sine yngre dager en sjelden gang opplevde at mannlige intervjuobjekter forsøkte seg på det hun omtaler som «klassiske hersketeknikker og kjekkaseri». Hun forteller videre at dette aldri skjer lenger og mener det handler om at hun er en godt voksen dame, og at hun ikke inviterer til en typisk kjønnsbetinget tone i sin snakke- og væremåte. Jeg mener likevel at jeg har funnet eksempler på en slik kjønnsbetinget tone, spesielt i forhold til de nevnte «støttesignalene» og hennes til tider veldig myke, kvinnelige stemmeleie.

Konklusjon

Bakgrunnen for min interesse for å skrive denne oppgaven kan som nevnt sies å ha rot i den gjentatte kritikken av Fredrik Skavlans programlederstil. Gjennom de siste ti år har han ved flere anledninger blitt anklaget for å forskjellsbehandle menn og kvinner, og har blant annet blitt sammenlignet med den såkalte «Knutby- pastoren». Han har også blitt beskrevet som «noe i retning av en kjønnsfascist i et anstendig menneskes forkledning». Denne kritikken kan sies å være svært hard, og har år etter år fått medieoppmerksomhet i noen av landets største aviser.

På bakgrunn av dette var ønsket mitt å analysere hans program og programlederstil for å undersøke om det kan sies å finnes belegg for disse påstandene. For meg var det naturlig å utvide perspektivet ved å sammenligne Skavlan med et kvinnelig motstykke, Anne Lindmo. Jeg ønsket også å sette meg grundig inn i kritikken som har blitt formidlet gjennom mediene i riksdekkende- og regionsaviser. I tillegg ønsket jeg også å få innsikt i tanker og meninger rundt dette fra programlederne selv, og noen av deres nærmeste medarbeidere.

Sammen med medieomtaler og aktørenes syn på egen produksjon mener jeg at min analyse dermed kan presentere et bredt perspektiv, og at jeg har gode forutsetninger for å kunne si noe om hvordan de to programmene og programlederne skiller seg fra hverandre. Jeg valgte å dele min analyse opp i tre kapitler; tematikk, risikoatferd og spontanitet, og til sist et kapittel om kjønn. I forhold til tematikk, risikoatferd og spontanitet var målet mitt å kartlegge hvordan de to programmene skiller seg fra hverandre innholdsmessig og hvordan programlederne utøver sin rolle på en eventuelt ulik måte. Ved å se nærmere på innholdet i de to programmene ønsket jeg også å kunne si noe om hva slags underholdning de byr på, og hvordan de skiller seg fra hverandre. I det siste kapittelet som omhandler kjønn ønsket jeg å kunne si noe som sammensetninger av kjønn i forhold til gjester, men også hvordan Lindmo og Skavlan utøver sitt eget kjønn i rollen som programleder.

Når det gjelder tematikken har jeg funnet av begge program i stor grad har røtter i det man kan karakterisere som typisk feminin prat. Dette dreier seg om samtaler som omhandler følelser og relasjoner, sorg, glede og familieliv. På grunn av talkshowets ønske om å kunne presentere det intime og nære er dette kanskje ikke så veldig overraskende. Likevel er det slik

at jeg har funnet store ulikheter i forhold til måten samtalen føres på. Jeg mener at Skavlans program i stor grad byr på kontraster. Gjestene er ofte ulike, noen ganger i så stor grad at de fremstår som rene motstykker til hverandre. Samtalene i Skavlan er, i mye større grad enn hos Lindmo, mellom flere aktører samtidig. Gjennom å plassere ulike mennesker sammen i et lite studio, og dermed innlemme dem i en felles samtale, skaper Skavlan originale tv- øyeblikk som er ment å engasjere og fascinere. Stemningen er sjeldent monoton, fordi gjestene bringer med seg ulike impulser som gjør at samtalen stadig tar nye, uforutsette vendinger. Skavlan er også, etter min mening, svært god på å ha en gjennomgående nerve i programmet. Med dette mener jeg at man som seer aldri klarer å synke helt sammen i sofaen, fordi det ofte finnes en mulighet for at noe uventet og kanskje til og med ubehagelig kan skje.

Når det gjelder Lindmo er min mening av programmet i størst grad byr på en koselig og uproblematisk stemning. Det er «lørdagsfest» for familien, og tonen er deretter. Til tross for at gjestene i de enkelte episodene ofte er ulike, blir de ikke intervjuet sammen. I de tilfellene der samtalen foregår mellom flere samtidig har jeg inntrykk av at gjestene er satt sammen for å komplimentere hverandre og for å skape en harmonisk stemning. I episodene jeg har undersøkt har jeg ikke sett eksempler på noen form for antagonisme eller heftige diskusjoner. Når det gjelder balansen mellom kultur og politikk dominerer aktører fra kulturlivet i begge programmene. En forskjell her er det betydelige innslaget av promotering av bestemte kulturprodukter i Lindmos program, klart større enn i Skavlans.

I forhold til risikoatferd og spontanitet kan jeg også se markante forskjeller mellom de to programmene og programlederne. Jeg opplever at Skavlan i mye større grad enn Lindmo tar sjanser, han tør helt enkelt mer. Skavlan stiller langt flere kritiske spørsmål enn Lindmo og jeg har sett eksempler på at han utfordrer personer med både høy status og makt, som for eksempel Richard Dawkins. Jeg mener at en av Skavlans appellerende kvaliteter som programleder er nettopp at han våger å stille litt kritiske og vanskelige spørsmål. På denne måten tar han en risiko, da det kan ende i dårlig stemning eller eventuelt pinlige situasjoner. I teorien jeg har brukt i denne oppgaven er det gjort et poeng ut av at en slik reell sjanse for skandale er noe publikum setter pris på, og at det er en viktig del av talkshowets appell. Hos Lindmo mener jeg at jeg ikke ser eksempler på at hun på noen som helst måte «setter ut» sine gjester eller stiller spørsmål som kan føre til at stemningen blir dårlig. Likevel mener jeg at Lindmo tar en risiko i sin bruk av ukjente intervjuobjekter, fordi det kan sies å være mer

krevende enn å intervju medietrente mennesker. Jeg mener at Skavlans spontanitet i stor grad ligger i hans direkte intervjustil og tidvis kritiske journalistikk.

Lindmo forsøker å fremvise spontanitet på en annen måte, nemlig gjennom bruken av sitt levende publikum. I alle episodene jeg har sett har det forekommet flere tilfeller av interaksjon med publikum, og Lindmo setter seg ofte ned sammen med dem for å slå av en liten prat. Min oppfatning er at Lindmo bruker dette grepet for å fremstå som mer folkelig og jovial. Jeg oppfatter også Lindmos humor som jovial og folkelig, med tidvis originale ordvalg og «slanguttrykk». Skavlans humor synes jeg fremstår som mer sarkastisk, og jeg mener å se flere eksempler på at han «erter» sine gjester litt ved bruk av denne humoren.

I forhold til gjestelisten mener jeg at både Skavlan og Lindmo har en relativt god sammensetning av kvinner og menn, selv om andelen mannlige gjester er litt større i begge program. I mine intervjuer kom det frem at de ansvarlige i begge leire opplever at det er vanskeligere å få kvinner til å stille opp enn menn. Jeg fikk inntrykk av at de intervjuede mente at dette er en gjennomgående tendens i mediebransjen. De hadde alle lignende teorier angående hvorfor det er slik og mente at det handler om at kvinner tør mindre, er mindre selvsikre og har mindre tro på sin egen kompetanse. I forhold til dette har spesielt den ene kommentaren til Saltvedt brent seg fast; «det er menn som prøver å styre verden, og det merker man» (J.P. Saltvedt, 01.03.2013).

Når det gjelder hvordan programlederne utøver sitt kjønn har jeg gjort flere funn. For det første mener jeg å se at både Lindmo og Skavlan henvender seg nokså likt til kvinner og menn. Det er ikke slik at jeg oppfatter at noen av dem plutselig endrer sin retorikk hvis de går fra å intervju menn til kvinner eller omvendt. Begge har, etter min mening, et veldig likt stemmeleie gjennom alle programmene. Jeg sitter heller ikke igjen med en oppfatning av at samtalen rent innholdsmessig skiller seg i deres interaksjon med menn og kvinner. I forhold til flørting mener jeg at Skavlan har en litt flørtende tone og væremåte. Han har en guttaktig sjarme, og gir gjestene ofte et litt flørtete og skøyeraktig blick. Når det er sagt mener jeg at han, i løpet av episodene jeg har sett, flørter mer med menn enn kvinner. Jeg har ved flere anledninger sett at han har gitt menn komplimenter, men har ikke sett eksempler på at han har komplimentert kvinner på en slik direkte måte.

Jeg mener at det er i Lindmos myke, kvinnelig røst og ved å fremsette såkalte «støttesignaler» at hun utøver sin kvinnelighet i størst grad. Denne myke røsten går igjen i alle episodene og

fremstår som svært feminin. Hun kan til tider minne om en sympatisk venninne på kafè, som med stor innlevelse hører på en venns fortellinger fra livet. Ved hjelp av et sympatisk blikk og disse såkalte «støttesignalene» skaper hun en trygghet for sin samtalepartner, og fremstår som en forståelsesfull venn og fortrolig samtalepartner.

Skavlan benytter seg, etter min mening, ofte av sine feminine sider i rollen sin som programleder. For det første har han et veldig feminint kroppsspråk, han gestikulerer mye med armene og sitter gjerne godt tilbakelent med bena i kors. Ved noen få anledninger kan man se et snev at han kan bli litt irritert, men sett bort fra det fremstår han som litt flørtende og lite skremmende. Han kan på ingen måte sies å fremstå som en typisk «alfamann». Gjennom mine intervjuer med Skavlan kom det frem at han selv også mente at han i stor grad benyttet seg sine feminine sider. Min teori er at dette er et veldig gjennomtenkt og smart grep. Gjennom å avvæpne seg selv ved å fremstå som en litt uskyldig, guttaktig skøyer, gjør han det mulig for seg selv å stille de litt aggressive og vanskelige spørsmålene. Jeg mener han slipper unna med å være litt småfrekk og pågående nettopp fordi han ikke ser ut som en skremmende, dominerende mann. Det er min mening at det hadde vært mye vanskeligere for ham å «slippe unna» med disse spørsmålene hvis fremtoningen hans var veldig maskulin.

Ser man på disse tre analysekapitlene som en helhet, kan alle delene knyttes til et overordnet kjønnsperspektiv. Når det gjelder tematikken og innholdet i programmene vil jeg si at Lindmo ligger nærmest et typisk kvinne- og familieorientert ukeblad. Det er hyggelig, koselig, uproblematisk og har en feminin profil. Skal man plassere Skavlan i et slikt perspektiv vil jeg si at hans program ligger nærmere avisformatet, med en større innholdsmessig variasjon. Det skal sies at det selvsagt er slik at en mann kunne ledet et mer «ukebladaktig» program, men det er likevel slik at ukebladgenren i stor grad er dominert av kvinner. Når det gjelder risikoatferd og spontanitet mener jeg altså å se at Skavlan tar større sjanser enn Lindmo, og man kan tenke seg at dette kanskje også kan knyttes til kjønn. Ser man det i sammenheng med det aktørene selv sier om at det er vanskeligere å få med kvinner, kan man kanskje generelt si at det indikerer at menn tar mer sjanser enn kvinne. Dette er noe som også kanskje påvirker programlederne. Ser man det i et større, samfunnsmessig perspektiv kan man også trekke paralleller til blant annet lederposisjoner. Det er en kjent sak at majoriteten av toppledere er menn, i så stor grad at det nå er innført kjønnskvolter for å forsøke å utjevne denne forskjellen. Men det kan også henge sammen med teorien om at menn våger mer.

Utdanningssosiologiske undersøkelser tyder på at kvinner som søker seg til prestisjestudier

eller risikable utdanninger (kunstakademier) i betydelig større grad enn menn må ha et uvanlig ressursgrunnlag hjemmefra for å gjøre dette (Gripsrud & Hovden, 2000). Skavlan er også, etter min mening, mye mer direkte i måten han snakker på enn Lindmo. Dette er noe som samstemmer med forskjellene mellom kvinnelige og mannlige samtaler, som jeg har nevnt i kapittel to.

I mine intervjuer med Skavlan og Lindmo hevder begge at deres kjønn er uvesentlig i arbeidet, og tilbakeviser at kjønn spiller en rolle. Dette synes jeg er svært interessant. Jeg kan forstå deres tankegang om at man skal møte mennesker som individer, men mener altså likevel at jeg har grunnlag for å påstå at deres kjønn spiller en rolle i programmene. Etter min mening påvirker kjønn programmet både innholdsmessig og i forhold til programlederstil. Når det gjelder den medieformidlede kritikken av Skavlan mener jeg at den er overdrevet, og kan ikke finne noe grunnlag for å påstå at han er spesielt sexistisk eller nedlatende mot kvinner. Likevel mener jeg altså å se at kjønn har en viss innvirkning på hvordan programmet fremstår, både med tanke på innhold, stemning og programlederstil.

Kilder

Litteraturliste

Clayman, S. & Heritage, J. (2002) *The News Interview – Journalists and Public Figures on the Air*. Cambridge, Cambridge University Press.

Clayman, S. & Heritage, J. (2010) *Talk in Action. - Interactions, Identities, and Institutions*. UK, Wiley- Blackwell.

Coates, J. (2004) *Women, men and language*. 3.utg. UK, Pearson Longman

Eckert, P. & McConnell- Ginet, S. (2003) *Language and Gender*. Cambridge, University Press Cambridge.

Enli, G. Moe, H. Sundet, V. S. & Syvertsen, T. (2010) *TV – en innføring*. Oslo, Universitetsforlaget.

Goffman, E. (1994) *Vårt rollespill til daglig. En studie i hverdagslivets dramatik*. Oversatt av Kari- og Kjell Risvik. Oslo, Pax Forlag A/S.

Gripsrud, J. (2011) *Mediekultur, mediesamfunn*. 4. utg. Oslo, Universitetsforlaget.

Gripsrud, J. & Hovden, J.F. (2000) (Re)Producing a Cultural Elite? - A Report on the Social Backgrounds and Cultural Tastes of University Students in Bergen, Norway. I: Gripsrud, J. red. *Sociology and Aesthetics*. Kristiansand, Høyskoleforlaget, 55-90.

Gundersen, H. & Mühleisen, W. (2006) «- Blir så jævlig breibeint.» Iscenesettelse av kjønn på TV 2. I: Enli, G.S., Syvertsen, T. & Sæther, S.Ø. red. *Et hjem for oss – et hjem for deg? Analyser av TV 2*. 2.utg. Kristiansand, IJ- forlaget, 157- 180.

Habermas, J. (2002) *Borgerlig offentlighet*. Trondheim, Gyldendal.

Handgaard, B. (2008) *Intervjuteknikk for journalisten*. Oslo, Gyldendal Akademisk.

Hustad, J. (2002) Fredrik den kåte. *Samtiden*, nummer 1,107-110.

- Jacobsen, J. K. (1996) *Interview. - Kunsten at lytte og spørge*. København, Hans Reitzels Forlag A/S.
- Jerslev, A. (2004) *Vi ses på TV. – Medier og identitet*. København, Gyldendal
- Lamark, H. (2001) *Som journalister spør. - Om intervju som arbeidsmetode i nyhetsjournalistikk*. Kristiansand, IJ- forlaget.
- Larsen, P. red. (2008) *Medievitenskap. Medier – tekstteori og tekstanalyse*. 2. utg. Bergen, Fagbokforlaget.
- Larsen, T. G. (1997) *Ekte mennesker med ekte følelser - en analyse af samtalerne i En anelse rødt*. Akademisk avhandling, Universitetet i Bergen.
- Livingstone, S. & Lunt, P.(1994) *Talk on Television. – Audience Participation and Public Debate*. London, Routledge.
- Meyrowitz, J. (1985) *No sense of place. - The impact of electronic media on social behavior*. Oxford, Oxford University Press.
- Mortensen, J. (2002) *Talkshowet som talende TV. Bind 1: Teoretisk indkredning*. Århus, Two Riders forlag.
- Mühleisen, W. (2002) *Kjønn i uorden. - Iscenesettelse av kjønn og seksualitet i eksperimentell talkshowunderholdning på NRK fjernsynet*. Akademisk avhandling, Universitetet i Oslo.
- Mühleisen, W. (2003) *Kjønn og sex på TV.- Norske medier i postfeminismens tid*. Oslo, Universitetsforlaget.
- Nielsen, M.F. & Nielsen, S. B. (2005) *Samtaleanalyse*. Fredriksberg, Forlaget Samfundslitteratur.
- Norrby, C. (2004) *Samtalsanalys. - Så gör vi när vi pratar med varandra*. Lund, Studentlitteratur.
- Rose, B. G. (1985) "The Talk Show". I: Rose, B.G. *TV Genres - A handbook and Reference Guide*. Connecticut, Greenwood Press, 329- 352.
- Sennett, R. (2002) *The fall of public man*. London, Penguin Books

- Scannell, P. (1996) *Radio, Television & Modern life*. Oxford, Blackwell Publishers
- Schegloff, E. A. (1991) Reflections of Talk and Social Structure. I: Boden, D. & Zimmerman, D. H. *Talk and Social Structure*. Cambridge, Polity Press, 44-70.
- Speer, S. A & Stokoe, E. (2011) An introduction to conversation and gender. I: Speer, S. A & Stokoe, E. red. *Conversation and Gender*. UK, University Press, Cambridge, 1-27.
- Strand, K. (2009) *Interview for journalister. - Spørgeteknik, skarpvinkling og struktur*. 2 utg. København, DR.
- ten Have, P. (1999) *Doing Conversation Analysis. - A Practical Guide*. London, SAGE Publications.
- Ytreberg, E. (2000) *Brede smil og spisse albuer. Hvordan fjernsynet overtaler*. Oslo, Aschehoug.
- Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K.A. & Larsen, L. O. (2007) *Metodebok for mediefag*. 3. utgave. Bergen, Fagbokforlaget.

Avisartikler

- Aldridge, Ø. (2012). Nesten lørdag med Lindmo. *Aftenposten*, 24.02, 9, kultur.
- Fjellberg, A., og Ottosen, P. (2012) - Legg ned «Skavlan». *Dagbladet*, 19.10, 63, kultur.
- Halvorsen, A. (2002) - Skavlan bruker kvinner som sexobjekter. *Dagbladet*, 10.02, 60, kultur.
- Henriksen, A. (2012) – Jeg er blitt eldre og ganske skjør. *Aftenposten*, 07.09, 6-7, kultur.
- Nordseth, P. (2012) Fredags-boost for Lindmo. *Dagbladet*, 17.04. 60, kultur.
- Ottosen, P. (2010) Nå får han kjeft igjen (og litt ros). *Dagbladet*, 07.08, 30, kultur.
- Spingseth, R. (2012) Lørdagspromofesten. *Dagsavisen*, 10.09.21, kultur.
- Talseth, T. (2012) - Hun er litt kald og kantete. *VG*, 26.09, 38.

Internett

Aftonbladet (26.03.2010/26.03.2010) «Han kallas för «kåte Fredrik».

Tilgjengelig fra: <http://www.aftonbladet.se/nojesbladet/tv/article6844644.ab> [01.11.12]

Facebook (A) *Skavlan Talkshow*. Tilgjengelig fra: <https://www.facebook.com/pages/Skavlan-Talkshow/197380890357149> [05.05.13]

Facebook (B) *Lindmo – NRK*. Tilgjengelig fra: <https://www.facebook.com/pages/Lindmo-NRK/139034589545337> [04.05.13]

Mon, S. T.(2011) *Lindmo med nytt talkshow på NRK*. NRK, 17.11.2011.

Tilgjengelig fra: <http://www.nrk.no/kultur-og-underholdning/1.7878204> [01.11.12]

Sørheim, A. V. (2009) - *Fredrik Skavlan seksualiserer kvinner. Eva Lundgren er lite imponert over programlederen*. Kjendis.no, 18.09.2009

Tilgjengelig fra:

http://www.kjendis.no/2009/09/18/kjendis/eva_lundgren/fredrik_skavlan/skavlan/tv_og_medi er/8185267/ [01.11.12]

VG (25.02.2003/10.02.2002) - *Skavlan flørter på TV*.

Tilgjengelig fra: <http://www.vg.no/rampelys/artikkel.php?artid=439759> [01.11.12]

Episoder

Skavlan

Episode A , sendt 7. september 2012. Gjester: Ulrika Jonsson, Björn Ulvaeus, Richard Dawkins, Brandon Flowers & Vilde Frang Bjærke.

Episode B, sendt 12. oktober 2012. Gjester: Camilla Henemark, Ulf Lundell, Anne Holt & Alexander Rybak.

Episode C, sendt 19. oktober 2012. Gjester: Liv Signe Navarsete, Leif G. W. Persson, Malin Persson Giolito, Lise Fjeldstad & «Yohio».

Episode D, sendt 23. november 2012. Gjester: Thorvald Stoltenberg, Marsha Gessen, Bruno Mars & Swedish House Mafia (Steve Angello, Sebastian Ingrosso & «Axwel»l).

Lindmo

Episode A, sendt 29. september 2012. Gjester: Liv Ullmann, Marina Abramović, Frank A. Jensen, Marius Knutsen, Tord Oksnes & Hege Oksnes.

Episode B, sendt 13. oktober 2012. Gjester: Sigbjørn Johnsen, Anne B. Ragde, Ida Jenshus, Arve Tellefsen, Joakim Rødbergshagen (barn), Harald Eia & Bård Tufte Johansen.

Episode C, sendt 27. oktober 2012. Gjester: Kristin Halvorsen, Andreas Wahl, Heidi Ruud Ellingsen, Jannike Kruse, Kari Bremnes & «Yosh».

Episode D, sendt 08. desember 2012. Gjester: Odd Reitan, Ole Robert Reitan, Magnus Reitan, Herborg Kråkvik, Bjarte Tjøstheim, Petter Solberg, Pernilla Solberg, Ola Kåre Rise, Vetle Qvenild Werring (barn) & Stella Stenman (barn).

Personlig kommunikasjon

Kierulf, M. (04.03.2013) Intervju. Produsent, Skavlan, Monkberry AS.

Lindmo, A. (08.04.2013) E-postsamtale. Programleder, Lindmo, NRK.

Saltvedt, J.P. (01.03.2013) Intervju. Prosjektleder, Lindmo, NRK.

Skavlan, F. (01.04. 2013) E-postsamtale. Programleder, Skavlan, Monkberry AS.

Traaholt, S. (01.03.2013) Intervju. Vaktsjef, Lindmo, NRK.

Vedlegg

Dekning over tid "Anne Lindmo"															
Søk	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Totalt
"Anne Lindmo"	0	2	1	18	58	21	41	125	70	69	82	50	111	2	650
Totalt	0	2	1	18	58	21	41	125	70	69	82	50	111	2	650
Generert: 14.04.2013															
Kilde: Retriever															

Dekning over tid "Fredrik Skavla..."															
Søk	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Totalt
"Fredrik Skavla..."	213	388	370	271	240	272	326	385	218	375	332	229	190	11	3820
Totalt	213	388	370	271	240	272	326	385	218	375	332	229	190	11	3820
Generert: 14.04.2013															
Kilde: Retriever															

Channel	Date	Start time	Weekday	Title	Rtg(000)	Share
NRK1	08.09.2012	21:58:09	Saturday	Lindmo	391	26,6
NRK1	15.09.2012	21:26:42	Saturday	Lindmo	380	23,9
NRK1	22.09.2012	21:27:10	Saturday	Lindmo	394	24,8
NRK1	29.09.2012	21:25:17	Saturday	Lindmo	411	26
NRK1	06.10.2012	21:25:27	Saturday	Lindmo	451	28,6
NRK1	13.10.2012	21:26:33	Saturday	Lindmo	491	29,7
NRK1	20.10.2012	21:32:17	Saturday	Lindmo	573	33,2
NRK1	27.10.2012	21:25:25	Saturday	Lindmo	474	28,4
NRK1	03.11.2012	21:27:07	Saturday	Lindmo	548	33,6
NRK1	10.11.2012	21:27:04	Saturday	Lindmo	516	30,1
NRK1	17.11.2012	21:25:19	Saturday	Lindmo	488	28,3
NRK1	24.11.2012	21:25:58	Saturday	Lindmo	557	33,4
NRK1	01.12.2012	21:24:49	Saturday	Lindmo	529	33,5
NRK1	08.12.2012	21:24:50	Saturday	Lindmo	538	34,2
Total					482	29,6
Channel	Date	Start time	Weekday	Title	Rtg(000)	Share
NRK1	07.09.2012	21:27:06	Friday	Skavlan	717	38,6
NRK1	14.09.2012	21:26:49	Friday	Skavlan	749	43,4
NRK1	21.09.2012	21:26:01	Friday	Skavlan	770	42,5
NRK1	28.09.2012	21:27:15	Friday	Skavlan	862	46,7
NRK1	05.10.2012	21:26:10	Friday	Skavlan	881	49,6
NRK1	12.10.2012	21:27:27	Friday	Skavlan	748	40,1
NRK1	19.10.2012	21:26:28	Friday	Skavlan	943	49,7
NRK1	26.10.2012	21:26:36	Friday	Skavlan	852	50,5
NRK1	02.11.2012	21:27:30	Friday	Skavlan	996	50,9
NRK1	09.11.2012	21:27:23	Friday	Skavlan	981	50,7
NRK1	16.11.2012	21:25:06	Friday	Skavlan	828	46,2
NRK1	23.11.2012	21:26:43	Friday	Skavlan	944	52,4
Total					856	46,8

Kilde: NRK, v/Wenche Gjendem.